
Eindwerk postgraduaat rampenmanagement

Inhoudsopgave

DANKWOORD	4
EXECUTIVE SUMMARY	5
HOOFDSTUK 1. PROBLEEMSTELLING EN ONDERZOEKSOPZET	7
1.1. CONTEXT	7
1.2. PROBLEEMSTELLING.....	8
1.3. ONDERZOEKSVRAGEN	9
1.4. ONDERZOEKSOPZET	9
1.4.1. Onderzoekstype en verantwoording.....	10
1.4.2. Dataverzameling	10
1.4.3. Selectie van de respondenten	10
1.4.4. Interviewtechniek	11
HOOFDSTUK 2. LITERATUURSTUDIE	13
2.1. DE REGELGEVING OVER NOODPLANNING EN CRISISBEHEER IN BELGIË	13
2.1.1. Algemeen	13
2.1.1.1. Operationele coördinatie	14
2.1.1.2. Beleidscoördinatie	15
2.1.2. Psychosociale hulpverlening.....	16
2.1.2.1. Operationele coördinatie o.b.v. het PSIP	16
2.1.2.2. Beleidscoördinatie o.b.v. het PSIP	22
2.1.3. Terminologie.....	22
2.1.3.1. Slachtoffers/getroffenen/betrokkenen	22
2.1.3.2. Verwanten/Nabestaanden	23
2.2. BIJZONDERE REGELGEVING IN ZAKE NOODPLANNINGEN CRISISBEHEER: TERRORISTISCHE AANSLAGEN EN GIJZELINGEN.....	24
2.2.1. Basisbeginselen	24
2.2.2. De nationale slachtoffercel.....	24
2.2.3. Beleids- en operationele coördinatie bij terroristische daden.....	27
2.2.3.1. Acute fase.....	27
2.2.3.2. Overgangsfase/Transitiefase/Overgangperiode	29
2.2.3.3. Nafase/nazorgperiode	29
2.2.4. Financiële hulp.....	30
2.3. SLACHTOFFERZORG IN BELGIË.....	31
2.3.1. Taakverdeling inzake slachtofferzorg	31
2.3.1.1. Politie slachtofferbegeleiding	31
2.3.1.2. Slachtofferonthaal (justitie).....	32
2.3.1.3. Slachtofferhulp (gemeenschappen).....	33
2.3.2. Centraal registratiesysteem voor slachtoffers	34
2.4. BEST PRACTICES IN BELGIË.....	34
2.4.1. Uniek loket voor fiscale hulp aan slachtoffers van terreurdaden.....	34
2.4.2. Nazorgcoördinatie Vlaamse Gemeenschap op 22/3/2016	35
2.5. BUITENLANDSE STRUCTUREN VOOR SLACHTOFFERS.....	35
2.5.1. Europa.....	36
2.5.2. Frankrijk.....	36
2.5.2.1. Werking van de CIAV.....	37
2.5.2.2. Informatiecel voor de bevolking	37
2.5.2.3. De onthaallocaties voor slachtoffers en hun naasten.....	37
2.5.2.4. Uniek loket	38
2.5.2.5. Langetermijnhulp	38
2.5.3. Nederland.....	38
2.5.4. Duitsland.....	38
2.5.5. Verenigd Koninkrijk.....	39
2.5.6. Spanje.....	39

2.5.7.	<i>Overzicht structuren per beschreven Europese lidstaat</i>	40
2.6.	CONCLUSIE HOOFDSTUK LITERAATUURSTUDIE.....	40
HOOFDSTUK 3. ONDERZOEKS VERLOOP EN -RESULTATEN		43
3.1.	VERLOOP VAN HET ONDERZOEK.....	43
3.1.1.	<i>Methodologie</i>	43
3.1.2.	<i>Respondenten</i>	43
3.1.3.	<i>Datapreparatie</i>	44
3.1.4.	<i>Analyse van de verzamelde gegevens</i>	44
3.1.5.	<i>Beperkingen van het onderzoek</i>	44
3.1.6.	<i>Aanzetten voor toekomstig onderzoek</i>	45
3.2.	ONDERZOEKRESULTATEN	46
3.2.1.	<i>Noden van de slachtoffers in acute fase, de overgangsfase en de nazorgperiode</i>	46
3.2.2.	<i>Mandaat van de nationale slachtoffercel</i>	47
3.2.3.	<i>Samenstelling van de slachtoffercel</i>	49
3.2.3.1.	Nationale slachtoffercel bij terroristische noodsituaties	49
3.2.3.2.	Nationale slachtoffercel bij niet-terroristische noodsituaties op nationaal niveau of in het buitenland ...	49
3.2.3.3.	Lokale slachtoffercel	49
3.2.3.4.	Gemeenschappelijke kenmerken voor de samenstelling van de slachtoffercel	50
3.2.4.	<i>Takenpakket en opdrachten van de nationale slachtoffercel</i>	51
3.2.5.	<i>Rol van de nationale slachtoffercel in de PSIP-fases: acute fase, overgangsfase, nafase</i>	54
3.2.5.1.	Rol van de nationale slachtoffercel in de acute fase	54
3.2.5.2.	Rol van de nationale slachtoffercel in de overgangsfase	56
3.2.5.3.	Rol van de nationale slachtoffercel in de nazorgperiode	56
3.2.6.	<i>Informatiedoorstroming tussen de werkcel D2 en de nationale slachtoffercel</i>	58
3.2.7.	<i>Een nationale slachtoffercel voor alle grootschalige noodsituaties?</i>	60
3.2.8.	<i>Een lokale slachtoffercel voor de gemeentelijke of provinciale fase?</i>	60
3.2.9.	<i>Mogelijke wijzigingen in de wet- of regelgeving en werkingsmiddelen</i>	61
3.2.10.	<i>Aanpassingen in de nood- en interventieplannen en de monodisciplinaire plannen</i>	62
3.2.11.	<i>De rol van de slachtoffercel bij noodsituaties in het buitenland</i>	63
3.2.12.	<i>Procedures nodig om de slachtoffercel te laten functioneren</i>	64
3.2.13.	<i>Organisatie van het centraal loket</i>	67
3.2.14.	<i>Slachtofferregistratie</i>	69
3.3.	CONCLUSIE ONDERZOEKRESULTATEN.....	70
HOOFDSTUK 4. BELEIDSAANBEVELINGEN EN OPERATIONELE AANBEVELINGEN		73
4.1.	BELEIDSAANBEVELINGEN NATIONALE SLACHTOFFERCEL	73
4.1.1.	<i>Samenstelling van de nationale slachtoffercel</i>	73
4.1.2.	<i>Mandaat van de nationale slachtoffercel</i>	74
4.1.3.	<i>Taken en opdrachten</i>	74
4.1.4.	<i>Locatie</i>	76
4.2.	OPERATIONELE ASPECTEN NATIONALE SLACHTOFFERCEL.....	76
4.2.1.	<i>Rol van de nationale slachtoffercel in de PSIP-fases</i>	76
4.2.2.	<i>Informatiedoorstroming tussen de werkcel D2 en de nationale slachtoffercel</i>	76
4.2.3.	<i>Werking slachtoffercel</i>	76
4.3.	AANBEVELINGEN MET BETREKKING TOT HET CENTRAAL LOKET	77
4.4.	AANBEVELINGEN MET BETREKKING TOT DE REGISTRATIE VAN SLACHTOFFERS	78
4.5.	OVERIGE AANBEVELINGEN	78
HOOFDSTUK 5. EINDCONCLUSIES		81
BIJLAGE 1. TIJDSLIJN TUSSENKOMENDE ACTOREN SLACHTOFFERZORG TIJDENS FEDERALE FASE.....		83
BIJLAGE 2. TIJDSLIJN TUSSENKOMENDE ACTOREN SLACHTOFFERZORG TIJDENS PROVINCIALE/GEMEENTELIJKE FASE.....		84
BIJLAGE 3. A. GEBRUIKTE AFKORTINGEN		85
BIJLAGE 3. B. OVERZICHT TABELLEN EN FIGUREN		87

BIJLAGE 4. LITERATUURLIJST	88
BIJLAGE 5: SEMI-GESTRUCTUREERDE VRAGENLIJST	94
BIJLAGE 6. OVERZICHT BEVRAAGDE PERSONEN EN ORGANISATIES	97
1. GEÏNTERVIEWDE PERSONEN.....	97
2. RESPONDENTEN BEVRAAGD VIA GOOGLE FORMS.....	98
BIJLAGE 7. OVERZICHT OP TE STELLEN PROCEDURES/PLANNEN/DRAAIBOEKEN	99
BIJLAGE 8. OVERZICHT OP TE STELLEN WET- EN REGELGEVING	100
BIJLAGE 9. FRAGMENT NATIONALE SLACHTOFFERCEL UIT OKB NOODPLAN TERRORISME	101
BIJLAGE 10. ONTWERP VAN KONINKLIJK BESLUIT LOKALE NOODPLANNING.....	102

Dankwoord

Na maandenlang schrijven, wikken en wegen, is het moment gekomen om dit onderzoek af te ronden. Een eindwerk schrijven is alleen mogelijk met de juiste steun uit de omgeving. Om die reden wil ik iedereen danken, die mij zowel privé als professioneel gesteund heeft voor de tijd die ze in deze periode vrijmaakten en de moeite die ze deden om me op alle vlakken bij te staan.

Een eindwerk is telkens opnieuw een grote uitdaging, maar de combinatie werk-eindwerk-gezin was er een extra pittige. Mijn gezin en naaste familie verdienen om die reden een pluim voor de ondersteuning op praktisch vlak. Ik wil vooral onze 4-jarige zoon danken voor het engelengeduld dat hij de afgelopen maanden moest hebben, want jezelf bezig houden tijdens weekends met twee ouders die bijna altijd aan het werk zijn, is op deze leeftijd een knap staaltje van doorzettingsvermogen. Tijdens de komende weken en maanden maken we tijd voor al die uitgestelde spelletjes en uitstapjes.

Binnen mijn werkomgeving wil ik vooral mijn collega's van de dienst noodplanning en mijn diensthoofd Leen Depuydt danken om mijn afwezigheden op te vangen en voor alle tijd die ik aan dit eindwerk heb mogen spenderen. Even waardevol is het belang dat binnen het Crisiscentrum gehecht wordt aan deze, voor onze diensten, vrij nieuwe en tot nog toe weinig gekende materie. De diverse contacten die gelegd zijn en de opgedane inzichten zullen op lange termijn hun vruchten afwerpen en de samenwerking vergemakkelijken. Een van de zaken die me telkens weer opvielen, is dat netwerken binnen noodplanning, soms (bijna) letterlijk van levensbelang van kan zijn voor een vlot verloop doorheen de volledige keten.

Daarom wil ik ook alle respondenten danken voor hun openhartige en bereidwillige medewerking, want slachtofferzorg is een onderwerp dat de gemoederen blijft verhitten in onze samenleving, en een gedegen opvolging van slachtoffers mag niet beperkt blijven tot terrorisme. De dagdagelijkse voorbereiding op en inzet van heel wat gemotiveerde medewerkers en vrijwilligers uit de slachtofferzorg in alle mogelijke noodsituaties toont aan dat er ruimte is voor verbreding.

Verder wil ik mijn herlezers Leen Depuydt en Marie-Reine Blommaert danken voor hun belangrijke bijdrage aan dit werk.

En "last but not least" wil ik mijn promotor, Dimitri Defré, danken voor alle goede raad, steun, en de door hem aangereikte interessante denkpijpen en contactpersonen om dit werk tot een goed einde te brengen. De overlegmomenten leverden telkens opnieuw stof tot nadenken op en zijn adviezen inzake methodologische keuzes tijdens moeilijkere momenten waren zeer waardevol. Zijn ervaring in noodplanning en crisisbeheer vormde zonder twijfel een verrijking voor mezelf en dit onderzoek.

In zekere zin is de afronding van dit eindwerk geen eindpunt, maar een nieuw begin, aangezien er reële bereidheid en engagement bestaat bij verschillende diensten, waaronder de dienst noodplanning van het crisiscentrum, om een aantal aanbevelingen op korte en langere termijn in de praktijk uit te werken in toekomstige procedures en regelgeving. Daarbij vergeten we de pragmatische aanpak niet, aangezien we streven naar een noodplanning die beter aansluit bij de realiteit en bij de noden van het terrein en van onze zeer diverse doelgroepen.

Executive summary

De terreuraanslagen van 22 maart 2016 hebben niet enkel een materieel spoor van vernielingen nagelaten, maar ook heel wat mensen fysiek en/of psychisch getroffen. Berichtgeving in de media toont duidelijk aan dat de gevolgen van de aanslagen veel ruimer zijn dan de verwondingen van de slachtoffers en dat er nood is aan een eenvormige opvolging van slachtoffers doorheen de volledige hulpverleningsketen, vanaf het moment waarop de noodsituatie zich voordoet tot zeer lang in de nazorgperiode. Vaak vormen reële of geofende noodsituaties de aanleiding om het bestaande beleid te evalueren en te herzien waar nodig. In het geval van de aanslagen werden die werkzaamheden geofficialiseerd in de vorm van het onderzoek van de parlementaire onderzoekscommissie, die een aantal aanbevelingen deed over noodplanning, crisisbeheer en slachtofferzorg, waaronder de oprichting van een nationale slachtoffercel, een centraal loket en een gecentraliseerd elektronisch systeem voor slachtofferregistratie.

De nationale slachtoffercel is opgenomen in het ontwerp van het toekomstige nationale noodplan terrorisme. In het Belgische noodplannings- en crisisbeheerslandschap is de nationale slachtoffercel een nieuw gegeven. Op dit ogenblik voorziet het ontwerp van noodplan dat de taken van de nationale slachtoffercel beperkt zijn tot het centraliseren van informatie over slachtoffers, verwanten en nabestaanden, en het uitoefenen van hun rechten in het strafonderzoek. De combinatie van de complexe staatsstructuur van ons land en de beperking van de rol van de nationale slachtoffercel tot slachtoffers van terroristische aanslagen door de opname in het toekomstige nationaal noodplan terrorisme, vormden de aanleiding tot dit onderzoek dat wil nagaan of er mogelijkheden zijn om de slachtoffercel op te nemen in de algemene structuren van de nationale en de lokale noodplanning.

Doordat slachtoffers noden hebben zoals veiligheid, voorspelbaarheid, controle, en rechtvaardigheid om het risico op secundaire victimisatie te beperken, is er nood aan een sterkere aanpak over alle niveaus heen. In deze teksten leest men welke structuren en procedures tot een betere slachtofferopvolging kunnen bijdragen.

Dit onderzoek is gevoerd aan de hand van een semi-gestructureerde vragenlijst die mondeling werd voorgelegd aan een aantal sleutelactoren en schriftelijk werd overgemaakt aan andere betrokken diensten en structuren uit de ruimere slachtofferzorg. Het betreft een eerste verkennend onderzoek, waaruit een aantal aanbevelingen voortvloeien voor uitbreiding van de slachtoffercel naar andere noodsituaties en bevoegdheidsniveaus. Slachtofferzorg bestaat momenteel uit 3 componenten: slachtofferbejegening, slachtofferhulp en slachtofferonthaal. Voor slachtoffers komt dit neer op een wildgroei aan structuren, waarbij een grote nood aan coördinatie is. Die coördinatie kan volgens de bevraagde instanties het best gebeuren door de nationale slachtoffercel of een lokale variant. Voor noodsituaties die zich voordoen in het buitenland zou een multidepartementaal slachtofferteam soelaas kunnen bieden.

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat het takenpakket van de nationale slachtoffercel dynamisch moet kunnen evolueren in de tijd zodat er voor slachtoffers meer continuïteit komt in de opvolging van hun zaak. Bovendien mag de slachtoffercel zich niet beperken tot de aspecten van het gerechtelijk onderzoek en moet ze overkoepelend over alle bevoegdheidsgrenzen heen samenwerken met alle actoren uit de slachtofferzorg. Voor slachtoffers zal de vlottere toegang tot informatie uit hun gerechtelijk dossier een meerwaarde

zijn, op voorwaarde dat er een gedegen opvolging op langere termijn gebeurt, die verder gaat dan het juridische. Discipline 2 staat in voor de registratie en informatieverzameling over slachtoffers vanaf de noodsituatie in de acute fase, en moet om die reden een sleutelrol krijgen in de werking van de slachtoffercel. Bij noodsituaties zonder gerechtelijk onderzoek kan de samenstelling van de slachtoffercel wijzigen in functie van de benodigde expertise, waarbij andere departementen kunnen voorzitten of uitgenodigd worden om deel te nemen.

De FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu voorziet een centraal elektronisch registratiesysteem waarin alle slachtofferzorgorganisaties toegang zullen krijgen tot de voor hen relevante informatie. Dit registratiesysteem zal tevens een werkinstrument zijn voor de nationale slachtoffercel om slachtoffers doorheen de hulpverleningsketen te volgen en uniformiteit in meldingen aan de verwanten van de slachtoffers na te streven.

Een andere nieuwe instantie is het toekomstige centraal loket dat voor de bevolking zal bestaan uit een webportaal en een telefoonnummer, waarop slachtoffers zich kunnen registreren en in zeer diverse materies individuele proactieve bijstand kunnen krijgen: psychosociaal, administratief, juridisch, financieel, verzekeringstechnisch, ...

Informatiedeling is cruciaal in alle stappen van noodplanning en crisisbeheer. Elke tussenkomenste instantie moet vooraf op de hoogte zijn van de bestaande noodplannen, procedures en regels en het eigen mandaat in elke fase van de noodsituatie. Draaiboeken, plannen en procedures worden opgesteld per fase en gedeeld met elke organisatie. Om zich de materie eigen te maken en een goed werkend netwerk op te bouwen is regelmatig oefenen een absolute voorwaarde om deze nieuwe structuren optimaal te laten functioneren tijdens toekomstige noodsituaties.

Er bestaat al zeer veel qua algemene noodplanning, maar een volledig nazorgplan met bijbehorend communicatieplan en het inzetten van casemanagers voor individuele slachtofferopvolging op het niveau van de gemeenschappen, zal een meerwaarde betekenen om alle niveaus en fases beter op elkaar af te stemmen en op die manier tegemoet te komen aan een aantal noden van slachtoffers, waaronder de behoefte om de overgangen minder voelbaar te maken.

Voor de Belgische noodplanning zijn de nationale slachtoffercel en het centraal loket dus zeker een meerwaarde mits opname in de bestaande reguliere regelgeving over lokale en nationale noodplanning, en verdere afstemming met alle instanties.

Sleutelwoorden: slachtoffercel, centraal loket, slachtofferzorg
--

Hoofdstuk 1. Probleemstelling en onderzoeksopzet

1.1. Context

Op 22 maart 2016 werd België zwaar getroffen door twee terroristische zelfmoordaanslagen, die 32 dodelijke slachtoffers eisten (aanslagplegers niet meegerekend) en honderden personen fysiek verwondden. Die aanslagen werden getypeerd door een zeer groot aantal slachtoffers, waarvoor een grootschalige hulpverlening nodig was. Daarnaast waren er talloze niet-gewonde slachtoffers, getuigen en hulpverleners die nood hadden en hebben aan psychosociale hulp om die feiten te verwerken. De maatschappelijke impact van die aanslagen was dus zeer groot en vereiste een goede opvolging van alle getroffen.

Een terroristische aanslag is in de meeste gevallen een situatie, die bij uitstek leidt tot een grote mate van chaos, en die een grote traumatische impact heeft, niet alleen op de personen die rechtstreeks getroffen zijn door het incident, maar ook op hulpverleners, verwanten en bij uitbreiding, de hele maatschappij.

Iets wat terroristische incidenten onderscheidt van andere vormen van noodsituaties is het feit dat het gaat om een crisis die met opzet is veroorzaakt door menselijk handelen, waardoor er een gerechtelijk onderzoek voor het criminele deel van de situatie nodig is. Er zijn ook andere noodsituaties waarbij een gerechtelijk onderzoek geopend wordt, zoals bus- of treinongevallen.

Bij dergelijke grootschalige traumatische gebeurtenissen bestaat een hoog risico op **secundaire victimisatie**. Dit houdt in dat een slachtoffer zich door de manier waarop zijn zaak binnen de gerechtelijke keten behandeld wordt, een tweede keer slachtoffer kan voelen (Van Dijk, Groenhuijsen, & Winkel, 2007).

Uit onderzoek (Wijers & De Boer, 2010) in opdracht van het Nederlandse Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum blijkt dat sommige factoren het risico op secundaire victimisatie vergroten, terwijl andere het doen afnemen en zelfs beschermend kunnen werken. Vier dimensies vormen **beschermende factoren** die het risico op secundaire victimisatie tegengaan: voorspelbaarheid, veiligheid, controle en rechtvaardigheid. Onvoorspelbaarheid, onveiligheid, een gebrek aan controle en een gevoel van onrechtvaardige bejegening vormen dan weer de factoren die het risico op secundaire victimisatie zullen vergroten.

Onder **voorspelbaarheid** valt onder meer een goede informatievoorziening, onder **controle** verstaan de onderzoekers of er al dan niet vervolging wordt ingesteld en inzage gegeven wordt in het strafdossier. In de loop van de strafprocedure voelen slachtoffers zich **veiliger** als er geheimhouding is van adresgegevens en persoonlijke gegevens, als er duidelijk gecommuniceerd wordt over hoe de informatieverstrekking door derden (bv. artsen) gebeurt en wat er mee gedaan zal worden in de loop van de procedure, en het slachtoffer grondig voorbereid wordt op het verhoor door de advocaat van de verdachte. Voor het **rechtvaardigheidsgevoel** van het slachtoffer is het van belang dat dader en slachtoffer dezelfde rechten hebben qua inzage en inbreng in het strafdossier, dat er rekening wordt gehouden met de gevolgen van het misdrijf voor het slachtoffer en het vonnis goed gemotiveerd wordt.

Maar niet enkel de manier waarop de slachtoffers behandeld worden in de justitiële keten kan leiden tot secundaire victimisatie. Ook de manier waarop anderen omgaan met slachtoffers kan

leiden tot secundaire victimisatie. Deze secundaire victimisatie kan dus zowel op de afhandeling binnen de gerechtelijke keten slaan, als op de **psychosociale gevolgen** voor de slachtoffers.

“De reacties van onbegrip van familieleden, vrienden, kennissen, werkgever, collega’s, autoriteiten, hulpverleners, of anderen brengen een getroffen dikwijls een tweede slag toe. Heel wat omstandigheden in de nasleep van een ramp komen dus neer op wat we secundaire victimisatie zullen noemen.” (De Soir, 2006, pp. 229–230)

1.2. Probleemstelling

Na de aanslagen van 22 maart 2016 is duidelijk geworden dat er nood is aan een snellere **informatiedoorstroming** naar de getroffen en hun verwanten bij grootschalige noodsituaties met een hoog aantal overleden en gewonde slachtoffers.

De **parlementaire onderzoekscommissie** belast met het onderzoek naar de omstandigheden die hebben geleid tot de terroristische aanslagen van 22 maart 2016 in de luchthaven Brussel-Nationaal en in het metrostation Maalbeek te Brussel¹, met inbegrip van de evolutie en de aanpak van de strijd tegen het radicalisme en de terroristische dreiging (Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2017), maakt in hoofdstuk 5 van het tussentijds en voorlopig verslag over het onderdeel “hulpverlening” melding van de nood aan meer uniformiteit inzake het opstellen van slachtofferlijsten.

Tijdens de aanslagen in Maalbeek en Brussels Airport hebben heel veel disciplines en diensten samengewerkt om de getroffen te ondersteunen. Doordat het een noodsituatie met een uitzonderlijk hoog aantal gewonde en overleden slachtoffers betrof, kwamen op het vlak van noodplanning en crisisbeheer, een aantal werkpunten inzake slachtofferzorg aan het licht.

De opvolging van de slachtoffers moet sneller en efficiënter gebeuren. Hiervoor is er nood aan een **centraliserende instantie** die alle **informatie** over de **slachtoffers** groepeerd, die zorgt voor een snellere verwittiging van verwanten en die tevens instaat voor de opvolging van de noden van de slachtoffers. Hierbij gaat de voorkeur van de commissie uit naar een geautomatiseerd alomvattend registratiesysteem voor slachtoffers, dat tevens rekening houdt met de noden inzake de psychosociale, juridische en verzekeringstechnische aspecten voor de nazorg (Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2018).

In het nieuwe ontwerp-KB tot vaststelling van het nationaal noodplan betreffende de aanpak van een terroristische gijzelneming of terroristische aanslag (FOD Binnenlandse Zaken, 2019, 26 april)² worden de crisisbeheersstructuren beter aangepast aan de structuren van de “reguliere” noodplanning, rekening houdend met de specifieke aspecten die een gerechtelijk onderzoek met zich meebrengt, en die behandeld zullen worden in specifieke cellen. Doordat de nadruk in het verleden soms teveel op dat aspect van het gerechtelijk onderzoek lag, en er slechts in mindere mate rekening werd gehouden met de belangen en de behoeften van de overleden en gewonde slachtoffers en hun nabestaanden of familieleden, voorziet het ontwerp-KB in de creatie van een nieuwe nationale slachtoffercel.

---

¹ Hierna verkort “parlementaire onderzoekscommissie” genoemd.

² Hierna verkort “OKB Noodplan Terrorisme” genoemd.

Binnen die cel is het de bedoeling om de informatie over alle getroffen en te centraliseren. Die cel heeft ook als doelstelling om de rechten op inzage van nabestaanden, slachtoffers en hun verwanten in het strafdossier te behartigen en te faciliteren. Door zo snel mogelijk correcte slachtofferlijsten samen te stellen die zo volledig mogelijk zijn, kunnen de verwanten van de gewonde en overleden slachtoffers sneller en correcter geïnformeerd worden. Aan het samenstellen van de slachtofferlijsten, zou ook een technisch aspect verbonden kunnen worden, maar dat zal niet uitgediept worden in dit eindwerk.

1.3. Onderzoeksvragen

1. *Welke rol zou een nationale slachtoffercel kunnen vervullen in de ondersteuning van slachtoffers en hun verwanten?*
  - a. *Hoe vertaalt dat zich op het vlak van noodplanning en crisisbeheer op federaal, provinciaal en gemeentelijk niveau, zowel in de acute fase als in de overgangperiode en de nazorgperiode? Hoe lang blijft de nationale slachtoffercel actief? Wanneer kan de nationale slachtoffercel haar bevoegdheden overdragen aan de gemeenschappen?*
  - b. *Op welke manier kan de informatiedoorstroming gebeuren tussen deze cel en de werkcel D2?*
  - c. *Welk mandaat heeft de nationale slachtoffercel?*
  - d. *Moeten ANIP's, BNIP's en monodisciplinaire plannen worden aangepast?*
  - e. *Moeten er wijzigingen gebeuren aan de wet- of regelgeving?*
  - f. *Welke procedures zijn er nodig?*
2. *Kan de nationale slachtoffercel ook optreden bij andere noodsituaties dan terrorisme?*
3. *Hoe kan de rol van een dergelijke cel het best ingevuld worden rekening houdend met de Belgische staatsstructuren?*
4. *Welke goede praktijken inzake slachtofferzorg zijn er in binnen- en buitenland, die relevant zouden kunnen zijn in ons crisisbeheerslandschap?*

1.4. Onderzoeksopzet

Dit eindwerk onderzoekt een nieuwe federale cel die tot op heden nog niet werd ontplooid tijdens een reële noodsituatie. Om die reden is het belangrijk dat het draagvlak voor die cel bij de verschillende structuren betrokken bij slachtofferzorg³ onderzocht wordt.

Dit onderzoek wil de **meerwaarde** nagaan van een **gecentraliseerde structuur met één nationaal aanspreekpunt**, aangepast aan de noden van de slachtoffers van grootschalige noodsituaties in geval van een terroristische aanslag of gijzelneming. Bovendien zullen ook de bevoegde overheden zich beter kunnen voorbereiden op het begeleiden van slachtoffers en hun nabestaanden, doordat de informatiedoorstroming door de centralisatie sneller zou moeten verlopen. Verder wil ik identificeren welke concrete procedures inzake noodplanning en crisisbeheer uitgewerkt moeten worden, waarvan de relevante elementen geïntegreerd kunnen worden in de ANIP, de BNIP en de monodisciplinaire plannen. Daarenboven is het interessant om na te gaan of een dergelijke nationale slachtoffercel ook een meerwaarde zou kunnen bieden bij andere grootschalige noodsituaties met veel overledenen of gewonden zoals bijvoorbeeld een busongeval in binnen- of buitenland met een groot aantal Belgische slachtoffers.

---

³ Deze term wordt verder in dit eindwerk duidelijker omschreven.

In dit onderzoek zal ik geen nationaal registratiesysteem uitwerken, aangezien er bij de FOD Volksgezondheid reeds een project loopt dat een dergelijke module voorziet. Ik zal me beperken tot de mogelijke rol die de nationale slachtoffercel kan spelen in de ondersteuning van de niet-gewonde, gewonde en overleden slachtoffers en hun verwanten, en dit binnen het ruimere kader van noodplanning en crisisbeheer, en de gegevens over slachtofferregistratie die daarmee verband houden. Het feit dat gegevens over slachtoffers noodzakelijk zijn voor een goede werking van de nationale slachtoffercel staat niet ter discussie.

1.4.1. Onderzoekstype en verantwoording

Dit eindwerk beoogt een eerste **exploratief kwalitatief onderzoek** van een compleet nieuwe structuur in de Belgische noodplanning en het crisisbeheer. Doordat de nationale slachtoffercel in ons land een nieuw gegeven is en in afstemming met de bevoegde actoren moet vorm krijgen, is het geen overbodige luxe om na te gaan of er nood is aan zo'n cel en hoe ze kan geïntegreerd worden in harmonie met de bestaande taakverdelingen en organisatie van zowel de lokale als de nationale noodplanning en het bijbehorende crisisbeheer. Er is gekozen voor een verkennend onderzoek, omdat het zich er toe leent op zoek te gaan naar de factoren die een rol spelen bij de werking van de slachtoffercel binnen de klassieke structuren van noodplanning.

Doordat de meeste bevroegde actoren zich kunnen baseren op hun ervaringen die ze opgedaan hebben tijdens het beheer van de aanslagen in Zaventem en Maalbeek, zullen deze noodsituaties als een rode draad verweven zitten in de onderzoeksresultaten.

1.4.2. Dataverzameling

Voor de gegevensverzameling is gestart met een **literatuurstudie** om na te gaan welke regelgeving, gelijkaardige structuren en goede praktijken reeds bestaan in binnen- en buitenland, om de onderzoeksvragen duidelijker vorm te geven en het onderwerp af te bakenen.

Het **kwalitatief onderzoek** is gevoerd door middel van diepte-interviews op basis van een semi-gestructureerde vragenlijst. Tijdens de interviews hebben respondenten ook regelmatig verwezen naar documenten, waarvan de inhoud die relevant is voor dit onderzoek ook verwerkt is in de resultaten.

Daarnaast is er een tweede schriftelijke bevraging gebeurd door middel van een survey om te toetsen bij actoren die al dan niet baat zouden kunnen hebben bij een goed werkende nationale slachtoffercel of een gelijkaardige structuur, of er ook bij hen een draagvlak daarvoor aanwezig is.

1.4.3. Selectie van de respondenten

Om na te gaan hoe de partners de invulling van de nationale slachtoffercel zien en in hoeverre deze cel tegemoet komt aan een reële behoefte zijn de belangrijkste actoren bevroegd. De selectie van de respondenten is gebeurd op basis van hun relevante ervaring en hun rol binnen de nationale slachtoffercel conform het ontwerp koninklijk besluit tot vaststelling van het nationaal noodplan betreffende de aanpak van een terroristische gijzelneming of terroristische

aanslag⁴, soms met doorverwijzing van de ene respondent naar de andere volgens de **sneeuwbalmethodiek**. Ook mijn promotor heeft me enkele interessante respondenten aangeraden, die daarna vaak aangehaald werden in de overige interviews. In de meeste gevallen betrof het actoren die nauw samenwerken met de partners die betrokken waren bij de totstandkoming van de teksten over de nationale slachtoffercel.

Sommige respondenten verkozen om in een kleinere groep met vertegenwoordigers van hun organisatie geïnterviewd te worden, waarbij de visie van de organisatie gedeeld wordt.

1.4.4. Interviewtechniek

Voor de afname van de interviews is inspiratie geput uit het basisboek kwalitatief onderzoek (Baarda et al., 2005). Als interviewtechniek is gekozen voor het **semi-gestructureerde interview** met relatief algemeen gestelde vragen, waarbij dieper op de inhoud werd ingegaan als het antwoord meer gedetailleerd mocht zijn. Hiervoor is een vrij gedetailleerde vragenlijst opgesteld die als geheugensteun diende tijdens de interviews (zie bijlage 5).

De geïnterviewden zijn voornamelijk experts en ze werden mondeling bevroegd. Sommige experts waren betrokken bij de totstandkoming van de teksten met betrekking tot de nationale slachtoffercel en hadden initieel een andere invulling van de nationale slachtoffercel in gedachten dan het uiteindelijke resultaat in het OKB Nationaal Noodplan Terrorisme.

Het huidige tekstvoorstel in het OKB Nationaal Noodplan Terrorisme voor de nationale slachtoffercel is een compromisoplossing geweest tussen alle betrokken partijen. Doordat de nationale slachtoffercel een nieuwe structuur is in het Belgische noodplannings- en crisisbeheerslandschap, zullen ongetwijfeld nog nieuwe ontwikkelingen opduiken die de rol van deze cel performanter zullen maken.

Conclusie: Tijdens en na de aanslagen van 22 maart 2016 is duidelijk geworden dat de aanpak van de slachtoffers tot ongenoegen heeft geleid en dat nieuwe initiatieven ter verbetering welkom zijn. Dit eindwerk is een **eerste verkennend onderzoek** naar de mogelijke werking van de nationale slachtoffercel in België en naar het **draagvlak** ervan bij de rechtstreeks betrokken actoren. Verder zal onder meer nagegaan worden of er een draagvlak is voor een lokale variant van de slachtoffercel, al dan niet met een gelijkaardig takenpakket.

---

⁴ Hierna verkort “OKB Lokale Noodplanning” genoemd.

Hoofdstuk 2. Literatuurstudie

In dit hoofdstuk volgt een overzicht van de belangrijkste wet- en regelgeving met betrekking tot de basisbeginselen inzake noodplanning en crisisbeheer in België, en de psychosociale hulpverlening. Daarop aansluitend volgt een beschrijving van de regelgeving inzake de noodplanning en het crisisbeheer bij terroristische aanslagen en gijzelingen. Als derde luik van de literatuurstudie wordt dieper ingegaan op slachtofferzorg in de breedste zin van het woord. Vervolgens volgt een overzicht van bestaande buitenlandse initiatieven inzake slachtoffers van (terroristische) misdrijven.

2.1. De regelgeving over noodplanning en crisisbeheer in België

2.1.1. Algemeen

Volgende regelgeving vormt de basis voor de noodplanning en het crisisbeheer in België:

- Het koninklijk besluit van 31 januari 2003 tot vaststelling van het noodplan voor de crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen (KB Nationale Noodplanning), op het vlak van de **nationale noodplanning**;⁵
- Het koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen (KB Lokale Noodplanning), op het vlak van de **lokale noodplanning**.⁶

Het KB Nationale Noodplanning organiseert de coördinatie van het crisisbeheer op federaal niveau voor de noodsituaties die dat vereisen. In de praktijk zal de opschaling van een noodsituatie gebeuren op basis van een aantal niet-limitatieve criteria: de feiten, de geografische uitgestrektheid van de gevolgen, het aantal slachtoffers, de milieueffecten, de economische weerslag, de sociale weerslag, de nodige middelen om de situatie onder controle te brengen, de aard van de noodsituatie (Seveso, nucleair, terrorisme,...), ... Op het specifieke beheer van een terroristisch incident tijdens een federale fase zal ik in 2.2. dieper ingaan.

Een kanttekening bij het KB lokale noodplanning is dat er na een grondige herziening van de teksten van 2006, een **vernieuwd ontwerp-KB** klaar is dat momenteel de nodige officiële stappen doorloopt ter goedkeuring door de wetgevende instanties en ter publicatie in het Belgisch Staatsblad. Het zal in de nabije toekomst het nieuwe referentiekader inzake de lokale noodplanning worden. De verwijzingen naar het KB Lokale Noodplanning zullen betrekking hebben op het ontwerp van koninklijk besluit betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau en betreffende de rol van de burgemeesters en de provinciegouverneurs in geval van crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen⁷, tenzij anders vermeld wordt. Dit ontwerp-KB Lokale Noodplanning is als bijlage van dit eindwerk terug te vinden.

De Belgische noodplanning en het bijbehorende crisisbeheer zijn gestructureerd volgens 3 **bevoegdheidsniveaus**: federaal, provinciaal en gemeentelijk. Op elk niveau worden de

---

⁵ Hierna verkort “KB Nationale Noodplanning” genoemd.

⁶ Hierna verkort “KB Lokale Noodplanning” genoemd.

⁷ Hierna verkort “OKB Lokale Noodplanning” genoemd.

noodplannen (federaal) of de nood- en interventieplannen (provinciaal en gemeentelijk) uitgewerkt die de verschillende overheden in staat moeten stellen om een crisis zo adequaat mogelijk te beheren.

Een **noodsituatie** wordt gedefinieerd als *“elke gebeurtenis die schadelijke gevolgen voor het maatschappelijk leven veroorzaakt of veroorzaken kan, zoals een ernstige verstoring van de openbare veiligheid, een ernstige bedreiging ten opzichte van het leven of de gezondheid van personen en/of ten opzichte van belangrijke materiële belangen, en waarbij de coördinatie van de disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of om de schadelijke gevolgen te beperken”* in het OKB Lokale Noodplanning (2019).

De **Ministeriële omzendbrieven NPU-1 tot en met 5** beschrijven de verdere modaliteiten inzake lokale noodplanning en crisisbeheer voor de lokale overheden (provincies en gemeenten).

Nood- en interventieplannen regelen de beleidscoördinatie en de multidisciplinaire interventie. De Algemene Nood- en Interventieplannen⁸ (ANIP) bepalen de nodige regels en bevatten informatie voor het crisisbeheer. De Bijzondere Nood- en Interventieplannen⁹ (BNIP) vervolledigen het ANIP met specifieke informatie die van toepassing is op bijzondere risico's.

Voor het beheer van noodsituaties op lokaal niveau voorziet het OKB Lokale Noodplanning dat er een operationele coördinatie en/of een beleidscoördinatie opgestart kan worden.

2.1.1.1. Operationele coördinatie

Conform het OKB Lokale Noodplanning (2019) zullen noodsituaties die de interventie van verschillende bevoegde actoren op het terrein noodzaken, een operationele coördinatie vereisen.

Zodra de eerste interventiediensten op de plaats van de noodsituatie aankomen, start een **motorkapoverleg (MKO)**.

Vanaf het ogenblik dat de **Commandopost Operaties (CP-Ops)** geïnstalleerd is, zal de multidisciplinaire Directeur van de Commandopost Operaties (Dir-CP-Ops) de leiding op zich nemen van de gestructureerde overlegmomenten met de directeurs van de verschillende disciplines en de interventies op het terrein. De CP-Ops blijft in werking zolang er overleg noodzakelijk is tussen minstens 2 disciplines.

Naast multidisciplinaire overlegmomenten tussen de disciplines is de CP-Ops onder meer bevoegd voor:

- Informatie over de noodsituatie en het overmaken van situatierapporten aan de bevoegde overheden en de bevoegde noodcentrale 112, en het bijhouden van een logboek;

---

⁸ Hierna verkort “ANIP” genoemd.

⁹ Hierna verkort “BNIP” genoemd.

- Het adviseren van de bevoegde overheden als er een beleidscoördinatie in werking is, en het uitvoeren en opvolgen van de genomen beslissingen;
- De indeling van het interventieterrein uitwerken en meedelen via het nationaal veiligheidsportaal;
- De nodige maatregelen nemen ter bescherming van de intervenanten.

2.1.1.2. *Beleidscoördinatie*

In sommige gevallen volstaat alleen een operationele coördinatie niet om de noodsituatie en de bijbehorende gevolgen te beheren. Dan zullen de bevoegde overheden de beleidscoördinatie op zich nemen. Soms is ook enkel een beleidscoördinatie zonder operationele coördinatie mogelijk, bijvoorbeeld in het geval van een grootschalige cyberaanval.

De beleidscoördinatie wordt gefaseerd en kan op drie niveaus (gemeentelijk, provinciaal of federaal) plaatsvinden in functie van de omstandigheden, waarvan er een aantal worden omschreven in het OKB Lokale Noodplanning :

- de geografische omvang van de gevolgen;
- de in te zetten middelen;
- het aantal werkelijke of mogelijke slachtoffers;
- de maatschappelijke draagwijdte van de noodsituatie;
- de technische ingewikkeldheid ervan;
- de behoefte aan informatie bij de bevolking;
- de verdere ontwikkeling(en) van de noodsituatie;
- de specificiteit van de te nemen maatregelen.

De **gemeentelijke fase** impliceert een beheer van de gevolgen van de noodsituatie door de bevoegde burgemeester. Bij een afkondiging van of opschaling naar de **provinciale fase** wordt de noodsituatie beheerd door de provinciegouverneur. De **federale fase** wordt gereguleerd door het KB Nationale Noodplanning (2003) en kan door de minister van Binnenlandse Zaken worden afgekondigd worden wanneer de gevolgen van de noodsituatie beantwoorden aan de criteria vermeld in dit KB en een coördinatie vereisen door de bevoegde federale overheid.

De burgemeester, gouverneur of minister overlegt met de Dir-CP-Ops bij de afkondiging van hun respectievelijke fase. Bij een opschaling naar een provinciale of een federale fase, rapporteert de betrokken burgemeester aan zijn gouverneur. Tijdens een federale fase rapporteert de betrokken gouverneur aan de minister. De gouverneurs en de burgemeesters nemen tijdens een federale fase de nodige dringende voorlopige maatregelen en informeren de minister daarover met onmiddellijke ingang. Bovendien voeren de betrokken gouverneur(s) en de burgemeester(s) de beslissingen van de minister uit op hun grondgebied.

De bevoegde overheid die de beleidscoördinatie op zich neemt, zal onder meer:

- het coördinatiecomité (CC) opzetten en leiden;
- de gekende omstandigheden, de genomen maatregelen en besluiten op regelmatige basis meedelen aan de andere overheden;
- de socio-economische impact van de genomen beslissingen beoordelen en eventueel aanpassen;

- versterking vragen op het vlak van personeel of materieel en, indien nodig, opvorderen;
- de gemeentelijke of provinciale fase opheffen en zorgen voor de vlotte overgang naar de nazorgperiode.

Zoals in punt 2.2. rond de bijzondere regelgeving aan bod zal komen, zal bij de afkondiging van het nationaal noodplan terrorisme de federale fase afgekondigd worden.

2.1.2. Psychosociale hulpverlening

De **Omzendbrief DGH/2017/D2/Medisch Interventieplan**¹⁰ (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. 2017) vormt het monodisciplinair plan voor discipline 2 en organiseert de dringende medische hulpverlening in geval van een collectieve noodsituatie.

De **Omzendbrief PSIP DGH/2017/D2/psychosociaal interventieplan**¹¹ (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. 2017) voorziet de nodige structuren voor de psychosociale hulpverlening aan de getroffen en van een terroristische aanslag. Het PSIP bevat de coördinatiemechanismen voor de psychosociale hulpverlening bij collectieve noodsituaties.

Elke burgemeester en gouverneur voorziet een psychosociaal luik in het ANIP, met inbegrip van de nodige structuren en locaties. Zowel het PSIP als het OKB Lokale Noodplanning voorziet dat bovenlokale samenwerking tussen meerdere gemeenten mogelijk is in bepaalde noodsituaties, op voorwaarde dat daarover op voorhand de nodige afspraken gemaakt werden.

In het PSIP wordt aandacht besteed aan de hulpverlening voor alle categorieën van getroffen en, inclusief verwanten en hulpverleners.

2.1.2.1. Operationele coördinatie o.b.v. het PSIP

A. Basisstructuren van de psychosociale hulpverlening

In overeenstemming met het MIP en het OKB Lokale Noodplanning neemt de **Dir-Med** de leiding op zich van de operationele opdrachten inzake de medische, sanitaire en psychosociale hulpverlening. Als de nood tot psychosociale hulp zich stelt, kan hij op de medewerking rekenen van een aantal lokale of bovenlokale actoren zoals omschreven in het MIP en het PSIP.

Op lokaal niveau (stad of gemeente) staat in geval van een noodsituatie een **psychosociaal hulpverleningsnetwerk** op korte termijn in voor de eerste psychosociale ondersteuning van de getroffen en. De lokale verantwoordelijke van het psychosociale hulpverleningsnetwerk (V-PSH) zorgt voor de coördinatie van de lokale PSH-medewerkers, en organiseert de lokale implementatie van het PSIP in nauw contact met de gemeentelijke structuren.

---

¹⁰ Hierna verkort “MIP” genoemd.

¹¹ Hierna verkort “PSIP” genoemd.

Het PSIP bevat een aantal basisstructuren voor psychosociale hulpverlening:

- Het onthaalcentrum waar niet-gewonde slachtoffers en hun verwanten worden opgevangen en de eerste psychosociale ondersteuning ontvangen.
- Een herbergingscentrum dat kan opgezet worden voor getroffen en wiens gebruikelijke of geplande verblijfplaats niet bereikbaar is.
- Als informatienummer kan het “**Telefoon Informatie Centrum**” (TIC) gecontacteerd worden door familieleden op zoek naar informatie over iemand die bij de noodsituatie betrokken zou kunnen zijn. Het is een instrument dat vermiste personen kan oplijsten, en onrechtstreeks dus ook kan helpen bij de identificatie van bij de noodsituatie overleden personen, en tegemoet kan komen aan de behoefte aan telefonische psychosociale steun.
- In het “**Centraal Informatiepunt**” (CIP) worden alle geregistreerde slachtofferdata, gaande van gewonde en niet-gewonde getroffen tot mogelijk vermiste of overleden personen samengevoegd tot slachtofferlijsten. Voor de gegevens over de locaties van de gewonde slachtoffers onderhoudt het CIP nauwe contacten met de ziekenhuizen. De vertegenwoordiger van discipline 2 uit het coördinatiecomité (CC) kan die lijsten opvragen.
- De “**Werkcel D2**” is samengesteld uit medische en psychosociale actoren, verzorgt de operationele coördinatie en houdt contact met de vertegenwoordiger D2 in het CC. In geval van opschaling kan de werkceld D2 fungeren als backoffice van het CC of autonoom functioneren. Er kan ook interactie zijn met experts of vertegenwoordigers van andere disciplines, diensten/bedrijven of gemeentemedewerkers in functie van de noden die de specifieke noodsituatie met zich meebrengt.

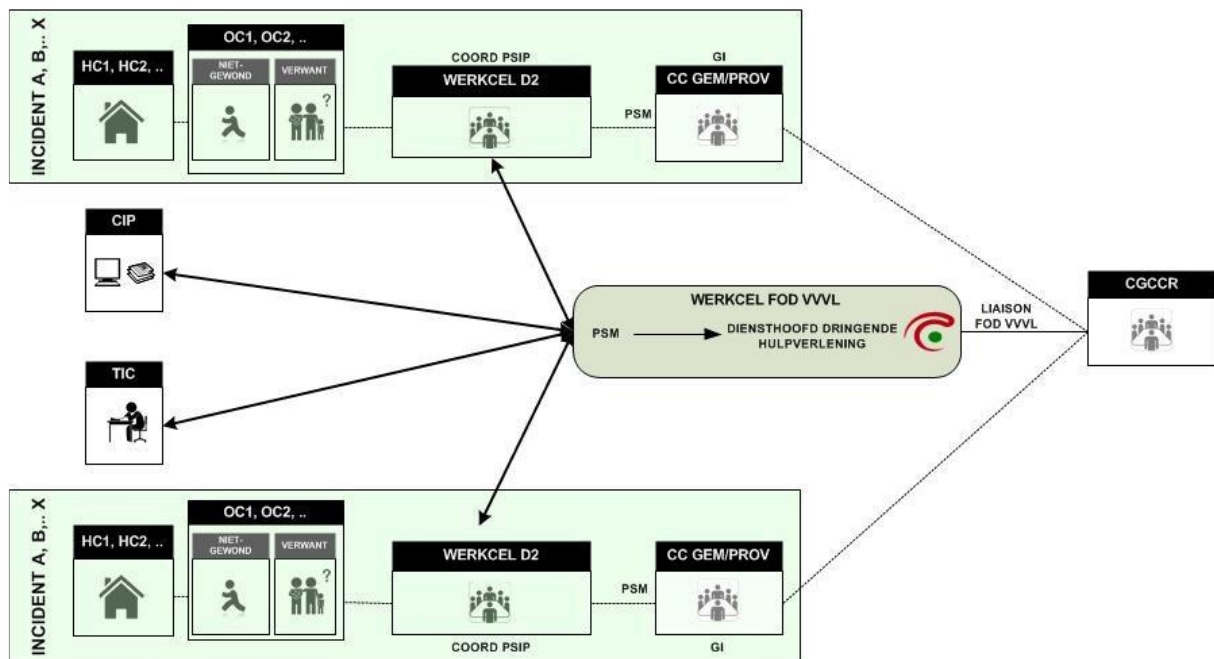
Het onthaalcentrum, het TIC en het CIP, beschikken elk over een coördinator die instaat voor het optimaal functioneren van de cel en de leiding van de betrokken medewerkers.

De PSM wijst een PSIP-coördinator (COORD PSIP) aan die de leiding neemt over de psychosociale opdrachten van de werkceld D2.

Binnen de bij de noodsituatie betrokken ziekenhuizen kan het ziekenhuisnoodplan opgestart worden met een **contactpunt voor slachtofferinformatie (POC-HOSP)** voor gegevensuitwisseling met de FOD Volksgezondheid (CIP). Daarnaast kan een **onthaal verwanten ontpleoid (OV-HOSP)** worden door het ziekenhuis.

Figuur 2: MAXI-PSIP

B. De slachtofferlijsten

Het **CIP** vervolledigt de **slachtofferlijsten** voor de slachtoffers die in de **medisch-psychosociale hulpverleningsketen** behandeld worden. Al die informatie is beschikbaar in de werkcel D2. Voor dit eindwerk speelt de werkcel D2 een bijzonder belangrijke rol, omdat de nationale slachtoffercel de slachtofferlijsten zal ontvangen van de werkcel D2. Op dit ogenblik zou dat gebeuren via een liaison die in de werkcel D2 zit, maar tijdens de bevragingen wordt nagegaan of er een andere manier van werken mogelijk is. Volgens de visietekst voor een geïntegreerde psychosociale opvolging van getroffenen van collectieve noodsituaties (FOD Volksgezondheid Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, (2019), zetelt bij terreurincidenten een vertegenwoordiger van D3 in de werkcel D2 in het kader van haar opdrachten van slachtofferbejegening en het vervolledigen van de slachtofferlijsten voor wat de dodelijke slachtoffers betreft.

In de acute fase verzamelt de **werkcel D2** de slachtoffergegevens op basis van de informatie die door de PSIP-structuren wordt overgemaakt, en geeft ze de slachtofferlijsten door aan het CC en aan de nationale slachtoffercel. De slachtofferlijst is cruciaal voor de hulpverlening in alle fases en voor de werking van de nationale slachtoffercel. Figuur 3 illustreert de totstandkoming van de slachtofferlijsten, die als basis zullen dienen voor de werkzaamheden in de nationale slachtoffercel, die in het schema is opgenomen als “slachtoffercel parket”.

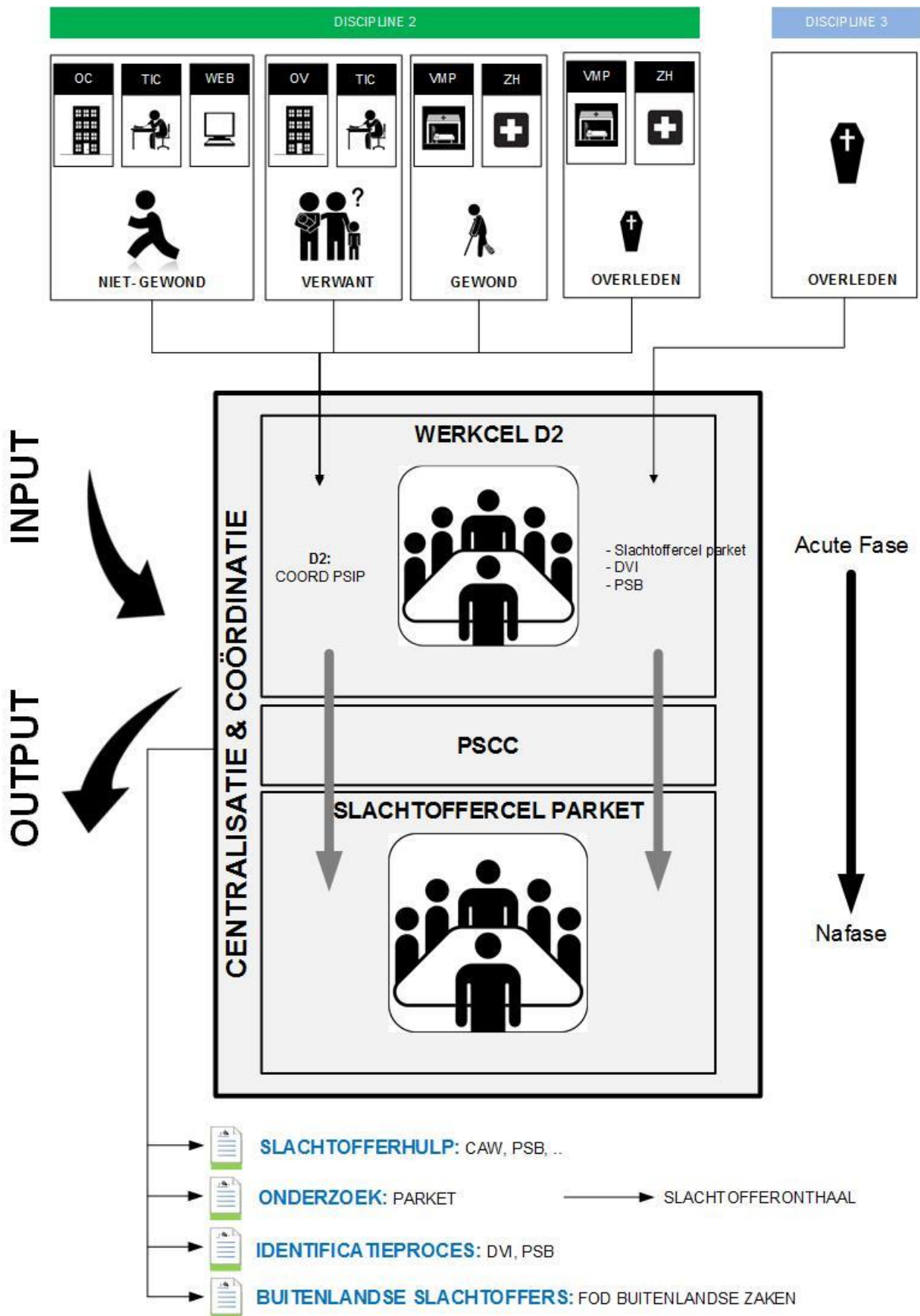
De slachtofferlijst wordt niet alleen bezorgd aan de nationale slachtoffercel en het CC, maar tevens aan andere diensten in functie van hun bevoegdheden:

- **Slachtofferhulp:** aan het CAW, de diensten voor politionele slachtofferbejegening, ...;

- **Gerechtelijk onderzoek:** aan de diensten slachtofferonthaal, de diensten voor politionele slachtofferbejegening, ...;
- **Identificatie:** Disaster Victim Identification Team (DVI), die de informatie zal doorgeven aan de diensten voor politionele slachtofferbejegening voor de individuele ondersteuning en bijstand aan de verwanten tijdens de identificatieprocedure;
- **Buitenlandse slachtoffers:** FOD Buitenlandse Zaken voor de verwittiging van de ambassades.

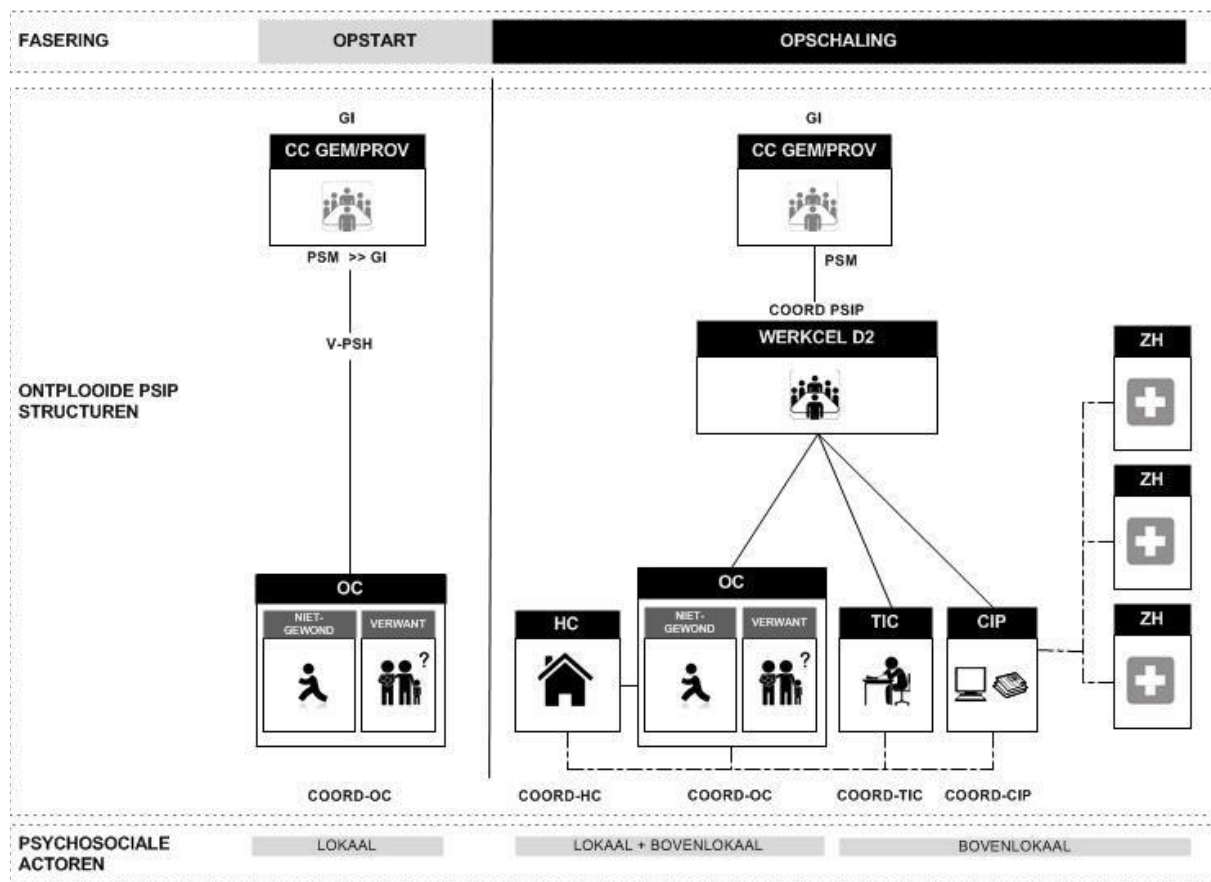
Figuur 3: De slachtofferlijst (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, 2019)

2.1.2.2. Beleidscoördinatie o.b.v. het PSIP

Zoals eerder reeds aangehaald staat de bevoegde overheid in voor de beleidscoördinatie in het coördinatietoelichting met de operationele coördinatie. Voor discipline 2 wordt de minister vertegenwoordigd door de Federaal Gezondheidsinspecteur (FGI) die volgens het OKB Lokale Noodplanning in het coördinatietoelichting zal zetelen op provinciaal en gemeentelijk niveau. Voor het psychosociale luik wordt de FGI bijgestaan door de **Psychosociaal manager**, verder PSM genoemd. De PSM waakt over een correcte werking, aansturing en opstelling van de structuren van het PSIP. Voor de zeer dringende maatregelen mogen de FGI en de PSM zelf actie ondernemen mits ze ter bekrachtiging zo snel mogelijk gecommuniceerd worden naar de bevoegde overheid.

Figuur 4: Beleidscoördinatie en operationele coördinatie op basis van het PSIP

2.1.3. Terminologie

2.1.3.1. Slachtoffers/getroffenen/betrokkenen

In dit eindwerk zal ik het woord “**getroffenen**” gebruiken in de zin van de definitie van het OKB Lokale Noodplanning, uitgewerkt in samenwerking met de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, met name voor “*elke persoon die direct of*

indirect betrokken is bij een noodsituatie (overledene, gewonde, niet-gewonde, getuige ter plaatse, ...)”.

Daarnaast wordt het woord “**betrokkene**” gehanteerd in de zin van het koninklijk besluit van 2 februari 2007 tot bepaling van de functie van Directeur Medische Hulpverlening en het toepassingsgebied ervan (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. (2007, 2 februari). Dat KB omschrijft een betrokkene als: “*niet overleden, noch gewonde persoon die materieel en/of gevoelsmatig getroffen is door de gebeurtenis*”. Hieronder vallen dus bijvoorbeeld de niet-gewonde personen die opgevangen werden in de onthaalcentra na de aanslagen op Brussel Airport en op Maalbeek.

Het zou echter raadzaam zijn dat de terminologie van alle teksten op elkaar afgestemd wordt, voor de verwijzing naar deels dezelfde categorie van personen of dat de definities voor alle teksten herschreven worden in dezelfde zin.

Wanneer er dieper ingegaan wordt op de niet-gewonde, gewonde en overleden slachtoffers van deze daden, zal dat ook expliciet vermeld worden door te verwijzen naar de slachtoffers. In de procedures en de regelgeving van de politionele en gerechtelijke instanties, die betrekking hebben op de op het ogenblik van de feiten op de locatie aanwezige niet-gewonde, gewonde en overleden slachtoffers van terroristische daden, wordt gesproken over “**slachtoffers**”. Deze term zal dan ook in die zin gebruikt worden in dit eindwerk.

2.1.3.2. *Verwanten/Nabestaanden*

In de COL 17/2012 (FOD Justitie - Openbaar Ministerie, 2012) wordt gesproken over **nabestaanden** als “*rechthebbende van de overledene of elke persoon die een affectieve band heeft met hem*”.

In het draaiboek PSIP (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, 2006) is een **verwante** “*iedere persoon die een affectieve band heeft met het slachtoffer*”. In dit eindwerk zal voornamelijk de term “verwante” gebruikt worden.

Conclusie: Noodplanning en crisisbeheer zijn gebaseerd op het KB Nationale Noodplanning en op het KB Lokale Noodplanning dat in de zeer nabije toekomst zal worden vervangen door het OKB Lokale Noodplanning. Noodplanning en crisisbeheer zijn gestructureerd op 3 bevoegdheidsniveaus: federaal, provinciaal en gemeentelijk. Voor de psychosociale hulpverlening is de basis terug te vinden in het PSIP. In alle structuren is de opdeling voorzien in de operationele en de beleidscoördinatie om de activiteiten van de bevoegde actoren te regelen.

Een structuur die bijzondere aandacht verdient in het kader van dit eindwerk is de werkceld D2 die de slachtofferdata overmaakt aan de vertegenwoordiger van D2 in het coördinatiecomité en aan de slachtoffercel.

Voor de nationale slachtoffercel in het bijzonder, en voor de psychosociale hulpverlening in het algemeen, zijn correcte en volledige slachtofferlijsten doorslaggevend voor een degelijke organisatie van de opvolging van de slachtoffers op langere termijn.

2.2. Bijzondere regelgeving inzake noodplanning en crisisbeheer: terroristische aanslagen en gijzelingen

2.2.1. Basisbeginselen

In het geval van een terroristische aanslag of gijzeling in België zal het KB Nationale Noodplanning (FOD Binnenlandse Zaken, 2003) geactiveerd worden, en meer bepaald het koninklijk besluit van 1 mei 2016 tot vaststelling van het nationaal noodplan betreffende de aanpak van een terroristische gijzeling of terroristische aanslag (FOD Binnenlandse Zaken, 2016).¹² De structuren uit dit KB zijn echter niet helemaal afgestemd op de klassieke noodplanningsstructuren, waardoor er nood is aan een harmonisatie van de aanpak, aangezien het bij sommige noodsituaties misschien niet van in het begin duidelijk zal zijn dat het om een terroristische daad gaat, waardoor de keten van het lokale crisisbeheer geactiveerd wordt voordat de federale reactie volgt.

Ook dit koninklijk besluit van 2016 wordt momenteel herzien en aangepast aan de vernieuwde structuren inzake lokale noodplanning en crisisbeheer, en is herwerkt tot het ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van het nationaal noodplan betreffende de aanpak van een terroristische gijzeling of terroristische aanslag.¹³

Op federaal niveau zal het **OKB Noodplan Terrorisme** de toekomstige basis voor de noodplanning en het crisisbeheer inzake terroristische aanslagen en gijzelingen vormen. Daarnaast heeft elke gouverneur een BNIP Terrorisme opgesteld dat de noodplanning en crisisbeheer inzake terroristische gijzelingen en aanslagen binnen de provincie bepaalt.

Het beleidsniveau dat de acties coördineert tijdens een noodsituatie zal worden bepaald in functie van de ernst en de aard van de feiten. In het OKB Noodplan Terrorisme is voorzien dat de federale fase automatisch afgekondigd wordt zodra er een crisis is in de zin van het koninklijk besluit van 18 april 1988 tot oprichting van het Coördinatie- en Crisiscentrum van de regering (FOD Binnenlandse Zaken, 1988) en de feiten door de federale procureur gekwalificeerd zijn als een terroristische gijzeling of aanslag. Net zoals het geval is in andere noodsituaties leidt de afkondiging van de federale fase automatisch tot de opheffing van de provinciale of de gemeentelijke fase.

De meest in het oog springende **vernieuwing** in het OKB Noodplan Terrorisme is dat er een **nationale slachtoffercel** wordt opgericht die een rol zal spelen tijdens de federale fase en zal interageren met de andere federale cellen.

2.2.2. De nationale slachtoffercel

Conform het OKB Noodplan Terrorisme staat de nationale slachtoffercel onder leiding van de aangeduide **federaal magistraat**. Daarnaast maakt ook een vertegenwoordiger van de Federale Politie (DGA), Nationale Coördinatie Politie Slachtofferbejegening er substantieel deel van

---

¹² Hierna verkort “KB Noodplan Terrorisme” genoemd.

uit. De voorzitter van de cel kan in functie van de noden beslissen om bijkomende personen uit te nodigen.

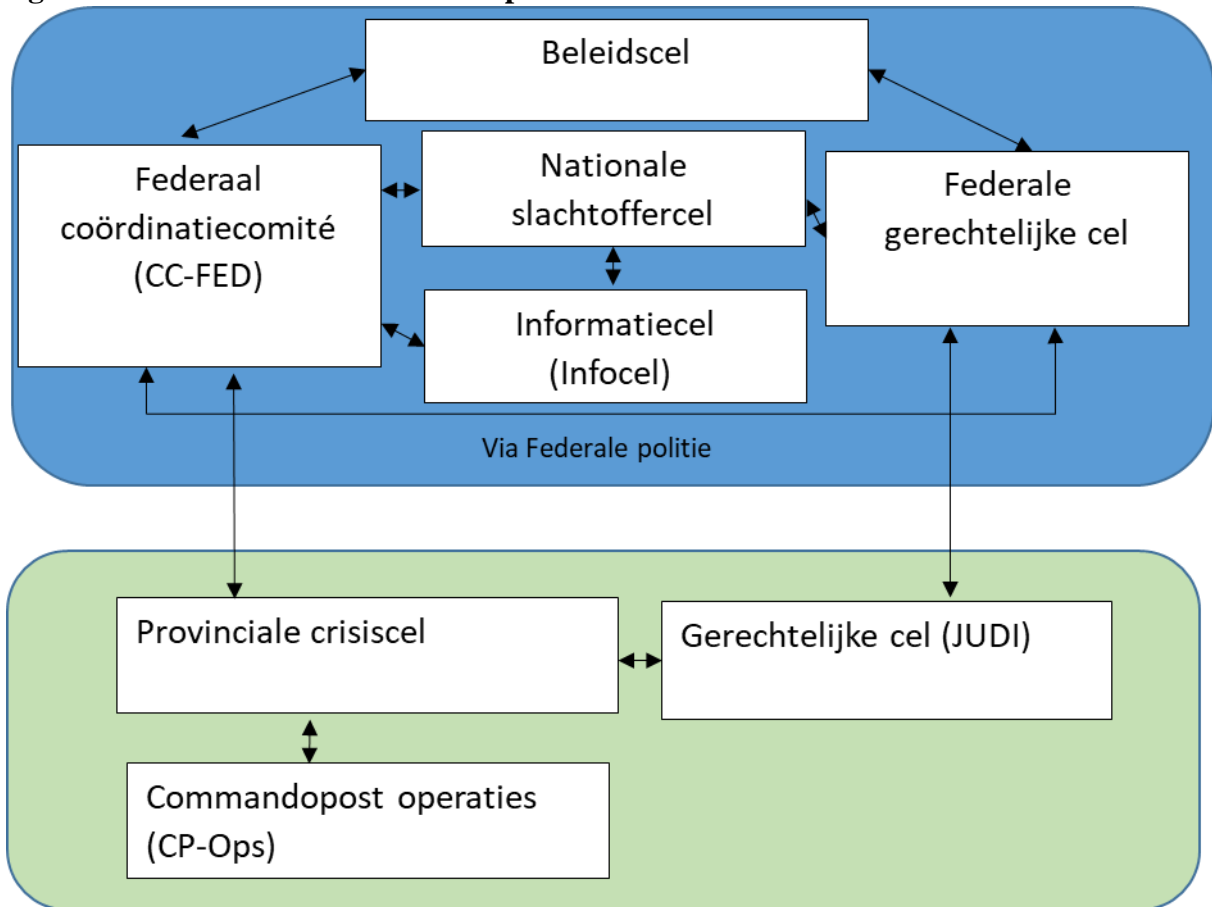
De nationale slachtoffercel komt in geval van een **federale fase** samen in het nationaal Crisiscentrum, behoudens een andere beslissing van de voorzitter van de cel. Verder is voorzien dat een verbindingsofficier van de slachtoffercel in de werkcel D2 zetelt om een optimale informatiedoorstroming te garanderen en het functioneren van beide cellen op elkaar af te stemmen. Dit is een eerder ongebruikelijke manier van werken, en ligt onder meer omwille van redenen van beroepsgeheim gevoelig bij sommige actoren.

In die hoedanigheid **centraliseert** de nationale slachtoffercel **informatie** over de **slachtoffers**, hun familie en nabestaanden, en gaat de correctheid ervan na via de bestaande structuren. Ze behartigt bovendien de uitoefening van de rechten van de slachtoffers in het kader van het strafonderzoek. De cel zal de gegevens van de contactpersonen van de slachtoffers nauwgezet bijhouden en bijwerken op basis van de recentste informatie, onder meer vanuit de andere crisiscellen, het TIC en de 1771. De 1771 is het Crisis contact center dat ingeschakeld kan worden door het Crisiscentrum en binnen het uur geactiveerd kan worden door de federale overheid tijdens noodsituaties om op vragen van de bevolking te antwoorden.

Tijdens de opvolging in de acute fase van de noodsituatie onderhoudt ze nauwe contacten met de overige federale cellen, met name het federaal coördinatiecomité, de federale gerechtelijke cel, de informatiecel en de werkcel van de FOD Volksgezondheid. In tegenstelling tot de andere cellen zal de nationale slachtoffercel actief blijven na de acute fase. In hoeverre en tot wanneer de nationale slachtoffercel actief blijft in de transitie- en nazorgperiode, is nagegaan tijdens de bevestigingen.

Figuur 5: Nieuwe structuren OKB Noodplannen Terrorisme

De uitoefening van de taken van de slachtoffercel vormt een aanvulling op de bevoegdheden van de andere bestaande diensten en de structuren binnen de noodplanning en het crisisbeheer.

De nationale slachtoffercel zal dus diverse aspecten van de slachtofferzorg, die hierna verder uitgewerkt zullen worden, opvolgen en centraliseren.

Doordat het OKB Noodplan Terrorisme enkel de cellen tijdens een federale fase behandelt, is er nood aan verdere uitwerking van deze cel in de gevallen waarin een incident tijdens een gemeentelijke of een provinciale fase wordt beheerd. In de praktijk werd er reeds een vertegenwoordiger van het federaal parket naar de schietpartij in Luik gestuurd waarbij op 29 mei 2018 twee politieagentes en een student gedood werden door een schutter met terroristische motieven, dit om bovenstaande taken te behartigen, zonder dat de taakverdeling duidelijk was, noch de plaats van deze instantie.

2.2.3. Beleids- en operationele coördinatie bij terroristische daden

2.2.3.1. *Acute fase*

A. Beleidscoördinatie

In de acute fase van een terroristische noodsituatie zal het niveau van het crisisbeheer opgeschaald worden door de afkondiging van de federale fase.

Overeenkomstig het OKB Noodplan Terrorisme zal bij een dreigingsniveau 4, het **vooralarm** van de federale fase afgekondigd worden, waarbij een coördinatievergadering wordt samengeroepen op het Crisiscentrum, die dringende beschermingsmaatregelen kan nemen. Bij een **afkondiging** van een **federale fase** in de zin van het OKB Noodplan Terrorisme worden de beleidscel, het federaal coördinatiecomité, de nationale slachtoffercel, de informatiecel en de federale gerechtelijke cel samengeroepen.

Tijdens een federale fase zal de **beleidscel** de samenhang nagaan tussen de bestuurlijke en de gerechtelijke maatregelen, die voorgesteld worden door het federaal coördinatiecomité en de federale gerechtelijke cel. Het **federaal coördinatiecomité** zal de door de situatie vereiste bestuurlijke maatregelen voorstellen aan de ministers in de beleidscel. Als de bestuurlijke maatregelen een effect kunnen hebben op de gerechtelijke taken, worden ze voorgelegd aan de beleidscel en verloopt de besluitvorming in samenspraak met de gerechtelijke autoriteiten. De **federale gerechtelijke cel** onderneemt de nodige gerechtelijke acties, waarbij overlegd wordt met de bestuurlijke overheden als er een invloed zou kunnen zijn op hun opdrachten.

De informatiecel staat in voor het verstrekken van informatie aan bevolking en media en zal optreden overeenkomstig de bepalingen van het KB Nationale Noodplanning en werkt volgens de bepalingen uit het werkproces crisiscommunicatie.

Op lokaal niveau zijn de **provinciale crisiscel**, de **JUDI** en de commandopost operaties als structuren voorzien voor de ondersteuning van het federale crisisbeheer. De provinciale crisiscel zal het federaal coördinatiecomité ondersteunen bij het voorbereiden van beleidsbeslissingen en toezien op de uitvoering van de op federaal niveau genomen beleidsbeslissingen.

Op lokaal niveau zorgt een provinciale crisiscel voor de voorbereiding van de beslissingen die door het federaal coördinatiecomité genomen moeten worden, en ziet ze toe op de opvolging van de uitvoering van de bekrachtigde beslissingen op haar grondgebied. De JUDI staat in voor het gerechtelijk onderzoek en bereidt de werkzaamheden van het federaal gerechtelijk comité voor en voert de genomen beslissingen uit.

B. Operationele coördinatie

De **commandopost operaties (CP-Ops)** staat in voor het operationele beheer van het incident. De disciplines zorgen voor de operationele coördinatie op het terrein en de coördinatie gebeurt in de CP-Ops in overeenstemming met de bepalingen van het OKB Lokale Noodplanning.

Dit zijn de uit de regelgeving (NPU-1, 2006 en OKB Lokale Noodplanning, 2019) voor terroristische incidenten mogelijk relevante basisopdrachten inzake hulpverlening tijdens de acute fase van de noodsituatie:

Voor **discipline 1**:

- Hulpverlening aan en redding van personen in de rode zone;
- Bestrijding van brand en ontploffing en hun gevolgen;
- Opsporing, meting, neutralisering van gevaarlijke stoffen;
- De CP-Ops oprichten en de operationele coördinatie opstarten.

Voor **discipline 2**:

- De medische en psychosociale hulpverlening opstarten;
- Triage uitvoeren, slachtoffers opvangen en geneeskundige en psychosociale zorgen verstrekken;
- Vervoer van gewonde slachtoffers naar ziekenhuizen organiseren in functie van de capaciteit;
- Informatie verzamelen en beheren over slachtoffers, en uniforme slachtofferlijsten opstellen;
- Informatie- en opvangstructuren opzetten en beheren, zoals:
  - de vooruitgeschoven medische post (VMP);
  - het onthaal- en huisvestingscentrum voor getroffen en;
  - het telefoon informatie centrum (TIC);
  - het centraal informatie punt (CIP) dat de slachtofferlijsten gaat opstellen op basis van de vergaarde informatie.

Voor **discipline 3**:

- De openbare orde bewaken;
- De in- en uitwegen naar de plaats van de noodsituatie voor de interventiediensten vrijwaren;
- De perimeters in plaats stellen, afgrenzen en beveiligen;
- De te nemen beschermingsmaatregelen ten uitvoer brengen en desgevallend helpen mee te delen aan de bevolking;
- De identificatie van de overledenen;
- Het gerechtelijk onderzoek ondersteunen.

Voor **discipline 4**:

- Gespecialiseerd hulpverleningsmateriaal en -personeel voorzien voor de ondersteuning van de andere disciplines;
- De nodige technische middelen voorzien voor de communicatie tussen alle bevoegde actoren (disciplines, CP-Ops en CC).
- Voedsel- en drinkwaterbevoorrading regelen.

Voor **discipline 5**:

- De getroffen en informeren over de noodsituatie via de best passende kanalen en over de mogelijke beschermingsmaatregelen;
- De perceptie en de noden van de bevolking, de media en bijzondere doelgroepen analyseren en inspelen op hun vragen door te communiceren via diverse kanalen;

- Het informeren van de bevolking en de media over de stand van zaken van de noodsituatie, de genomen maatregelen en de maatregelen die ze kunnen nemen om zich te beschermen.

2.2.3.2. *Overgangsfase/Transitiefase/Overgangperiode*

De overgangsfase of -periode is minder duidelijk uitgewerkt in de regelgeving. In de meeste gevallen zal **na** de **acute fase** van de noodsituatie, en zeker in het geval van een daad van terrorisme, gedurende enkele dagen een opvolging gegarandeerd blijven voor er overgegaan wordt naar de nafase (term uit het PSIP) of de nazorgperiode (term uit het OKB Lokale Noodplanning). Daarbij zullen de beleids- en de operationele coördinatie geleidelijk afgebouwd worden en zullen **opvolgingsstructuren** in plaats worden gesteld, die de hulpverlening voor de slachtoffers voortzetten en de terugkeer naar het “normale leven” in gang zetten door de overgang naar de nazorgperiode.

2.2.3.3. *Nafase/nazorgperiode*

De Omzendbrief PSIP DGH/2017/D2/psychosociaal interventieplan hanteert de term “nafase”, daar waar het OKB Lokale Noodplanning het over de “nazorgperiode” heeft. De “nafase” uit het PSIP heeft betrekking op de opvolging van de collectieve psychosociale noden van de getroffen. Op het einde van de acute fase kan de FGI in overleg met de PSM in functie van de collectieve noden beslissen om over te gaan naar een psychosociale nafase. In dat geval stelt de PSM een **postcrisis-balans (PCB)** op. Bij de afkondiging van de nafase kan een **Psychosociaal Coördinatiecomité (PSCC)** bijeenkomen, bestaande uit zowel actoren die tijdens de acute fase een rol speelden als uit actoren die tijdens de nafase in actie komen. Tijdens de nafase komen de diensten voor psychosociale gezondheidszorg van de Gemeenschappen in actie, die ook al in de acute fase op de hoogte gehouden kunnen worden om zich beter voor te bereiden op een eventuele overdracht. Omwille van de coherentie van de hulpverlening worden een aantal structurele overlegmomenten ingepland die een nauwkeurige overdracht toelaten.

Het PSM kan nog betrokken blijven bij de PSCC-overlegmomenten na de overdracht in de mate van de noodzakelijkheid en de continuïteit van de zorg.

De belangrijkste **taken** van het **PSCC** tijdens de nafase situeren zich op volgende domeinen:

- de collectieve psychosociale noden opvolgen;
- de individuele psychosociale noden opvolgen;
- de verdere psychosociale zorg voor de hulpverleners superviseren.

Het OKB Lokale Noodplanning voorziet dat een nazorgperiode van start gaat na het einde van de operationele en/of beleidscoördinatie als de gevolgen van een noodsituatie dit nodig maken.

De *Gids Lokale Noodplanning* van de FOD Binnenlandse Zaken, Algemene Directie Crisiscentrum, beschrijft de nazorg als de **terugkeer naar het normale leven** door morele, fysieke, financiële en juridische ondersteuning van de slachtoffers en de heropbouw van de maatschappij, de getroffen groepen of locaties en het milieu.

Zowel het PSIP als het OKB Lokale Noodplanning voorzien dat de bevoegde overheid (gemeentelijke/provinciaal/federaal) de verantwoordelijkheid draagt voor het verdere beheer van de noodsituatie in de nafase/nazorgfase.

Discipline 5 zorgt ook op het einde van en na de noodsituatie voor de informatie aan de bevolking voor de terugkeer naar de normale situatie.

2.2.4. Financiële hulp

Onderstaande wet- en regelgeving organiseert de financiële hulp aan slachtoffers van terrorisme, die ze in functie van bepaalde criteria kunnen aanvragen bij de Commissie voor Financiële Hulp aan Slachtoffers van Opzettelijke Gewelddaden en aan de Occasionele Redders.

De wet van 1 augustus 1985 (Diensten van de Eerste Minister. 1985, 1 augustus. Wet houdende fiscale en andere bepalingen) bepaalt de **financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden**, waaronder de financiële hulp aan de slachtoffers bij misdrijven die erkend zijn als terroristische daad. Begin dit jaar is deze wet uitgebreid naar terroristische daden gepleegd buiten het Belgisch grondgebied.

Het koninklijk besluit van 16 februari 2017 (Koninklijk besluit houdende uitvoering van artikel 42bis van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen, wat de Hulp van de Staat aan de slachtoffers van terrorisme betreft. 2017), wat de **hulp van de staat aan de slachtoffers van terrorisme** betreft, laat het toe om sneller financiële hulp te bieden aan slachtoffers van terrorisme, en dit onder meer zonder de verplichting om over een veroordelend vonnis te beschikken.

Het koninklijk besluit van 26 oktober 2017 tot **erkenning van daden als daden van terrorisme** in de zin van artikel 42bis van de wet van 1 augustus 1985 (FOD Justitie. 2017, 26 oktober. Koninklijk besluit tot erkenning van daden als daden van terrorisme in de zin van artikel 42bis van de wet van 1 augustus 1985) maakt het mogelijk voor slachtoffers van terroristische misdrijven om financiële hulp te krijgen zonder burgerlijke partijstelling, en dit zowel voor Belgische als buitenlandse slachtoffers als het een aanslag op Belgisch grondgebied betreft. Ook Belgische slachtoffers van aanslagen in het buitenland, of personen met een duurzame Belgische verblijfplaats, kunnen hiervan gebruik maken op voorwaarde dat de aanslag in kwestie erkend is door de federale overheid als een terroristische daad.

Daarnaast is ook een **statuut van nationale solidariteit** ingevoerd voor een aantal slachtoffers van terreurdaden (FOD Sociale Zekerheid en FOD Defensie. 2017, 18 juli. Wet betreffende de oprichting van het statuut van nationale solidariteit, de toekenning van een herstelpensioen en de terugbetaling van medische zorg ingevolge daden van terrorisme.) Dat statuut voor nationale solidariteit houdt in dat een herstelpensioen en de terugbetaling van de medische kosten veroorzaakt door de terroristische daden aangevraagd kan worden. Die financiële hulp kan aangevraagd worden door rechtstreekse slachtoffers, hun rechthebbenden of onrechtstreeks rechthebbenden.

Conclusie: Het OKB Noodplan Terrorisme zal het KB van 1 mei 2016 vervangen en bevat bepalingen en structuren die ervoor zorgen dat de nationale noodplanning inzake terrorisme beter zal aansluiten op de vernieuwde bepalingen van het OKB Lokale Noodplanning en het nog te herziene KB Nationale Noodplanning.

De **nationale slachtoffercel** is een van de nieuwe structuren die het OKB Noodplan Terrorisme voorziet. In tegenstelling tot de andere cellen zal deze structuur actief blijven tot in de nazorgperiode.

2.3. Slachtofferzorg in België

2.3.1. Taakverdeling inzake slachtofferzorg

Slachtofferzorg bestaat in ons land uit **drie pijlers**:

- de politionele slachtofferbejegening;
- het slachtofferonthaal van de justitiehuisen;
- de slachtofferhulp door de instanties van de gemeenschapsoverheden.

De slachtofferzorg is in België een bevoegdheid die door verschillende bestuursniveaus gedeeld wordt en door een grote verscheidenheid aan regelgeving beschreven wordt. In ons land zijn de bevoegdheden inzake slachtofferzorg dus behoorlijk versnipperd. Het PSIP is een federaal plan voor de collectieve psychosociale zorg tijdens de acute fase bij noodsituaties terwijl de verdere psychosociale hulpverlening en opvolging van de slachtoffers van terroristische misdrijven op het niveau van de instanties van de gemeenschappen zal gebeuren. Het financiële luik vormt dan weer een federale materie.

2.3.1.1. Politionele slachtofferbejegening

Artikel 46 van de wet op het Politieambt van 5 augustus 1992 vormt de basis voor de **politionele slachtofferbejegening** die ze omschrijft als volgt: *“De politiediensten brengen de personen die hulp of bijstand vragen in contact met gespecialiseerde diensten. Zij verlenen bijstand aan de slachtoffers van misdrijven, inzonderheid door hun de nodige informatie te verstrekken.”*

Artikel 5 van het koninklijk besluit van 17 september 2001 (FOD Binnenlandse Zaken. 2001, 17 september. Koninklijk besluit tot vaststelling van de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie teneinde een gelijkwaardige minimale dienstverlening aan de bevolking te verzekeren) voorziet de minimale normen inzake politionele slachtofferbejegening binnen de politiezones.

De Ministeriële Omzendbrief PLP 10 van 9 oktober 2001 (FOD Binnenlandse Zaken. 2001, 9 oktober. Ministeriële Omzendbrief PLP 10 inzake de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie met het oog op het waarborgen van een minimale gelijkwaardige dienstverlening aan de bevolking) werkt deze aspecten inzake de slachtofferbejegening verder uit onder 4°. Voor slachtoffers van misdrijven, of hun families of nabestaanden, zal het eerste contact met de bevoegde wettelijke instanties vaak bestaan uit een **melding** van de **politie**, waarbij de nood aan emotionele ondersteuning hoog is voor er een mogelijke **doorverwijzing** is naar andere **psychosociale hulpverleningsstructuren**.

De politionele slachtofferbejegening wordt uitgebreider beschreven in de Ministeriële Omzendbrief GPI 58 (Omsendbrief GPI 58 betreffende politionele slachtofferbejegening in de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus. 2018, 27 december).

De Gemeenschappelijke Omzendbrief van de minister van Justitie, de minister van Binnenlandse Zaken en het college van procureurs-generaal, meer bepaald de COL nr. 17/2012 van het college van Procureurs-Generaal bij de hoven van beroep regelt eveneens een aantal **modaliteiten** inzake de **slachtofferbejegening** in geval van **tussenkomst** van **gerechtelijke overheden**, waaronder het respectvol omgaan met de overledene, de melding van het sterfgeval aan de nabestaanden, de mogelijkheid tot een waardig afscheid en de reiniging van de locatie van de feiten.

Tijdens de interviews is gebleken dat slachtofferbejegening niet in alle Europese landen beschikbaar is en dat dit principe belangrijk is voor de informatieoverdracht naar de verwanten van de slachtoffers.

2.3.1.2. Slachtofferonthaal (justitie)

Op 17 december 2013 werd een samenwerkingsakkoord ondertekend tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap dat de uitoefening van de opdrachten van de **Justitiehuizen** regelt (FOD Justitie. Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap, met betrekking tot de uitoefening van de opdrachten van de Justitiehuizen. 2013). Daarnaast hebben de verschillende Gemeenschappen ook nog eigen regelgeving uitgewerkt voor de opdrachten inzake slachtofferonthaal.

Het samenwerkingsakkoord van 7 april 1998 (FOD Justitie. Samenwerkingsakkoord tussen de Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg. 1998) bepaalt dat het **justitiële aspect** van de slachtofferzorg door de dienst **slachtofferonthaal** wordt georganiseerd. Voor het Franstalige landsgedeelte (Fédération Wallonie-Bruxelles) vormt het decreet van 13 oktober 2016 (Franse Gemeenschap. Decreet betreffende de erkenning en de subsidiëring van partners die hulp verlenen aan rechtzoekenden. 2016) de basis voor de slachtofferhulp. Het derde hoofdstuk van dat decreet beschrijft de werking van de justitiehuizen in Franstalig België.

De diensten slachtofferonthaal hebben in heel België dezelfde opdrachten. De justitieassistenten slachtofferonthaal, werkzaam in de Justitiehuizen, zullen slachtoffers en hun naasten bijstaan doorheen de gerechtelijke procedure op basis van dit takenpakket:

- **Informatieverstrekking** over hun dossier:
  - De verschillende stappen van de gerechtelijke procedure;
  - De genomen beslissingen;
  - Hun rechten.
- **Bijstand** aan de slachtoffers gedurende de gerechtelijke procedure en op moeilijke momenten:
  - Bij de inzage in het dossier;
  - Tijdens de rechtszitting;
  - Bij de overhandiging van persoonlijke spullen.

- **Doorverwijzing** naar andere gespecialiseerde diensten, onder meer voor psychosociale hulp naar de diensten bevoegd voor slachtofferhulp of voor juridische ondersteuning naar de diensten belast met rechtshulp;
- **Identificatie** en **melding** van de **problemen** waarmee slachtoffers en hun naasten geconfronteerd worden tijdens hun contacten met de bevoegde gerechtelijke overheden en waken over hun specifieke noden en de **behartiging** van hun **rechten**.

2.3.1.3. Slachtofferhulp (gemeenschappen)

De omzendbrief GPI 58 betreffende de politionele slachtofferbejegening in de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveau, van 4 mei 2007 bevat een overzicht van gespecialiseerde diensten waarnaar slachtoffers van misdrijven doorverwezen zullen worden na het eerste contact met de slachtofferbejegenaar van de politie.

Op het niveau van de Vlaamse overheid wordt de **slachtofferzorg** geregeld door het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het Decreet van 15 december 1998 houdende goedkeuring van het samenwerkingsakkoord van 7 april 1998 tussen de Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg regelt de slachtofferhulp op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap.

Slachtofferhulp wordt door het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk omschreven als de “*praktische, juridische en psychosociale ondersteuning van slachtoffers van een misdrijf of een verkeersongeval*” (De Backer, z.d.).

De website <https://www.slachtofferzorg.be/> bevat informatie voor slachtoffers en hun nabestaanden die op zoek gaan naar praktische, juridische en psychosociale informatie, met doorverwijzingen naar de bevoegde structuren. Vanuit de Vlaamse Gemeenschap worden de diensten slachtofferhulp georganiseerd als een onderdeel van de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW) (Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, (z.d.). Op 22 maart 2016 en in de daarop volgende maanden gebeurde de centrale coördinatie vanuit de Vlaamse Gemeenschap door het voormalige Steunpunt Algemeen Welzijnswerk.

Het Decreet van 13 oktober 2016 (Franse Gemeenschap, 2016, 13 oktober. Décret relatif à l'agrément et au subventionnement des partenaires apportant de l'aide aux justiciables) regelt de slachtofferhulp voor de Franstalige Gemeenschap. Het Ministerieel Besluit (Franse Gemeenschap, 2017 b) en het Besluit van de regering van de Franse Gemeenschap (Franse Gemeenschap, 2017 a) bevatten een aantal praktische bepalingen inzake de samenstelling, de werking, de erkenning en de financiële ondersteuning van de organisaties die instaan voor slachtofferhulp.

De “**services d’aide aux victimes**” staan in voor de sociale en psychologische ondersteuning van slachtoffers (Victimes.be, z.d., Services d’aide aux victimes). In het Franstalige landsgedeelte zijn deze organisaties **privé-initiatieven** die na erkenning gesubsidieerd kunnen worden door de Fédération Wallonie-Bruxelles.

De Fédération Wallonie-Bruxelles heeft een gelijkaardig initiatief als Vlaanderen genomen om slachtoffers via het internet te informeren op haar site <http://www.victimes.cfwb.be/>.

Voor de Duitstalige Gemeenschap wordt de slachtofferhulp en de gespecialiseerde slachtofferhulp geregeld door het decreet van 26 september 2016 (Duitstalige gemeenschap, 2016).

2.3.2. Centraal registratiesysteem voor slachtoffers

In België bestaat er momenteel geen geautomatiseerd eenvormig en uniek registratiepunt voor slachtoffers, maar dat zal in de nabije toekomst veranderen (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, 2019). Tijdens de aanslagen op Brussels Airport en Maalbeek, hadden de verschillende actoren hun eigen registratieprocedures en -systemen, waardoor het zeer lang duurde voor er volledige slachtofferlijsten beschikbaar waren (Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2017).

De parlementaire onderzoekscommissie adviseert om alle overleden en gewonde slachtoffers te registreren in een **uniek en eenvormig registratiesysteem**, en bij voorkeur in één centrale federale databank (Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2017). Dergelijke registratiemethoden zouden toelaten om de psychosociale, juridische en verzekeringsnazorg gecoördineerder te laten verlopen dan nu het geval was.

Er zou ook een registratiesysteem moeten komen voor de nazorg van de hulpverleners die direct of indirect betrokken waren bij de hulpverlening net na dergelijke gebeurtenissen en in de nazorgperiode om ook voor hen een volwaardige psychosociale ondersteuning te voorzien (Arq Kenniscentrum Impact, z.d.).

Conclusie: De **slachtofferzorg** in België is opgesplitst in 3 onderdelen, met name de slachtofferbejegening, het slachtofferonthaal en de slachtofferhulp. Er bestaan raakvlakken tussen deze 3 systemen, die voor slachtoffers verwarrend kunnen lijken, aangezien er telkens een informatieoverdracht zou moeten gebeuren wanneer een andere instantie de slachtofferzorg overneemt. Dit is een aandachtspunt binnen dit eindwerk, aangezien de nationale slachtoffercel de slachtofferinformatie zou willen centraliseren, en er daarbij ook oog moet zijn voor de noden en de belangen van de slachtoffers.

Voor de **slachtofferregistratie** is er nood aan een **uniek en eenvormig registratiesysteem** dat door alle bevoegde actoren geraadpleegd kan worden om op een zo kort mogelijke termijn, tot volledige slachtofferlijsten te komen binnen de crisisbeheersstructuren.

2.4. Best practices in België

2.4.1. Uniek loket voor fiscale hulp aan slachtoffers van terreurdaden

Naar aanleiding van de aanslagen van 22 maart 2016 werd een **Uniek Loket voor slachtoffers** van terroristische misdrijven opgericht door de **Commissie voor Financiële Hulp** (FOD Justitie, z.d. Uniek loket voor slachtoffers terreurdaden) om slachtoffers van erkende terreurdaden financiële hulp te bieden in de gevallen waarin dat nodig is en waarbij de reeds bestaande criteria versoepeld of geschrapt werden, zoals bepaald in het koninklijk besluit van 26 oktober 2017 tot erkenning van daden als daden van terrorisme in de zin van artikel 42bis van de wet van 1 augustus 1985.

2.4.2. Nazorgcoördinatie Vlaamse Gemeenschap op 22/3/2016

Bij de aanslagen van 22 maart 2016 stelde de Vlaamse Gemeenschap een **nazorgcoördinator** aan die er onder meer voor instond om elk slachtoffer van de aanslagen een herhaald proactief aanbod inzake hulpverlening en verdere opvolging te doen. Op dat ogenblik werd de functie in het leven geroepen, en intussen is er aan Vlaamse kant officieel een nazorgcoördinator aangesteld. Aan Franstalige kant zal er een nazorgcoördinator worden aangesteld die de slachtofferhulp voor de Franstalige en de Duitstalige gemeenschappen zal organiseren bij grootschalige noodsituaties. Er is nood aan een nazorgplan dat aansluit bij de bestaande algemene en psychosociale noodplanning.

Conclusie: Slachtoffers van in België erkende daden van terrorisme kunnen voor **financiële hulp** terecht bij de Commissie voor Financiële Hulp van de FOD Justitie, die in de toekomst zal evolueren naar een volwaardig uniek of centraal loket voor slachtoffers, waarbij een uitbreiding naar andere slachtoffernoden voorzien is. De functie van de **nazorgcoördinator** van de gemeenschappen moet uitgebreid worden naar het hele land en er moet een **nazorgplan** opgesteld worden dat aansluit op de reguliere en de psychosociale noodplanning en hulpverlening.

2.5. Buitenlandse structuren voor slachtoffers

Over de landsgrenzen heen kijken wordt ook steeds belangrijker in het kader van de ondersteuning van getroffen van terroristische misdrijven.

De Verenigde Naties hebben een oplijsting gemaakt van de **overheidssteuning** die verschillende landen bieden aan hun inwoners die in binnen- of buitenland slachtoffer worden van **terreur**: <https://www.un.org/victimsofterrorism/en/government-support> (United Nations, z.d.-a.). Op deze webpagina is een overzicht te vinden van de landen die specifieke structuren ter ondersteuning van getroffen hebben uitgewerkt, waarvan ik de markantste en meest relevante hierna zal beschrijven.

Heel wat buitenlandse structuren maken geen onderscheid tussen slachtoffers van terreurdaden en slachtoffers van andere soorten misdrijven, ondanks het feit dat er in de meeste gevallen bij terreur ook een zeer grote maatschappelijke impact is die vaak groter is dan bij een gemiddeld misdrijf. Ook mensen die niet rechtstreeks getroffen zijn door de aanslag in kwestie kunnen zich onveilig gaan voelen door de willekeur die heerst bij terroristische aanslagen, waarbij alles er vaak om draait zo snel mogelijk zoveel mogelijk slachtoffers te maken.

Bovendien zijn de pijlers waarrond de hulpverlening aan slachtoffers van terreurdaden opgebouwd worden, vaak dezelfde als bij andere misdrijven: **psychosociale, financiële en juridische ondersteuning**. Sommige landen, zoals Frankrijk en Spanje, voorzien echter uitgebreidere ondersteuning voor slachtoffers van terreurdaden.

2.5.1. Europa

Verscheidende Europese richtlijnen regelen de **bescherming** van de **slachtoffers** van gewelddaden.

Zo is er de Europese richtlijn 2004/80/EG (Europese Raad, 2004) die, in navolging van de filosofie van het vrij verkeer van personen en goederen, bepaalt dat **bewoners** uit een **andere lidstaat dezelfde bescherming** moeten krijgen als de inwoners van de eigen lidstaat.

De Europese richtlijn (Europees Parlement en Europese Raad, 2012) stelt de **minimumnormen inzake slachtofferrechten** vast bij strafbare feiten. De lidstaten mogen die bepalingen dus uitbreiden. Enkele voor de nationale slachtoffercel relevante artikelen zijn de artikels 4 tot en met 6 van deze richtlijn, die het recht op informatie omvatten vanaf het eerste contact met de bevoegde overheid tot het einde van de gerechtelijke procedure in de casus die het slachtoffer aanbelangt. Verder zijn de artikels 3 en 7 van belang voor de slachtoffers, in die zin dat ze richtlijnen over een begrijpelijke communicatie tussen overheid en slachtoffer bevatten. De artikels 8 en 9 behelzen de ondersteuning door de bevoegde slachtofferhulporganisatie. Een ander belangrijk aspect van die richtlijn is de deelname aan de strafrechtsprocedure, waarin onder meer rechtsbijstand vervat zit, een recht op de kosten die gepaard gaan met de actieve deelname aan het strafproces, de teruggave van in beslag genomen goederen en een beslissing inzake de schadevergoeding. In overeenstemming met deze richtlijn krijgen alle inwoners van Europese lidstaten dezelfde rechten toegekend en hebben slachtoffers recht op bescherming, al dan niet afgestemd op hun behoeften. Deze richtlijn voorziet tevens dat elke actor die in contact komt met slachtoffers over de nodige algemene en gespecialiseerde opleiding moet beschikken. Tot slot voorziet de richtlijn 2017/541 (Europees Parlement en Europese Raad, 2017) dat er op een eenvoudige manier **gratis toegang** moet zijn tot **slachtofferhulp** en **rechtsbijstand** op vertrouwelijke basis.

2.5.2. Frankrijk

Enkele van de schokkendste terreuraanslagen op Europees grondgebied werden gepleegd in Frankrijk. Het “**centre opérationnel de gestion interministérielle des crises (COGIC)**”¹⁴, is de Franse tegenhanger van het Belgische Nationale Crisiscentrum en staat voornamelijk in voor het beheer van natuurlijke en technologische rampen. In ons buurland wordt het COGIC dat instaat voor het crisisbeheer bij dergelijke noodsituaties, geleid door de civiele veiligheid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Tijdens noodsituaties zal het COGIC informatie doorgeven en waar nodig de terugkoppeling garanderen naar operationele centra van andere betrokken ministeries (Ministère de l'Intérieur. Centre opérationnel de gestion interministérielle des crises COGIC, z.d.).

Bij een terroristische aanslag kan de Eerste Minister in Frankrijk een “Cellule Interministérielle de Crise” bijeenroepen. Frankrijk is een van de weinige landen die over een uitgebreidere en duidelijk uitgewerkte ondersteunende cel beschikt voor slachtoffers van terreur in binnen- en buitenland, met name de “**Cellule Interministérielle d'Aide aux Victimes**”¹⁵. Deze cel werd opgericht naar aanleiding van de lessen die getrokken werden uit het beheer van de crash van vlucht 5017 van Air Algérie op 24 juli 2014 (PAOLI, P., z.d.), waarbij onder meer 51 Franse reizigers omkwamen. Aan de basis van de creatie van die cel lag dus geen terroristische aanslag, maar een grootschalige noodsituatie in het buitenland met veel slachtoffers met de Franse nationaliteit. Toen Parijs getroffen werd door de aanslagen op Charlie Hebdo op 7 januari 2015

---

¹⁴ Hierna verkort “COGIC” genoemd.

¹⁵ Hierna verkort “CIAV” genoemd.

en die van 13 november 2015, was de cel al voldoende ontwikkeld om de slachtoffers steun te bieden.

2.5.2.1. Werking van de CIAV

De Franse Eerste Minister beslist of de CIAV geactiveerd en gesloten wordt, bv. in geval van een terroristische aanslag met een groot aantal slachtoffers. De CIAV wordt er voorgezeten door de directeur van het “Centre de Crise et de Soutien” van het Franse Ministerie voor Buitenlandse Zaken (Gouvernement.fr, z.d.-b.). Deze cel wordt gevormd door pluridisciplinaire en interministeriële teams. Afhankelijk van het soort noodsituatie kunnen volgende ministeries hierbij betrokken worden: binnenlandse zaken, justitie, volksgezondheid en sociale zaken, het garantiefonds voor slachtoffers van terrorisme en andere misdrijven en organisaties voor slachtofferhulp, zoals France Victimes en slachtofferorganisaties als FENVAC (Fédération Nationale des victimes d’attentats et d’accidents collectifs) en AFVT (Association française des victimes du terrorisme) (Gouvernement.fr., z.d.-b.).

Bij een activering van het CIAV wordt een voorbehouden noodnummer geopend dat via alle mogelijke sociale en andere media wordt bekendgemaakt bij de bevolking. Het CIAV stelt zo snel mogelijk na een noodsituatie een uniek onthaalpunt open voor slachtoffers en hun verwanten, waaronder een onthaalcentrum voor families (Gouvernement.fr., z.d.-b.).

In geval van een noodsituatie in een departement, zal de CIAV een ploeg ter beschikking stellen van de betrokken prefect die zal helpen bij de begeleiding van en de hulp aan de slachtoffers en hun naasten en bij de opstelling van een onthaalcentrum, waarbij alle betrokken instanties in de stad of de gemeente van de noodsituatie in één centraal loket aanwezig zijn voor de begeleiding van de slachtoffers (Gouvernement.fr., z.d.-b.).

2.5.2.2. Informatiecel voor de bevolking

Bij een terroristische aanslag kan de prefect van het getroffen departement beslissen om een “**Cellule d’Information du Public (CIP)**” te openen, die zal fungeren als een informatie-, communicatie- en crisisbeheerscel. Dit contactpunt dat burgers telefonisch kunnen contacteren, beantwoordt hun prangende vragen op een betrouwbare en gepersonaliseerde manier, kan gedragsrichtlijnen meedelen, informatie verzamelen en indien nodig de oproeper doorverwijzen naar andere diensten of instellingen. Op het vlak van informatieverzameling kan deze cel informatie verzamelen die de identificatie van de slachtoffers vergemakkelijkt (Gouvernement.fr., z.d.-b.).

De prefect van het departement beslist over de sluiting van de cel, eens de situatie onder controle is en de identificatie van en de hulp aan de slachtoffers optimaal verzekerd is.

2.5.2.3. De onthaallocaties voor slachtoffers en hun naasten

Er kunnen verschillende onthaalcentra geopend worden voor de hulp aan de slachtoffers en hun families (Gouvernement.fr., z.d.-b.).

- In de onmiddellijke omgeving van het incident, kan een **onthaalcentrum voor “getroffenen”** zeer snel geopend worden voor alle, op fysiek vlak, niet-gewonde personen die aanwezig waren bij of in de nabijheid van de aanslag. Zij zullen in het onthaalcentrum geïdentificeerd worden en de eerste slachtofferhulp toegediend krijgen. De personen die de

aanslagzone ontvlucht zijn, zullen door een medisch-psychologische cel opgevangen worden en, indien nodig, doorverwezen worden naar een gezondheidsinstelling.

- Bijkomend wordt een **onthaalcentrum voor de families** geopend dat als doelstelling heeft om de familieleden te helpen in hun zoektocht naar een verwante die eventueel betrokken zou geweest zijn bij het incident, ze toe te laten om zich kenbaar te maken, geïnformeerd te worden over de toestand van hun verwante en psychologische begeleiding te krijgen. In voorkomend geval kunnen ze de onderzoekende diensten de nodige elementen tot identificatie bezorgen. Het onthaalcentrum voor de families worden meestal enkele uren na de feiten opgericht. Verschillende diensten zijn betrokken bij de werking van dit centrum, met name het parket, de opsporingsdiensten van de politie en de rijkswacht, de medisch-psychologische urgentiecel, de erkende diensten van de civiele bescherming, personeel van de prefectuur en van de territoriale collectiviteiten. De ploegen van het onthaalcentrum voor families werken nauw samen met het instituut voor gerechtelijke geneeskunde.

2.5.2.4. *Uniek loket*

De site van de Franse regering "Guichet unique d'information et de déclaration pour les victimes" (Gouvernement.fr, z.d.-a.) bevat een kant-en-klaar **uniek loket** dat slachtoffers van terroristische aanslagen en hun naasten informeert over de steun die de overheid kan bieden en de manier waarop ze hun dossier kunnen indienen om zich kenbaar te maken als slachtoffer. Slachtoffers en/of nabestaanden kunnen hun dossier zelf online aanmaken en aanvullen.

2.5.2.5. *Langetermijnhulp*

Langetermijnhulp wordt voorzien door de "Interministeriële Delegatie van Slachtofferhulp" die valt onder het Franse Ministerie van Justitie (Ministère de la Justice, z.d.).

2.5.3. *Nederland*

Voor de schaderegeling voorziet de Nederlandse overheid in een slachtofferhulp aan en **compensatie** voor alle slachtoffers van zware misdrijven. Doordat Nederland de afgelopen decennia relatief gespaard is gebleven van grootschalige terroristische aanslagen is de aandacht voor een specifiek crisisbeheer ten aanzien van eventuele slachtoffers van terreur voornamelijk gefocust op het psychosociale luik. In Nederland houdt het Kenniscentrum Arq Impact zich onder meer bezig met psychosociale ondersteuning na aanslagen in opdracht van de Nederlandse overheid (Arq Kenniscentrum Impact, z.d.).

Voor de registratie van de slachtoffers bestaat er een landelijke gecentraliseerde database, namelijk de **Slachtoffer Informatie Systematiek** (Instituut Fysieke Veiligheid, z.d.), waarin de gegevens van de getroffen worden bijgehouden.

2.5.4. *Duitsland*

De Duitse overheid heeft een bondig informatieblad opgesteld met een overzicht van de organisaties waartoe slachtoffers van terreurdaden zich kunnen wenden, gaande van aanspreekpunten bij de Bundesländer over de instanties voor psychosociale hulp tot de instellingen die instaan voor financiële compensaties (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, 2018).

2.5.5. Verenigd Koninkrijk

In het Verenigd Koninkrijk is er geen specifieke regeling uitgewerkt die enkel op slachtoffers van terrorisme slaat. Hun aanpak gaat er deels van uit dat slachtoffers van terrorisme en van andere noodsituaties op dezelfde ondersteuning moeten kunnen rekenen (United Nations, z.d.-b.). Toch zijn hierbij enkele kanttekeningen te plaatsen, want het V.K. kent de netwerken van slachtoffers van terreur ook een belangrijke rol toe in de bestrijding van radicalisering.

Het “**Cabinet Office**” kan beschouwd worden als de coördinerende ministeriële instantie, waaronder verschillende ministeriële departementen vallen. Bij noodsituaties zal het “Cabinet Office” ook de coördinatie opnemen van de overheidsacties ter beheersing van de crisis. Onder meer de Britse tegenhanger van onze FOD Binnenlandse Zaken, de “Home Office” en meer bepaald de “Office for Security and Counter-Terrorism” zullen hierbij een grote rol spelen.

Voor de behartiging van de rechten van de slachtoffers van terroristische misdrijven doorheen de gerechtelijke keten en de compensatie voor hun letsels zijn respectievelijk het Britse Ministerie van Justitie (United Nations, z.d.-b.) en de “Criminal Injuries Compensation Authority” bevoegd (Criminal injuries compensation authority, z.d.).

Voor de gewonde slachtoffers met brandwonden heeft het “Department of Health” een noodplanningsdocument uitgewerkt, dat ingaat op de uitdagingen die een grootschalige noodsituatie met een hoog aantal brandwondenpatiënten met zich meebrengt, en ook richtlijnen meegeeft voor de lokale opvolging op psychosociaal en fysiek vlak van deze mensen.

2.5.6. Spanje

Spanje beschikt over een directoraat-generaal voor slachtoffers van terrorisme. Hun personeelsbezetting om deze taken uit te voeren is divers samengesteld, en bestaat onder meer uit: maatschappelijk werkers, medisch personeel en financieel experts (United Nations, z.d.-c.).

De sociaal werkers geven nauwkeurige informatie aan slachtoffers en hun families zodra de veiligheid gegarandeerd en de medische toestand van de slachtoffers dit toelaat, en geven bijstand voor het regelen van compensaties, arbeidsrechtelijke en pensioensvragen en andere voordelen of financieringen.

Een “**Medical Advisory Board**” beoordeelt de ernst van de verwondingen van de slachtoffers om de langetermijnevolgen van de aanslag voor elke persoon in kaart te brengen op fysiek en psychisch vlak.

Op financieel gebied zorgen specialisten voor de **compensatieregeling**, die behandeld wordt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken binnen 12 maanden na de opstart ervan.

Voor de overige praktische aspecten bestaat er een coördinerend netwerk van de overheid voor de opvolging van **slachtofferhulp**, dat **juridische ondersteuning** aanbiedt, en ook gezondheidsspecialisten en vertegenwoordigers van slachtofferorganisaties in de rangen heeft (United Nations, z.d.-c.).

2.5.7. Overzicht structuren per beschreven Europese lidstaat

Tabel 1: Aanwezige structuren voor terreurslachtoffers in verschillende onderzochte Europese lidstaten

	Psychosociale bijstand	Slachtoffercel	Financiële bijstand	Juridische bijstand	Centraal loket
België	X	X	X	X	X
Frankrijk	X	X	X	X	X
Nederland	X		X	X	
Duitsland	X		X		
Verenigd Koninkrijk	X		X	X	
Spanje	X		X	X	

Conclusie: De Europese richtlijnen stellen een aantal **minimumnormen** vast voor de behartiging van slachtofferrechten. In een aantal **lidstaten** zijn **structuren** voorzien die verschillende vormen van **bijstand** voorzien aan slachtoffers van terroristische incidenten. De meest voorkomende vormen van bijstand zijn psychosociale, juridische en financiële ondersteuning. Een specifieke slachtoffercel en een centraal loket zijn in Frankrijk en in België actief.

2.6. Conclusie hoofdstuk literatuurstudie

De **lokale** en de **nationale noodplanning** zijn gebaseerd op respectievelijk het KB Lokale Noodplanning dat in de nabije toekomst vervangen wordt door de teksten van het OKB Lokale Noodplanning, en het KB Nationale Noodplanning. Noodplanning en crisisbeheer zijn in ons land gestructureerd volgens 3 bevoegdheidsniveaus: federaal, lokaal en gemeentelijk.

In het PSIP staan de bepalingen inzake de **psychosociale hulpverlening voor collectieve noodsituaties**. De **werkcel D2** speelt een belangrijke rol in dit eindwerk omwille van de link die ze vormt met de nationale slachtoffercel op het vlak van de slachtofferlijsten. Voor de goede werking van de nationale slachtoffercel en de psychosociale hulpverlening zijn correcte slachtofferlijsten essentieel met het oog op de ondersteuning van slachtoffers tijdens de nazorgperiode.

Voor wat het nationaal noodplan terrorisme betreft, zal het OKB Noodplan Terrorismen de bepalingen van het KB van 1 mei 2016 vervangen en zorgen voor een grotere samenhang tussen de structuren van de klassieke noodplanning en de specifieke structuren van het noodplan. De **nationale slachtoffercel** is als compleet nieuwe structuur in dit OKB opgenomen en vormt een tegemoetkoming aan enkele aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie inzake slachtofferzorg. Ze zal niet alleen tijdens de acute fase, maar ook nog in de nazorgperiode actief blijven.

De **slachtofferzorg** is in België op een voor de slachtoffers verwarrende manier geregeld en bestaat uit 3 componenten: slachtofferbejegening, slachtofferonthaal en slachtofferhulp. De nationale slachtoffercel moet met deze complexiteit rekening houden en de belangen van het slachtoffer centraal stellen.

Voor de **slachtofferregistratie** moet er een uniform registratiesysteem komen dat raadpleegbaar is door alle bevoegde actoren om zo snel mogelijk na het incident volledige slachtofferlijsten te verkrijgen.

Slachtoffers van in België erkende terreurdaden kunnen terecht bij de Commissie voor Financiële Hulp die in de toekomst gaat evolueren tot een volwaardig **centraal loket** met ruimere bevoegdheden voor de ondersteuning van de slachtoffers.

Bij de Vlaamse gemeenschap is de nieuwe functie van **nazorgcoördinator** in het leven geroepen die ook bij de andere gemeenschappen een tegenhanger moet krijgen om elk slachtoffer in België een gelijkwaardige slachtofferhulpverlening te garanderen. Daarnaast dient er ook een nazorgplan opgesteld te worden.

Europa heeft met de richtlijnen van 2004, 2007 en 2012 een aantal **minimumnormen** inzake slachtofferrechten opgelegd aan de lidstaten. Vooral in de lidstaten die reeds te maken kregen met terreurdaden bestaan er specifieke structuren die de slachtoffers van terreur ondersteunen.

Hoofdstuk 3. Onderzoeksverloop en -resultaten

3.1. Verloop van het onderzoek

3.1.1. Methodologie

In de loop van dit onderzoek is er gebruik gemaakt van **triangulatie** van **dataverzameling**. Enerzijds zijn er een aantal diepte-interviews afgenomen, en anderzijds zijn er bijkomende gegevens verkregen op basis van een aantal publicaties die aangeraden en/of aangereikt zijn door de respondenten en de vooraf uitgevoerde literatuurstudie. De nieuw verkregen literatuurgegevens zijn achteraf ook gebruikt om de literatuurstudie verder te verrijken en voor de validatie van de onderzoeksresultaten.

Dit **exploratieve onderzoek** is gevoerd aan de hand van een beperkte steekproef geïnterviewde respondenten.

In de loop van het onderzoek is duidelijk geworden dat er al relatief snel een saturatiepunt bereikt werd, in die zin dat alle respondenten het erover eens zijn dat een nationale slachtoffercel broodnodig is. Reeds na 4 interviews werd dat saturatiepunt bereikt, maar volledigheidshalve zijn er in totaal vertegenwoordigers van 8 diensten mondeling bevestigd om diverse meningen te horen uit de betrokken sectoren en diensten. Er werden dus in totaal 8 interviews afgenomen, waarbij 12 personen hun visie gaven. Voor de meeste vragen waren die visies gelijklopend bij de aanwezige respondenten die telkens in naam van hun dienst, organisatie en/of (vroegere) functie spraken.

De omvang van de steekproef laat niet toe om de resultaten te veralgemenen, maar geeft wel al een richting aan de mogelijke toekomstige evoluties van een overheidsceel die de belangen van slachtoffers moet behartigen. Op basis van de informatie die deze steekproef heeft opgeleverd, zal een voorstel van slachtoffercel worden uitgewerkt, waarbij de belangen van de slachtoffers en hun verwanten centraal staan.

3.1.2. Respondenten

De bereidheid om deel te nemen aan de interviews was zeer groot. Slechts één gecontacteerde respondent heeft de uitnodiging afgeslagen, maar van de desbetreffende organisatie is een andere medewerker bevestigd met een ruime ervaring inzake noodplanning.

Er is van elke instelling of organisatie die deel uitmaakt van de nationale slachtoffercel minstens 1 respondent bevestigd. Daarnaast zijn ook een vertegenwoordiger van een slachtofferorganisatie, een vertegenwoordiger van de Vlaamse slachtofferhulporganisaties (CAW's die ten tijde van de aanslagen verenigd waren in het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk) en de huidige Vlaamse nazorgcoördinator geïnterviewd. De geïnterviewden spreken in naam van hun eigen organisatie of vanuit een functie die ze in het verleden vervulden bij een bepaalde organisatie. Dit wordt naderhand gespecificeerd in het onderzoek. Alle respondenten stemden ermee in dat hun antwoorden geheel of gedeeltelijk werden opgenomen. Om de informatie zo correct mogelijk weer te geven en interpretatiefouten te vermijden, zijn de interviews volledig uitgeschreven op basis van de opnames.

Na de mondelinge bevestiging is ervoor gekozen om tijdens een tweede fase door middel van ongeveer dezelfde vragenlijst via Google Forms nog enkele relevante actoren schriftelijk te

bevragen om het beeld te vervolledigen. Het betreft diensten of personen die onrechtstreeks een invloed zouden kunnen ondervinden van de werking van een nationale slachtoffercel door hun rol in de psychosociale hulpverlening in de ruime zin van het woord, of in de lokale noodplanning: de persoon achter het toekomstige centraal loket, het Rode Kruis, het diensthoofd sociaal werk en de verantwoordelijke voor het contactpunt slachtofferregistratie van het UZ Leuven en de dienst Noodplanning van de Federale Diensten van de gouverneur van West-Vlaanderen. Voor het nog op te richten “centraal loket voor slachtoffers” is de verantwoordelijke voor dit project schriftelijk bevraagd in deze tweede fase, doordat de overige geïnterviewde respondenten al een zeer volledig beeld hadden geschetst van de mogelijke werking van het centraal loket en me de nodige documentatie hadden bezorgd.

Het formulier werden zo opgesteld dat sommige vragen gesloten gesteld werden, terwijl andere in open vorm zijn gesteld. De inhoud van de vragenlijst was dezelfde als de semi-structureerde vragenlijst uit de bijlagen. Het doel van deze tweede bevraging bestond erin na te gaan of er ook bij de actoren die zelf niet in de nationale slachtoffercel zetelen, maar wel met slachtoffers of binnen de noodplanning werken tijdens of na noodsituaties, een draagvlak bestaat voor de oprichting van een dergelijke cel.

3.1.3. Datapreparatie

Voor de analyse van de interviews en de verkregen interne documenten werd gebruik gemaakt van codering op basis van een **inductieve benadering**, waarbij termen werden geïdentificeerd op basis van thematische quotes uit de uitgetypte interviews en de documenten in functie van de onderzoeksvragen.

Ter voorbereiding van de analyse van de verkregen gegevens werden de antwoorden per vraag opgenomen in een tabel, ingedeeld in kolommen (respondent, antwoord, coderingen) om op die manier een duidelijk overzicht te verkrijgen van alle antwoorden. Tijdens sommige interviews werden niet alle vragen beantwoord, doordat de respondent vooral in het kader van enkele onderzoeksvragen bevraagd is, en ook in de realiteit een specifiek onderdeel van bv. de slachtofferzorg behartigt of over onvoldoende kennis beschikt van de noodplanning en het crisisbeheer in ons land.

Per gestelde vraag is dan op zoek gegaan naar gemeenschappelijke en afwijkende categorieën en hun intensiteit en belangrijkheid voor dit onderwerp.

3.1.4. Analyse van de verzamelde gegevens

Op basis van die indeling in **categorieën** en hun intensiteit en belangrijkheid zijn de resultaten geanalyseerd en geïnterpreteerd. Omwille de gevoeligheid van de informatie die tijdens sommige interviews verkregen werd, is ervoor gekozen om de uitgeschreven interviews niet aan de bijlagen toe te voegen. De interviews kunnen echter wel opgevraagd worden.

3.1.5. Beperkingen van het onderzoek

Dit is een eerste verkennend onderzoek dat **kleinschalig** is aangepakt. De resultaten zijn niet te veralgemenen, maar op basis van de verkregen informatie konden wel een aantal

beleidsaanbevelingen uitgewerkt worden met het oog op een verbetering van de slachtofferzorg binnen noodplanning en crisisbeheer naar de toekomst toe.

3.1.6. Aanzetten tot toekomstig onderzoek

Op basis van dit eindwerk zijn volgende mogelijke onderwerpen voor toekomstige eindwerken geïdentificeerd:

- Slachtofferregistratie tijdens het beheer van de noodsituatie doorheen de hele hulpverleningsketen
- Noodplanning ter voorbereiding op de nazorgperiode
- De rol van het centraal loket in lokale en nationale noodplanning en slachtofferzorg
- De verzekeringstechnische aspecten van noodplanning en crisisbeheer
- De raakvlakken tussen D2 en D5 bij noodsituaties met slachtoffers

3.2. Onderzoekresultaten

3.2.1. Noden van de slachtoffers in acute fase, de overgangsfase en de nazorgperiode

De basisprincipes van de Belgische psychosociale eerste hulp zijn gebaseerd op de veerkracht van de slachtoffers en spelen in op de eerste basisnoden en –behoeften van de slachtoffers en hun verwanten, zoals het krijgen van informatie in een veilige omgeving.

Volgens de respondenten betrokken bij de acute fase en de overgangsfase, bestaat de eerste behoefte van de slachtoffers en hun families erin dat de bevoegde overheden tegemoet komen aan hun basisnoden, hun een veilige haven bieden om tot rust te komen en correcte en beschikbare informatie geven die hen aanbelangt. De verwanten van de overleden en gewonde slachtoffers verwachten ook dat de overheden in deze fase antwoorden kunnen verstrekken op praktische vragen zoals de terugbetaling van het logies en hun vervoer naar het land van het terroristisch incident als ze niet in dat land zelf wonen.

Cel Dringende Psychosociale Hulpverlening, FOD Volksgezondheid (2019): *“Heel ons PSIP is gebaseerd op modellen van veerkracht en dat betekent: mensen zijn getroffen in de kern van hun veerkracht en wat wij kunnen doen aan de hand van basisprincipes van psychosociale eerste hulp. Dat is hun de tools in handen geven om die natuurlijke veerkracht terug te herstellen en dat is inderdaad geen psycholoog die over diepgaande emoties komt praten, maar dat zijn echt basisdingen. Het model van veerkracht en psychosociale eerste hulp is werken op informatie geven, zorgen dat de stukjes van hun puzzel in elkaar passen, praktische noden en behoeften, veiligheid, rust, verbondenheid, perspectief bieden, luisteren als dat nodig is, maar niet beginnen wissen.”*

Al vanaf de **acute fase** waarbij mensen in onthaalcentra worden opgevangen moet er proactief gehandeld worden en rekening gehouden worden met de nazorgaspecten en het proactieve onthaal dat aan Vlaamse zijde door de CAW's wordt georganiseerd. Hiervoor is er nood aan duidelijke **afspraken en procedures** over welke actor welke informatie nodig heeft.

Nog volgens de respondenten is de **continuïteit** en een **proactieve** opstelling en **organisatie** van de **hulpverlening** zeer belangrijk om dat traject zo adequaat mogelijk te laten verlopen. Daarbij moeten de verschillen als gevolg van onze staatsstructuur zo min mogelijk voelbaar zijn voor de slachtoffers en hun aanverwanten. Volgens een respondent kan dit gebeuren door zo snel mogelijk een casemanager toe te wijzen aan de slachtoffers en hun families die hen doorheen alle stappen van hun slachtofferschap begeleidt. Door de zeer ingewikkelde organisatie van de slachtofferzorg in België pleit de bevroagde slachtofferorganisatie ervoor om de aanpak te vereenvoudigen voor de slachtoffers.

Informatie moet vanaf de acute fase aangereikt worden. **Doorheen alle fases** is een empathische communicatie en een erkenning van slachtofferschap door de overheid cruciaal voor een goed herstel van de slachtoffers. Een eenduidig handelen van gezagsdragers en overheden met een duidelijke visie, een consequente aanpak en bijbehorende erkenningen is daarbij volgens sommige respondenten cruciaal. Volgens een aantal respondenten die betrokken zijn bij de nazorg zou er ook een kwaliteitsstandaard moeten komen, die ervoor zorgt dat elke persoon die na een noodsituatie als hulpverlener kan optreden voldoende opgeleid is

en over de juiste eigenschappen beschikt om de slachtoffers en hun verwanten op een respectvolle en ondersteunende manier te begeleiden. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de opleiding in de politiescholen, waar elke toekomstige politieambtenaar in staat zou moeten zijn om op het ogenblik van afstuderen op een ondersteunende en eerbiedige manier een slechtnieuwsmelding te doen of om te gaan met slachtoffers en hun nabestaanden.

Voor **buitenlandse slachtoffers** bij noodsituaties in België hebben de Belgische slachtofferhulporganisaties onder meer samengewerkt met de Europese en internationale slachtofferorganisaties om de slachtoffers in kwestie naar de slachtofferhulporganisatie in hun eigen thuisland door te verwijzen na hun terugkeer. Daarbij moet de privacywetgeving in acht genomen worden en dienen ook de ambassades op de hoogte gebracht te worden. Op dat laatste element ga ik dieper in onder punt 3.2.12 van dit hoofdstuk.

In de **nazorgperiode** werden de slachtoffers van de aanslagen geconfronteerd met een veelheid aan expertises door de verzekeringsmaatschappijen voor de bepaling van de schadevergoedingen en de uitkeringen, waar slachtoffers aanspraak op kunnen maken afhankelijk van hun verwondingen. Daar zou, zoals sommige respondenten aanhaalden, één enkele expertise die uitgevoerd wordt door een arts die rekening houdt met alle aspecten (ook psychische) of een competent multidisciplinair team aan de hand van realistische criteria, soelaas kunnen bieden.

Alle bij het beheer van de noodsituatie betrokken overheden zouden over een duidelijk uitgewerkt **communicatieplan** moeten beschikken. Voor de acute fase bestaat dat al, maar voor de nazorgperiode is het ook belangrijk om herhaaldelijk communicatiecampagnes te voeren naar doelgroepen zoals huisartsen, apothekers en zorgverleners, en naar de bevolking, om slachtoffers de kans te geven om tijdens de latere fases hulp en/of erkenning te krijgen als de psychosociale klachten uitgesteld optreden of het trauma pas maanden of jaren later duidelijk wordt. De communicatie zou daarenboven in alle fases afgestemd moeten worden op kwetsbare groepen, zoals kinderen en psychiatrische patiënten, die nood hebben aan beter omkaderde informatie zoals een respondent vermeldt.

3.2.2. Mandaat van de nationale slachtoffercel

Onder mandaat verstaan we in deze context de **bevoegdheden** en het ruimere **kader** waarbinnen die cel haar werkzaamheden kan verrichten en eventuele beslissingen kan nemen. Zonder een officieel mandaat zou die cel niet kunnen functioneren en geen opdrachten kunnen uitvoeren. Een mandaat biedt een soort van officiële erkenning om de werking en de interacties met de andere noodplannings- en crisisbeheersactoren te organiseren. Een mandaat biedt een legitieme basis aan een duidelijk omschreven structuur.

Voor zowat alle respondenten vloeit het mandaat van de nationale slachtoffercel voor slachtoffers van terroristische aanslagen en gijzelnemingen voort uit het feit dat het opgenomen is in het OKB Noodplan Terrorisme, dat vanaf haar goedkeuring, de **regelgevende basis** zal vormen voor het bestaan van de cel en haar bevoegdheden.

Die cel moet volgens een aantal respondenten een **coördinerende en centraliserende rol** spelen inzake slachtoffer-gerelateerde informatie. Het federaal parket biedt volgens sommige

respondenten meer mogelijkheden om na te gaan of er onder de slachtoffers mogelijk nog eventuele daders aanwezig zouden zijn die een veiligheidsrisico kunnen vormen voor de overige slachtoffers en hulpverleners.

Federaal parket (2019):

“We kunnen een beroep doen op de politie om onze informatie te checken en we kaderen dat allemaal vanuit het luik onderzoek, kunnen we alle elementen die relevant zijn voor slachtoffers verzamelen. We hebben eens op een rijtje gezet en vergeleken met andere bevoegde instanties, die ook informatie kunnen inwinnen in het raam van hun wettelijke bevoegdheden, maar als je dat vergelijkt met datgene wat wij kunnen als parket, dan hebben wij nog altijd meer mogelijkheden.”

Cel Dringende Psychosociale Hulpverlening, FOD Volksgezondheid (2019):

“Hun rol in de acute fase, die ook omschreven staat in het KB, is om de link te vormen tussen de werkceld discipline 2, waarin we de input van alle slachtofferinformatie aanleveren om die te linken aan de info uit de judi-cel, waar dan gecheckt wordt of er op onze slachtofferlijsten (bv. gewonden, niet-gewonden, ...) mensen staan die eventueel gekend zijn bij Staatsveiligheid of andere politionele en juridische aspecten en dat zij daar eigenlijk heel snel die link kunnen maken tussen die twee stukken, maar wij verzamelen wel de initiële informatie over slachtoffers.”

“Aanvullend, want dat volg ik al volledig, naar ik begrepen heb, zal de slachtoffercel ook in de nazorg een meer centraliserende rol spelen. In de acute fase komen wij in actie voor al de opvang in onze structuren, maar daarna, bij de nazorg zullen zij een coördinerende rol spelen op het vlak van het uniek loket, het beheer van de slachtofferlijsten. In die optiek wijzigt de focus van onze rol naar hun rol in beheer en coördinatie van opvang van getroffenen, slachtoffers enzovoort. Er is een grote verschuiving van acuut naar nazorg.”

Er is wel een duidelijke vraag naar het opnemen van deze cel in de **reguliere noodplanning** en haar werking niet te beperken tot feiten van terrorisme. De slachtoffercel zou een **generieke structuur** moeten zijn die in alle gevallen van noodsituaties met slachtoffers informatie kan centraliseren. Om die reden kan ook de vraag gesteld worden of het OKB Noodplan Terrorismen de juiste plaats is om de nationale slachtoffercel in op te nemen, of dat ze niet beter in het toekomstige OKB Nationale Noodplanning en het OKB Lokale Noodplanning zou worden opgenomen, en op die manier ook van toepassing kan zijn op slachtoffers van terroristische aanslagen en gijzelnemingen. Hiervoor is vanzelfsprekend het akkoord van alle partners op zowel lokaal als federaal niveau nodig.

Cel Dringende Psychosociale Hulpverlening, FOD Volksgezondheid (2019):

“Terro-structuren, daar geloven wij niet in. Wij denken dat men bij elke grote ramp, collectieve noodsituatie, dezelfde structuren moet kunnen hanteren.”

Ook het feit dat het accent van deze cel ligt op het **gerechtelijke luik** is voor een aantal actoren te beperkend. Zij willen dat de bevoegdheden van de cel verder uitgebreid worden. Op die aspecten wordt in de loop van de analyses nog verder in gegaan, aangezien ze nauw samenhangen met de visie van de respondenten op het takenpakket en de opdrachten van de nationale slachtoffercel.

Victim Support Europe (2019): “Dan moeten zij vanuit het parket de link leggen met al die anderen en dat zit eigenlijk niet echt in hun juridisch mandaat om dat te gaan doen.”

Conclusie : Op dit ogenblik lijkt de nationale slachtoffercel te sterk gericht op de slachtoffers van één specifieke noodsituatie, met name **terroristische incidenten**. Er is nood aan de opname van de slachtoffercel in een generiek kader binnen de reguliere noodplanning. De focus van de nationale slachtoffercel ligt volgens heel wat bevroagden ook té sterk op het gerechtelijke luik. Een uitbreiding en duidelijk uitgewerkte overgang naar andere vormen van slachtofferzorg is noodzakelijk om tegemoet te komen aan de noden van de slachtoffers.

3.2.3. Samenstelling van de slachtoffercel

3.2.3.1. Nationale slachtoffercel bij terroristische noodsituaties

Over de samenstelling van de nationale slachtoffercel bestond een gedeeltelijke consensus. Alle bevroagden zagen er een **multidisciplinaire cel** in. Discipline 2, discipline 3 en het federaal parket zouden volgens de meeste bevroagden deel moeten uitmaken van de vaste kern van de nationale slachtoffercel op federaal niveau voor een goede werking ervan bij terroristische incidenten. Op dit ogenblik zijn enkel discipline 3 en het federaal parket voorzien als vaste leden van de nationale slachtoffercel. Een goede samenwerking tussen deze actoren en andere betrokken instanties is daarbij cruciaal. De nationale slachtoffercel zou uitgebreid kunnen worden met een vertegenwoordiger van Buitenlandse Zaken voor noodsituaties waarbij heel wat slachtoffers met een buitenlandse nationaliteit betrokken zijn.

De nationale slachtoffercel wordt conform het OKB Noodplan Terrorisme **voorgezeten** door een **federaal magistraat**, maar dat zou aangepast moeten worden in functie van de aan- of afwezigheid van een gerechtelijk onderzoek bij de noodsituatie. De nationale slachtoffercel zou eventueel ook een noodplanningscoördinator kunnen voorzien om de coherentie met de andere crisisbeheersingsstructuren te garanderen.

3.2.3.2. Nationale slachtoffercel bij niet-terroristische noodsituaties op nationaal niveau of in het buitenland

Voor andere noodsituaties (niet-terrorismegerelateerd) kunnen ook **andere overheidsdiensten** worden toegevoegd in functie van de noden van de slachtoffers. Bij een grootschalige noodsituatie in een bedrijf zou de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg kunnen tussenkomen of bij een noodsituatie in het buitenland, waarbij veel Belgen betrokken zijn, kan de FOD Buitenlandse Zaken betrokken worden, en bij noodsituaties die betrekking hebben op de elektriciteitsbevoorrading kan de hulp van de FOD Economie, of voor trein-, bus- en vliegtuigongevallen van de FOD Mobiliteit ingeroepen worden.

3.2.3.3. Lokale slachtoffercel

In geval van een noodsituatie op lokaal (provinciaal) niveau kan de rol die het federale parket waarneemt op nationaal niveau, worden vervuld door het **lokale parket**. Er worden geen lokale actoren opgenomen in de lokale slachtoffercel, aangezien de lokale partners reeds verankerd zijn in de disciplines en in de lokale coördinatiestructuren.

Het is weinig zinvol om een lokale slachtoffercel in te schakelen voor een noodsituatie met een gemeentelijke fase, aangezien de bestaande structuren op dat vlak reeds volstaan volgens een deel van de respondenten.

3.2.3.4. Gemeenschappelijke kenmerken voor de samenstelling van de slachtoffercel

Om de nationale slachtoffercel goed te laten functioneren, moeten er op alle betrokken niveaus **budgetten** worden vrijgemaakt om deze cel te bemannen. Daarbij moet ook gedacht worden aan de mogelijkheid tot detachering, bv. in de eerste zes maanden na het incident. Op die manier kunnen medewerkers met de juiste ervaring met opvolging van slachtoffers worden ingeschakeld.

Een bevroegde instantie merkt terecht op dat het **voorzitterschap** van de nationale of lokale slachtoffercel **wisselend** zou moeten kunnen zijn in functie van de aard van de noodsituatie. Bij situaties waarbij geen gerechtelijk onderzoek wordt ingesteld (bv. een natuurramp), maar waar D2 een prominente rol speelt, kan gekeken worden of de rol van voorzitter niet beter door een vertegenwoordiger van de FOD Volksgezondheid wordt waargenomen in plaats van door een magistraat.

Voor de **samenstelling** wordt door heel wat bevroegden een onderscheid gemaakt tussen de rol tijdens de acute fase uit het PSIP, waarbij de nationale slachtoffercel een andere samenstelling heeft, dan in de transitie- en nazorgperiode. De vaste kern bestaat idealiter steeds uit een vertegenwoordiger van D3, bij voorkeur ook vergezeld door een vertegenwoordiger van D2 en afhankelijk van de situatie en de opening van een gerechtelijk onderzoek, een vertegenwoordiger van het lokaal of federaal parket.

Tijdens de **overgangperiode** wordt de opvolging van de slachtoffers overgedragen aan de gemeenschappen tijdens het Psychosociaal coördinatieteam, waarbij de CAW's betrokken worden. Hierbij is er dus een verschuiving van de hulp aan slachtoffers van het nationale naar het regionale niveau. Voor deze overdracht is het belangrijk om ervoor te zorgen dat de slachtoffers zo min mogelijk voelen dat er niveauwissel plaatsvindt. Na de aanslagen van 22 maart 2016 is er voor de nabestaanden van de overleden slachtoffers een warme overdracht gebeurd, waarbij een medewerker van D3 vergezeld werd van een medewerker van de dienst Dringende Sociale Interventie (DSI) van het Rode Kruis of het CAW. Deze warme overdracht was een eerste vorm van "formalisering" van het transitie-moment. Intussen is dit aspect verder uitgewerkt en in procedures gegoten voor de bevoegde instanties.

Bij de aanvang van de **nazorgperiode** zullen naast de CAW's ook de diensten slachtofferonthaal van justitie tussenkomen. Voor een slachtoffer is de veelheid van tussenkomende instanties zeer verwarrend en zijn ook de bevoegdheidsverdelingen onduidelijk. Idealiter neemt een zeer beperkt aantal contactpersonen contact op met het slachtoffer en vervullen ze de rol van contactpunt naar de overige betrokken instanties toe.

Nazorgcoördinator Vlaamse Gemeenschap (2019):

“Voor slachtoffers zou de bevoegdheidsverdeling onvoelbaar moeten zijn. Ze zouden gewoon geholpen moeten worden en niet mogen voelen dat de bevoegdheidsverschillen bestaan.”

In de nazorgperiode is het ook niet helemaal duidelijk op welke manier de nationale slachtoffercel overgaat in het centraal loket en in hoeverre beide entiteiten naast elkaar blijven bestaan of in elkaar opgaan. Daar is dus behoefte aan verduidelijking door het opstellen van de nodige procedures of een draaiboek.

Conclusie:

Naast de **multidisciplinaire samenstelling** van de nationale of de lokale slachtoffercel, moet erover gewaakt worden dat elke dienst of instantie die erbij betrokken zou kunnen worden vooraf geïnformeerd is over de werking ervan en de te vervullen rol binnen de slachtoffercel. Ook een basiskennis van de nationale en lokale noodplanning is sterk aangewezen voor het goede functioneren van deze cel. Daarnaast dient elke aanwezige deelnemer over een mandaat te beschikken om beslissingen te nemen in naam van zijn organisatie. Daarenboven moet de nationale of lokale cel na verloop van tijd kunnen evolueren en een andere vorm en samenstelling aannemen, in functie van de behoeften van de slachtoffers in de desbetreffende fase, en kunnen dus ook andere diensten betrokken worden.

3.2.4. Takenpakket en opdrachten van de nationale slachtoffercel

Tot op heden beperkt het takenpakket van de nationale slachtoffercel zich tot, soms punctuele, tussenkomsten voor slachtoffers bij erkende binnen- en buitenlandse terroristische aanslagen. Het federaal parket heeft na de aanslagen van 22 maart 2016 reeds een officieuze rol onder de vorm van een voorloper van de nationale slachtoffercel op zich genomen, doordat het idee om deze cel op te richten reeds in vrij gevorderd stadium zat. Ook bij de ramp met vlucht MH17, die geraakt werd door een luchtdoelraket, hebben de federale slachtoffermagistraten de nabestaanden van de slachtoffers bijgestaan.

De basistaak van de nationale slachtoffercel bestaat erin **informatie te verzamelen** over de slachtoffers. Hierbij is het de bedoeling dat elke actor handelt binnen het eigen bevoegdheidsgebied en dat de informatie over de slachtoffers vanuit de werkceld D2 aan de nationale slachtoffercel wordt overgemaakt. De informatie over de dodelijke slachtoffers wordt verstrekt door de politie. Ook gegevens over vermiste personen moeten op de gecentraliseerde lijst komen. Op die manier moet binnen een relatief korte tijd een centrale lijst ontstaan die een volledig overzicht bevat van de slachtoffers. Een **centrale slachtofferlijst** zal dus het voornaamste werkinstrument vormen voor de nationale slachtoffercel.

Verder beoogt de nationale slachtoffercel ook de opvolging van acties ondernomen door de bevoegde instanties naar de slachtoffers en hun verwanten toe. Ze zullen exact bijhouden welke persoon van welke instantie op welk moment een slechtnieuwsmelding uitvoert.

Cel Dringende Psychosociale Hulpverlening, FOD Volksgezondheid (2019): “... dat betekent dat ze moeten coördineren wat de diensten al kunnen en al doen, en niet alles naar zich toe trekken en het zelf beginnen doen, want er bestaat enorm veel. Er zit enorm veel expertise en die moet gewoon gecoördineerd worden, die moet gewoon aangestuurd worden en dat ontbreekt er.”

De behartiging van de rechten van de slachtoffers in het gerechtelijk onderzoek kan zeer ruim zijn. Voor nabestaanden kan informatie over de resultaten van een autopsie zeer belangrijk zijn

en deze informatie kunnen ze via de federale magistraten verkrijgen. Daarbij moeten de noden van de slachtoffers centraal staan en is een empathische lezing van het gerechtelijke dossier noodzakelijk.

Voor het actualiseren van de slachtofferlijsten en het opvolgen van de slachtoffers en hun nabestaanden in voorkomend geval, is er nood aan afstemming tussen de parkethulpverlening en de functie van nazorgcoördinator.

Om dit te stroomlijnen zal een duidelijke afbakening noodzakelijk zijn, zoals de Cel Dringende Psychosociale Hulpverlening van de FOD Volksgezondheid (2019) omschrijft:

“Daar gaan het uniek loket en de nationale slachtoffercel onderling heel goed moeten definiëren wie wat, dus het gaat er echt op aan komen goede rolverdelingen te maken, en samenwerkingsafspraken, communicatie-, coördinatiestructuren op te zetten, over hoe die verschillende ...”

Een zeer nauwe **samenwerking** met de andere cellen uit het OKB Noodplan Terrorisme en de structuren voorzien in de reguliere nood- en interventieplanning, waaronder de infocel, de werkcel D2 en de gerechtelijke cel, is aangewezen. Voor de lokale structuren is informatiedoorstroming vanuit de lokale judi-cel belangrijk voor zover het elementen betreft die relevant zijn voor de hulpverlening aan de slachtoffers.

In het PSIP is er bepaald dat er een bevoegdheidsoverdracht plaatsvindt naar de **gemeenschappen** vanaf de overgangperiode voor het luik slachtofferzorg. Zij zijn dus bevoegd voor het **nazorgplan**.

De slachtoffercel zou niet alleen moeten instaan voor het opvolgen van individuele gerechtelijke dossiers, maar ook voor het coördineren van de organisatie van slachtoffermomenten zoals herdenkingen.

Ook bij de vraag naar de mogelijke taken en opdrachten van de nationale slachtoffercel maakten heel wat respondenten de reflectie dat de focus uitgebreid moet worden naar andere incidenten en noodsituaties. Er is een duidelijke behoefte aan een verankering van deze structuur in de reguliere noodplanning om ongelijkheid tussen slachtoffercategorieën te vermijden.

Op dit ogenblik lijkt de nationale slachtoffercel vooral de belangen te behartigen van overleden en gewonde slachtoffers en hun verwanten. Er moet ook nagedacht worden over de ondersteuning en de begeleiding van niet-gewonde slachtoffers en directe getuigen van de noodsituatie, zoals hulpverleners.

De focus van het takenpakket mag zich niet beperken tot het gerechtelijke luik, zoals de voormalige nazorgcoördinator van de Vlaamse gemeenschap (2019) stelt: *“Het parket krijgt een belangrijke rol voor slachtoffers, maar ik wil die zelf niet te groot zien, want als parket heb je niet de eenzijdige doelstelling om hulp aan slachtoffers te bieden. Het parket heeft onder andere een onderzoeksopdracht, maar die kunnen [sic] niet zuiver voor het belang van het slachtoffer optreden. Die moeten op twee poten spelen.”*

De noden van de slachtoffers zouden kunnen conflicteren met de onderzoeksopdrachten van het parket. Om die aspecten scherp te stellen en de bevoegdheidsverdelingen tussen alle betrokken actoren te verduidelijken, zullen nog heel wat oefeningen noodzakelijk zijn. Idealiter komt de nationale slachtoffercel tegemoet aan de noden van de slachtoffers op alle mogelijke gebieden.

Hoofdcommissaris Federale Politie (2019): *“Nadien is er een opvolging van de slachtoffers in alle domeinen. Dat moet niet alleen psychosociaal zijn, maar ook administratieve dossiers (invaliditeit, erkenning, ...), de medische en psychische opvolging, financiën, verzekering, fiscaal, gerechtelijk dossier. Dat moet echt het ruimere plaatje zijn, ik denk dat er daar vooral nood aan is.”*

De slachtoffercel moet evolueren in de tijd en eventueel ook qua locatie in functie van de noden van de slachtoffers, zoals het kabinet Volksgezondheid (2019) stelt:

“Ik vind dat, als we dan toch een slachtoffercel maken, dat dat meegenomen dient te worden en dat die slachtoffercel verder kan evolueren in de loop van de tijd met wisselende bezettingen naar gelang de focus. Maar ik kan mij bv. voorstellen dat voor 22 maart op het moment dat het proces zal plaatsvinden, dat daar ook andere vragen zullen komen die dan terug richting justitie zullen gaan, rond burgerlijke partijstelling en dergelijke. Dat moet iets zijn dat kan evolueren in de tijd.”

In het begin kan de slachtoffercel zich beperken tot de opvolging van de slachtofferlijsten met de bijbehorende identificatie en de opvolging van de gestructureerde communicatie naar de verwanten. In een later stadium zal ze ondersteuning moeten bieden in andere materies, zoals onder meer: bij de expertise, de verzekeringstechnische aspecten, de administratieve afhandeling, de strafrechtelijke en burgerrechtelijke afhandeling. Voor al deze aspecten bestaan al structuren die, als ze gecoördineerder zouden samenwerken, tot een sterke vooruitgang in het Belgische slachtofferzorglandschap zouden kunnen leiden. De nationale slachtoffercel is daarvoor dan volgens de meeste respondenten de geschikte overheidsinstantie, op voorwaarde dat ze dynamisch kan evolueren en uitgebreid wordt naar alle grootschalige noodsituaties.

De nationale slachtoffercel dient erover te waken dat er geen oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van slachtoffergegevens.

Rode Kruis Vlaanderen (2019): *“Ziet ook toe op de rechten van slachtoffers en hun gegevens. Bijv. dat de gegevens die nagecheckt worden niet voor andere politionele doeleinden gebruikt worden (bijvoorbeeld om openstaande boetes te vereffenen, illegaliteit, ...). Zo kunnen we de volledigheid en correctheid van slachtoffergegevens vergroten door vertrouwen te geven aan slachtoffers over het gebruik van hun gegevens.”*

Conclusie: Het huidige takenpakket zoals opgenomen in het OKB Noodplan Terrorisme is zeer beperkt omschreven. De respondenten zien **informatieverzameling** over de slachtoffers als belangrijkste taak. Daarnaast is er het stuk over de **behartiging** van de **rechten** van de **slachtoffers** in het kader van het gerechtelijk onderzoek, dat opgenomen is in het OKB Noodplan Terrorisme, maar dat in de realiteit pas in een later stadium van belang zal zijn, op het ogenblik dat het centraal loket ook in werking treedt. De opdrachten van de nationale slachtoffercel moeten met andere woorden dynamisch kunnen evolueren in de tijd, in functie van de behoeften van de slachtoffers en mogen niet beperkt worden tot terroristische incidenten. Het takenpakket van de nationale slachtoffercel moet volgens de bevroegden uitgebreid worden naar **tussenkomsten bij alle grootschalige noodsituaties**. Voor de informatieuitwisseling over de slachtoffers moet de nationale slachtoffercel nauw **samenwerken** met andere bevoegde cellen en structuren uit de noodplanning en het crisisbeheer. Een aandachtspunt is dat het begrip slachtoffers niet te eng geïnterpreteerd mag

worden, en dat ook de niet-gewonde slachtoffers en rechtstreekse getuigen, waaronder hulpverleners, ondersteuning moeten kunnen krijgen.

3.2.5. Rol van de nationale slachtoffercel in de PSIP-fases: acute fase, overgangsfase, nafase

De nationale slachtoffercel moet de **continuïteit** in de slachtofferzorg bewaken tussen de verschillende fases, en met een dynamiek om zich aan te passen en om te vormen in functie van de slachtoffernoden in de verschillende crisisbeheersfases.

De Cel Dringende Psychosociale Hulpverlening van de FOD Volksgezondheid (2019) deelt volgende bedenking: *“Het moet een generieke structuur zijn, los van de fase die wordt afgekondigd, want je hebt veel soorten incidenten tot zelfs een operationele coördinatie waarbij we soms ook heel actief zijn. Je moet gewoon vaste contactpunten, structuren hebben voor het doorgeven van info en weten: wat doen jullie met die info en wat is jullie rol? Dat is los van een fase.”*

Ondanks het feit dat de nationale slachtoffercel opgenomen is in het OKB Noodplan Terrorisme en op basis daarvan in werking kan treden vanaf de federale fase, vonden we het desondanks toch relevant om na te gaan hoe de respondenten de invulling van de nationale slachtoffercel in de verschillende PSIP-fases zien.

Voor slachtoffers is het van belang dat de verschillen tussen deze fases zo beperkt mogelijk voelbaar zijn en dat ze bv. een buddy krijgen die hen door het hele proces van acute fase tot nazorgperiode kan begeleiden.

3.2.5.1. Rol van de nationale slachtoffercel in de acute fase

In de acute fase zal de nationale slachtoffercel voornamelijk **informatie verzamelen**, krijgt ze de slachtofferlijsten van de werkcél D2 en werkt nauw samen met de politionele slachtofferbejegening. Discipline 2 levert ook de informatie aan over de niet-gewonde slachtoffers in de onthaalcentra en discipline 3 doet dit voor de samenstelling van de lijst met overleden personen en de bijbehorende identificatieprocedure. Een goede informatie-uitwisseling tussen de werkcél D2 en de politie is, voor de identificatie en de slachtofferbejegening, om die reden onontbeerlijk.

Voor de **identificatieprocedure** van de overledenen werkte DVI tot nu toe samen met de dienst DSI van het Rode Kruis. Vanaf eind juni 2019 wordt deze opdracht van DSI overgenomen door de slachtofferbejegenaars van de geïntegreerde politie, die opgeleid zijn voor die specifieke taak. Voor dit onderdeel van de slachtofferzorg worden vanaf eind juni 2019 telkens respectievelijk één contactpersoon van DVI en één persoon van slachtofferbejegening aangeduid om de verwanten te begeleiden tijdens de identificatieprocedure met bijbehorende ante mortem onderzoeken en de slechtnieuwsmelding.

Bij kleinschalige incidenten, beperkt tot slechts enkele meldingen, zal de slachtofferbejegening door de politiediensten gebeuren. Bij grootschalige noodsituaties zoals terroristische aanslagen moet de nationale slachtoffercel het overzicht bewaren van de uitgevoerde meldingen. In zo'n noodsituatie is ook de informatie-uitwisseling met de judi-cel en de crisiscel, die zich op provinciaal niveau situeert, onontbeerlijk.

In dat stadium zal de nationale slachtoffercel nog niet veel informatie kunnen geven aan de slachtoffers en hun verwanten, maar worden de **gegevens** van gekende slachtoffers en vermiste personen **nagekeken, geregistreerd en vervolledigd** met eventuele contactpersonen.

De **informatie-uitwisseling** zal in de toekomst sterk vergemakkelijkt worden door de ontwikkeling van het nieuwe **registratieprogramma** van de FOD Volksgezondheid, dat zal toelaten om **slachtoffers** te traceren doorheen de hele **hulpverleningsketen**, en waarbij alle bevoegde instanties, waaronder de nationale slachtoffercel, toegang zullen krijgen tot de voor hen relevante informatie uit dit systeem.

Bij overleden slachtoffers loopt het **identificatieproces** door in de overgangperiode, maar de nationale slachtoffercel zou ook tijdens de acute fase al een meerwaarde kunnen bieden bij het controleren van de persoonsgegevens, en op die manier de slachtofferlijsten reduceren als er familienamen terugkeren onder de vorm van verschillende spellingswijzen. Idealiter kan de toekomstige registratietool van de FOD Volksgezondheid deze herhalingen herkennen en de aandacht van de raadpleger hierop vestigen.

Nationaal coördinator slachtofferbejegening (2019): *“We hadden enkele weken geleden een oefening op Neder-Over-Heembeek over de identificatie en in de lijsten hadden we gemerkt dat sommige familienamen tot drie-vier keer toe op een verschillende manier geschreven werden. Dat is iets dat eruit zou moeten komen en waar direct op gereageerd moet worden met de vraag: hoe komt dat? Nu wisten we het omdat we het scenario en de fiches van de slachtoffercel afgeschreven hebben, maar in de realiteit is dat iets wat je niet weet. Gaat dat nu over dezelfde personen of niet?”*

Verder moet erover gewaakt worden dat veranderingen aan goed werkende systemen een vooruitgang betekenen. De Belgische noodplanning in de acute fase is volgens verschillende respondenten een voorbeeld voor andere landen.

Victim Support Europe (2019): *“Zeker in de acute fase zijn we echt goed en een voorbeeld voor andere landen. De dingen die goed lopen, moeten we niet gaan veranderen, en zeker niet om een aantal mensen een nieuw mandaat te geven, omdat dat interessant is.”*

De nationale slachtoffercel kan er, in samenspraak met de werkcél D2, ook op toezien dat er via de infocel duidelijk gecommuniceerd wordt naar de media en de bevolking op welk **contactnummer** ze terecht kunnen met vragen. Daarbij voorziet men ook dat verwanten hun vermiste familieleden onmiddellijk kunnen laten registreren, en dat die informatie snel doorstroomt naar de nationale slachtoffercel voor verdere opvolging. Hiervoor kan van de in het PSIP voorziene structuren gebruik gemaakt worden, zoals het TIC en het informatienummer 1771.

Een ander aspect dat in het oog gehouden moet worden, is de communicatie over de overleden en de gewonde slachtoffers. Daarvoor is **afstemming** met de infocel nodig vanaf de acute fase. Als het heel duidelijk is dat er dodelijke slachtoffers zijn, zoals bv. in Utrecht, waarbij een wit laken over één van de slachtoffers zichtbaar was voor de media, dan moet er ook gedacht worden aan geloofwaardige communicatie met de nodige zorg en het bijbehorende respect voor de slachtoffers en hun nabestaanden. Door de overlap tussen discipline 2 en discipline 5 wordt door het Crisiscentrum momenteel een handleiding ontwikkeld die ingaat op de raakvlakken

tussen beide disciplines. Die handleiding zorgt voor een efficiënte samenwerking tussen de structuren, en zal ook gekend moeten zijn door de actoren van de nationale slachtoffercel.

Steunpunt Mens en Samenleving (2019): *“Voor crisiscommunicatie is er nog werk voor de pers als men dat vanuit slachtofferperspectief bekijkt. Er zijn ooit afspraken gemaakt met de pers over hoe om te gaan met slachtoffers in de media. Ze houden zich daar tegenwoordig niet meer aan.”*

3.2.5.2. Rol van de nationale slachtoffercel in de overgangperiode

Vanaf de overgangperiode treedt de nationale slachtoffercel meer op de voorgrond en neemt ze de leiding over op het gebied van de **coördinatie**, de **vervollediging** en de **opvolging** van de **slachtofferlijsten**. De overdracht van de acute fase naar de nazorg gebeurt in het **psychosociaal coördinatiecomité**, waarin onder meer de nazorgcoördinator van de Vlaamse gemeenschap, het parket en het centraal loket betrokken worden. In deze fase is er ook een overdracht van de hulpverlening van slachtofferbejegening of DSI naar de slachtofferhulporganisaties toe.

Het UZ Leuven (2019) vervolledigt dit met volgende taken: *“coördinatie tussen alle betrokken zorgverleners, ziekenhuizen, politie, parket, CAW's ... in functie van opvang en nazorg slachtoffers en verwanten.”*

Naar de slachtoffers toe is er nood aan betere procedures om een verdere opvolging van de slachtoffers te garanderen, zelfs als die initieel geen hulpbehoefte uiten, en moet ook in de overgangsfase gewaakt worden over de informatieverstrekking. De nationale slachtoffercel kan hier zeker op toezien.

Bij de aanslagen van 22 maart 2016 kwam het PSCC een eerste keer samen op 23 maart 2016.

3.2.5.3. Rol van de nationale slachtoffercel in de nazorgperiode

Nazorg valt onder de bevoegdheid van de gemeenschappen. Dat zij beschikken over voldoende **budget** en bijbehorend personeel met de nodige **expertise** inzake de **psychosociale** en de **administratieve afhandeling** van incidenten, is een vereiste om een goede opvolging te blijven garanderen in de verschillende fases, maar in het bijzonder, in de nazorgperiode. Op Vlaams niveau zijn dit de casemanagers van de CAW's, die afhankelijk van de visie van de respondent al dan niet op het parket ingeschakeld zouden kunnen worden of op afstand ondersteuning kunnen bieden, bij voorkeur in zeer nauwe samenwerking met de medewerkers van slachtofferonthaal.

Nazorgcoördinator Vlaamse gemeenschap (2019): *“De referentiepersonen zijn de casemanagers. De persoon wordt aangeduid in functie van de bevoegde dienst en van de vragen van het slachtoffer. Als het vooral juridische vragen zijn rond burgerlijke partijstelling, kan een CAW wel input of raad geven daarover, maar een justitie-assistent gaat er natuurlijk veel meer over kunnen zeggen.”*

In de loop van de uitvoering van de interviews is ook duidelijk geworden dat er aan Vlaamse zijde intussen een **nazorgcoördinator** is aangesteld voor de CAW's die de rol van centraal

contactpunt tussen de nationale slachtoffercel en de CAW's, de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg en de diensten slachtofferonthaal op zich kan nemen, en op die manier ook een aanspreekpunt is voor de slachtoffermateries die door die diensten opgevolgd worden. Aan Frans- en Duitstalige zijde zal volgens de Vlaamse nazorgcoördinator ook eenzelfde tegenhanger voor beide gemeenschappen worden aangesteld.

Er moet ook verduidelijkt worden in welke mate de nationale slachtoffercel in de nazorgperiode blijft bestaan, of opgaat in het centraal loket dat opgericht wordt.

Rode Kruis Vlaanderen (2019) over de rol van de nationale slachtoffercel in de nazorgperiode: *“Centraal aanspreek/informatiepunt voor getroffen en nabestaanden voor al hun vragen inzake dit incident. Kan overheid/bevoegdheidsoverschrijdend de juiste diensten en overheden rond tafel brengen om in de noden van slachtoffers te voorzien en de nodige informatie vrij te krijgen. Bewaakt mee de rode draad van een incident en vertolkt de stem van de slachtoffers.”*

Voor slachtoffers is het van essentieel belang dat er **één uniek contactpunt** is, waarop men terecht kan, en waar de informatie bij voorkeur gecentraliseerd aanwezig is, en dat bereikbaar is voor iedereen. Daarvoor zijn een website en een telefonisch contactpunt het vereiste minimum voor alle respondenten.

De nazorgperiode kan bij grootschalige incidenten zoals de aanslagen van 22 maart 2016 en de busramp in Sierre jaren duren. **Evolutieve nazorg** in functie van de noden van de slachtoffers die veranderen in de tijd is dus noodzakelijk met oog voor alle bijbehorende aspecten: administratieve opvolging, juridische bijstand, verzekeringstechnische vragen, hulp bij het verkrijgen van schadevergoedingen, psychosociale hulp, ...

Elk jaar verschijnen er naar aanleiding van de herdenking van 22 maart 2016 berichten in de media over slachtoffers of hulpverleners die niet fysiek gewond raakten bij de aanslagen, maar nog elke dag de psychische gevolgen ondervinden van deze incidenten. In de nazorgperiode moet er om die reden aandacht zijn voor **regelmatig terugkerende sensibiliseringscampagnes** bij open rampen zoals de aanslagen in Maalbeek en Zaventem. Die campagnes behoren in deze fase tot de bevoegdheden van de gemeenschappen, maar er zou nagedacht moeten worden over grootschalige, herhaalde bewustmakingscampagnes en samenwerking met huisartsen om eventuele niet-gewonde (fysiek) slachtoffers met post-traumatische stressstoornissen als gevolg van de aanslagen te identificeren en hen, in een later stadium, de kans te bieden om zich als slachtoffer te laten registreren en op die manier aanspraak te kunnen maken op eventuele compensaties.

Conclusie: De nationale slachtoffercel ziet samen met het PSCC toe op de continuïteit van de slachtofferzorg doorheen de verschillende fases van het crisisbeheer en beschikt over een dynamiek om in functie daarvan te evolueren. Voor slachtoffers mogen overgangen zo min mogelijk voelbaar zijn en is één contactpersoon die hen doorheen alle stappen begeleidt, een meerwaarde. De nazorg voor de slachtoffers moet evolutief zijn en inspelen op de veranderende behoeften van de slachtoffers, waarbij sensibiliserende campagnes nodig blijven. Door de Belgische bevoegdheidsverdelingen moet hiervoor nauw samengewerkt worden met de gemeenschappen.

In de **acute fase** staat de nationale slachtoffercel in voor het centraliseren van de informatie die de werkcél D2 en de bevoegde politionele diensten overmaken. Een goede registratietoel die tevens informatiedelingscapaciteiten heeft, is daartoe onontbeerlijk om slachtoffers te traceren doorheen de hulpverleningsketen. De slachtoffercel vervolledigt de slachtofferlijst met de gegevens van de geïdentificeerde slachtoffers, de vermiste personen en hun contactpersonen, en behoudt een overzicht van uitgevoerde meldingen aan verwanten van slachtoffers. Vanaf de acute fase moeten verwanten terecht kunnen op een contactnummer dat proactief op zoek gaat naar het gezochte familielid doorheen de hulpverleningsketen en zelf contact opneemt of een aangepaste begeleiding voorziet bij langdurige zoektochten.

Tijdens de **overgangperiode** zal de nationale slachtoffercel de leiding nemen over de coördinatie, de vervollediging en de opvolging van de slachtofferlijsten, en de eerste informatieverstrekking aan de slachtoffers en hun verwanten. Hiervoor wordt ze betrokken bij het psychosociaal coördinatiecomité, samen met de nazorgcoördinatoren van de gemeenschappen. In de transitie- en de nazorgfase treedt ook het centraal loket meer op de voorgrond, waarin het federale niveau en de gemeenschappen, nauw zullen moeten samenwerken.

Vanaf de **nazorgperiode** is er een overdracht van de bevoegdheden inzake slachtofferzorg naar de gemeenschappen aan de nazorgcoördinatoren.

3.2.6. Informatiedoorstroming tussen de werkcél D2 en de nationale slachtoffercel

Deze vraag is vooral belangrijk, omdat de bevoegdheden van de nationale slachtoffercel voor een deel overlappen met de activiteiten van D2 uit het PSIP.

Alle respondenten zijn het erover eens dat er **informatiedoorstroming** moet zijn tussen de werkcél van discipline 2 en de nationale slachtoffercel. Over de manier waarop die moet gebeuren is er verdeeldheid. In de werkcél ligt de focus enkel op de zorg voor de slachtoffers, terwijl het parket ook andere taken heeft op gerechtelijk vlak.

Sommige respondenten verdedigen de aanwezigheid van de **liaison** van de nationale slachtoffercel in de werkcél D2 zoals voorzien in het OKB Noodplan Terrorisme, terwijl anderen ervoor pleiten om een vertegenwoordiger van discipline 2 op te nemen in de nationale slachtoffercel, en nog een andere respondent pleit voor liaisons in beide richtingen. Een respondent haalt het beroepsgeheim van discipline 2 aan (art. 458 van het Strafwetboek) en pleit er daarom voor om eerder een liaison van de werkcél D2 op te nemen in de nationale slachtoffercel, dan omgekeerd. In de overige monodisciplinaire werkcellen worden ook geen personen uit andere disciplines toegelaten, wordt geargumenteed, doordat bv. een monodisciplinaire werkcél D3 ook zeer gevoelige informatie kan bezitten die niet bestemd is

voor andere disciplines of diensten. Om die reden zou het interessanter kunnen zijn om een vertegenwoordiger van discipline 2 in de nationale slachtoffercel op te nemen om basisgegevens te delen, zoals bv. de locatie van een bepaald slachtoffer. Anderzijds beschikt ook de nationale slachtoffercel door haar samenstelling met onder meer vertegenwoordigers van het parket, over gevoelige informatie die niet onbepaald deelbaar is. Dit kan opgelost worden door de betrokken vertegenwoordiger(s) van discipline 2 te onderwerpen aan een veiligheidsonderzoek, aangezien het doel van de nationale slachtoffercel erin bestaat slachtoffers te begeleiden en niet gericht is op het voeren van het onderzoek.

In dit kader moet dus naar een evenwicht gezocht worden, maar de nabijheid die de toevoeging van een **vertegenwoordiger van discipline 2** in de nationale slachtoffercel kan betekenen, zou een meerwaarde kunnen bieden als men wil vermijden dat de leden van die cel zich in de richting van het incident zouden gaan verplaatsen. De locatie van de nationale slachtoffercel is weloverwogen bepaald en de nabijheid van de infocel en de overige federale cellen laat snel overleg toe, als er bijvoorbeeld gecommuniceerd moet worden over slachtoffers.

Voor de **informatieoverdracht** zijn **duidelijk uitgewerkte procedures** nodig, waarbij voor elke actor bepaald wordt, welke informatie ze nodig heeft. Op dit ogenblik worden ICMS en e-mails gebruikt voor de informatie-uitwisseling over de slachtoffers. In een later stadium, eens de nieuwe registratietool van de FOD Volksgezondheid beschikbaar is, zal de informatiedoorstroming via die tool gebeuren en zullen de verschillende gebruikers elk de voor hen relevante informatie te zien krijgen.

De nationale slachtoffercel zal ook de informatie rond de **vermiste personen** opvolgen. Voor de informatie over de slachtoffers is ze afhankelijk van de informatie die ze krijgt uit de werkcel D2. Voor informatie over overleden personen en de identificatie van deze slachtoffers is er een nauwe samenwerking nodig met de werkcel D2, DVI en de diensten politie slachtofferbejegening van de geïntegreerde politie.

Een van de uitdagingen bij de informatiedoorstroming blijft de **correcte registratie** met aandacht voor spelling van persoonsnamen en hieraan gekoppeld, de bijbehorende opname van de geboortedata van de slachtoffers, waardoor er sneller correcte slachtofferlijsten opgemaakt kunnen worden. Door de bevoegdheden van het federaal parket beschikt de nationale slachtoffercel over de mogelijkheid om meervoudig vermelde en fout gespelde namen uit een slachtofferlijst te reduceren tot de correcte persoon.

Om een vlotte informatiedoorstroming naar de nazorgfase toe te garanderen, is het noodzakelijk om de **nazorgcoördinatoren** van de Vlaamse en de Franse gemeenschap tijdig bij de activiteiten van de werkcel D2 te betrekken via de organisatie van een PSCC, zoals bij de aanslagen van 22 maart 2016 is gebeurd aan Vlaamse kant. De nazorgcoördinatoren worden zowel bij het Psychosociaal coördinatiecomité als bij het centraal loket betrokken. Er is tevens nood aan een website waarop niet-geregistreerde slachtoffers zich bekend kunnen maken en die het toegangsportaal vormt naar het centraal loket voor de slachtoffers.

Conclusie: Omwille van redenen van beroepsgeheim is het beter om een **vertegenwoordiger van discipline 2** op te nemen in de nationale slachtoffercel dan omgekeerd voor een goede informatiedoorstroming. Voor de **informatieoverdracht** moeten procedures voorzien worden die de relevante informatie bij elke actor laten toekomen, en duidelijk bepalen hoe de informatiestromen verlopen. Ten laatste in de transitieperiode moeten de nazorgcoördinatoren van de gemeenschappen betrokken worden bij het Psychosociaal coördinatiecomité om de opvolging in de nazorgperiode te garanderen.

3.2.7. Een nationale slachtoffercel voor alle grootschalige noodsituaties?

De nationale slachtoffercel zou volgens alle respondenten ook opgericht moeten kunnen worden voor andere grootschalige noodsituaties dan terroristische incidenten. Voor sommige noodsituaties kan het federaal parket reeds op dit ogenblik bijstand bieden onder de vorm van een officieuze versie van de nationale slachtoffercel. In andere gevallen zijn de lokale parketten bevoegd, en kan het federaal parket wel ondersteuning aanbieden, maar niet opleggen. De bereidheid bestaat om vanuit de nationale slachtoffercel aan het lokale niveau ondersteuning aan te bieden.

Volgens alle bevroagden zou de nationale slachtoffercel een generieke structuur moeten worden die kan optreden bij **alle grootschalige noodsituaties** met een federale fase. Hiervoor dienen wel de nodige regelgevende aanpassingen te gebeuren, onder meer door de opname van deze cel in de nog te herziene teksten van het KB Nationale Noodplanning, die in de loop van 2019-2020 herzien zullen worden. Bij noodsituaties zonder gerechtelijk onderzoek zou de activatie van de nationale slachtoffercel door de beleidscel moeten kunnen gebeuren.

Conclusie: De nationale slachtoffercel mag niet enkel beperkt worden tot terroristische incidenten en moet kunnen tussenkomen bij alle grootschalige noodsituaties en voorzien worden als **generieke structuur** binnen de nood- en interventieplanning.

3.2.8. Een lokale slachtoffercel voor de gemeentelijke of provinciale fase?

Over de oprichting van een lokale slachtoffercel die bijstand zou kunnen bieden bij een gemeentelijke of een provinciale fase, of eventueel zelfs buiten een fase, verschillen de meningen van de bevroagde respondenten.

Er is bij een meerderheid van de respondenten wel een draagvlak om de slachtoffercel als **generieke structuur** te voorzien in zowel de **lokale** als de **nationale noodplanning**. Daarbij moet de structuur, de samenstelling en de werking van deze cel eenvormig zijn, om eenzelfde werking te kunnen garanderen bij elke noodsituatie waarbij ze kan tussenkomen. Met eenvormig wordt in dit kader bedoeld dat de functies door personen met dezelfde taken, competenties en bevoegdheden worden ingevuld. Daarbij is het draagvlak onder de respondenten groter om de slachtoffercel te laten tussenkomen bij noodsituaties met een relatief groot aantal slachtoffers, maar de moeilijkheid stelt zich om die aantallen te bepalen. Voor de activatie van de lokale slachtoffercel zou het lokaal parket betrokken kunnen worden op vraag van de PSM of de GI, na akkoord van het coördinatiecomité. Om een mogelijk gebrek aan ervaring met noodsituaties op te vangen, kan het lokaal parket eventueel bijstand vragen van de nationale slachtoffercel van het federaal parket.

Conclusie: De slachtoffercel kan op **lokaal niveau** voorzien worden in geval van een provinciale fase. Bij een gemeentelijke fase of een noodsituatie waarbij enkel een beleids- of operationele coördinatie gebeurt, is de werkcel D2 voldoende uitgerust om ondersteuning te voorzien.

3.2.9. Mogelijke wijzigingen in de wet- of regelgeving en werkmiddelen

Er moet een reglementaire basis komen voor de **personeelsbezetting** van zowel de nationale slachtoffercel als het centraal loket. Beide entiteiten moeten op verschillende momenten van samenstelling kunnen wisselen in functie van de in de tijd wijzigende noden van de slachtoffers. Doordat de afhandeling van het gerechtelijke luik vaak jaren in beslag neemt en post-traumatische stress zich soms pas jaren na de feiten manifesteert, moet zeker het centraal loket op zeer lange termijn actief blijven.

Voorts moet er een reglementaire basis komen om **informatie uit te wisselen** tussen de werkcel D2 en de nationale slachtoffercel, die de ontvangen informatie over slachtoffers verder bijwerkt. Op dit ogenblik behelpen zij zich door de slachtoffers te vragen tijdens infosessies of bevragingen om hun informatie te mogen gebruiken in het kader van hun werking. Die informatiedeling tussen de bevoegde overheden moet geofficialiseerd worden.

Het **generiek** maken van de slachtoffercel in de **lokale** en de **nationale nood- en interventieplanning en het crisisbeheer** werd reeds meermaals aangehaald, en kan enkel door middel van aanpassing van de regelgeving. Hiervoor zal een aanpassing van het OKB Lokale Noodplanning en het KB Nationale Noodplanning nodig zijn, aangezien het OKB Noodplan Terrorisme zich toespitst op de rol van de nationale slachtoffercel in de federale fase en geen bepalingen bevat over de taakverdeling en haar mogelijke mandaat vanaf de overgangperiode. Ook bij de herziening van de omzendbrieven NPU-1 en NPU-4 zou de slachtoffercel in de teksten opgenomen moeten worden.

Daarnaast dient ook de **terminologie** uit de verschillende teksten op elkaar afgestemd te worden volgens de respondenten van Volksgezondheid. In het PSIP is sprake van de “nafase”, in het OKB Lokale Noodplanning van “nazorgperiode”. De bevroegde partners gaan ermee akkoord om het nieuwe begrip “nazorgperiode” te veralgemenen en ook op te nemen bij een herziening van het PSIP.

De **COL 17/2012** is de Gemeenschappelijke omzendbrief van 12 november 2012 van de minister van Justitie, de minister van Binnenlandse Zaken en het College van procureurs-generaal inzake het respectvol omgaan met de overledene, de mededeling van zijn overlijden, het waardig afscheid nemen en de schoonmaak van de plaats van de feiten, in geval van tussenkomst door de gerechtelijke overheden, die intussen herzien is en uitgebreid werd naar terroristische aanslagen en grote rampen.

Er is nood aan een duidelijker en eenvoudiger wettelijk kader voor de materies die hen aanbelangen, zodat slachtoffers sneller aanspraak kunnen maken op eventuele vergoedingen.

Zeker bij **open noodsituaties**, zoals de aanslagen van 22 maart 2016, moeten structuren voorzien worden voor slachtoffers die niet-geregistreerd zijn in de onthaalstructuren of in de ziekenhuizen, om zich op een later moment kenbaar te maken en ook op de slachtofferlijst opgenomen te worden.

Victim Support Europe heeft op Europees niveau gelobbyd voor een uitgebreide richtlijn die voorziet dat elk slachtoffer van strafbare feiten **juridische bijstand** kan krijgen, net als de nodige **compensaties**. De implementatie van die richtlijn moet in België verder uitgevoerd worden, en daarbij ook rekening houden met buitenlandse slachtoffers die in ons land met strafbare feiten te maken krijgen, zoals bv. terrorisme.

Victim Support Europe (2019): *“Tot op heden is die regelgeving niet helemaal doorgevoerd, omdat er vooral voor buitenlandse slachtoffers een aantal dingen zijn die tegen de Europese wetgeving ingaan.” “ Er zijn een aantal dingen waarvoor België niet “compliant” is met de Europese wetgeving, terwijl die wel veel goede tools aanbiedt.”*

Conclusie: Er is nood aan **budgetten** en een **personeelsplanning** voor de bezetting van zowel de nationale slachtoffercel, als het centraal loket. De mogelijkheden inzake informatieuitwisseling tussen de werkcél D2 en de nationale slachtoffercel moeten reglementair of procedureel bepaald worden. De slachtoffercel moet voorzien worden als een algemene structuur binnen de regelgeving rond zowel de nationale als de lokale nood- en interventieplanning. Er moeten duidelijkere structuren voorzien worden voor de slachtoffers die zich op een later tijdstip willen registreren.

Voor slachtoffers moet de wet- en regelgeving die betrekking heeft op materies die hen aanbelangen, vereenvoudigd worden en praktischer zijn, zodat de afhandeling van hun dossiers geen jaren meer in beslag moeten nemen. De Europese richtlijnen betreffende de minimumnormen inzake slachtofferrechten moeten volledig opgenomen worden in de Belgische federale en gemeenschapsregelgeving en uitgevoerd worden in de praktijk.

3.2.10. Aanpassingen in de nood- en interventieplannen en de monodisciplinaire plannen

Niet alle bevroegde personen hadden voldoende kennis van noodplanning om hun mening op deze vraag te formuleren. Om die reden zijn de antwoorden hierop beperkt tot enkele organisaties.

Als de slachtoffercel een **generieke structuur** wordt, dient ze volgens de respondenten in de **nationale noodplannen** en de **nood- en interventieplannen** te worden opgenomen, bij voorkeur in de provinciale ANIP's. In het BNIP Terrorismen moet ze ook aanwezig zijn, maar enkel voor zover het een aanvulling op het provinciale ANIP blijft, dat het algemene plan is voor alle mogelijke soorten noodsituaties en dat aangevuld kan worden met een luik over de nazorgperiode. Daarnaast moeten de monodisciplinaire plannen met de nieuwe structuur in overeenstemming worden gebracht, met daarbij ook bijzondere aandacht voor het MIP en het PSIP. Ook in de plannen moet de terminologie overeenstemmen met wat de regelgeving bepaalt.

Wat niemand vermeldde, maar wat misschien ook wel een interessante piste kan zijn, is dat men een **standaard operationele procedure (SOP) voor slachtofferzorg** opstelt, waarin de

taken en rollen van de verschillende tussenkomende cellen en niveaus duidelijk omschreven zijn. Als die opgesteld wordt in overleg met en overgemaakt wordt aan alle betrokken instanties, kunnen de bepalingen in de noodplannen daar ook op afgestemd worden.

Conclusie: Mits opname van de slachtoffercel in de **algemene nood- en interventieplanning**, wordt ze best opgenomen in de provinciale ANIP's en in de nationale noodplannen. Voor de BNIP's hoeft ze enkel opgenomen te worden in de plannen voor zover ze nog niet in het ANIP vermeld is.

3.2.11. De rol van de slachtoffercel bij noodsituaties in het buitenland

Alle respondenten zijn het erover eens dat een nationale slachtoffercel ook een **meerwaarde** heeft bij **noodsituaties** in het **buitenland** waar **Belgische slachtoffers** bij betrokken zijn. Voor de concrete uitwerking van dit stuk is het noodzakelijk om procedures op te stellen met de FOD Buitenlandse Zaken.

Het PSIP beperkt zich tot noodsituaties in België. Voor psychosociale ondersteuning volgens de structuren van het PSIP zijn bijkomende afspraken met de FOD Buitenlandse Zaken nodig.

Cel Dringende Psychosociale Hulpverlening, FOD Volksgezondheid (2019): *“Zeker meerwaarde bij noodsituaties waarbij Belgen in het buitenland betrokken zijn. Zeker daar, want daar hebben we geen PSIP om op terug te vallen, omdat we daar ook in de grijze zone zitten met Buitenlandse Zaken en we hebben daar ook wel mee samengezeten, maar we hebben nog geen concrete samenwerkingsafspraken gemaakt, van wat met een groep Belgen in het buitenland? Dat is eigenlijk bevoegdheid Buitenlandse Zaken, maar wij hebben met het PSIP wel de expertise en in het verleden hebben we al een aantal keer mensen gestuurd of interventies gedaan, maar dat is nergens formeel vastgelegd, dus ik denk dat als je daar een stabiele structuur hebt, zoals die nationale slachtoffercel, en dat doen ze nu ook he. Bij aanslagen in het buitenland zijn ze eigenlijk eerste contact, omdat zij vanuit hun bevoegdheid rechtstreeks toegang hebben tot de gegevens die binnenkomen. Tot nu toe waren dat terreursituaties met een beperkt aantal Belgen. Ik weet niet wat ze gaan doen als je een grote groep Belgen hebt. Dat gaat moeilijker zijn en dan gaat het, denk ik, wel een meerwaarde zijn als wij hulp sturen.”*

Het federaal parket spreekt ook over een eventueel op te richten J-FAST-team, maar als dat team beperkt wordt tot het gerechtelijke is de meerwaarde eerder beperkt. Interessanter zou zijn om een **multidepartementaal slachtofferteam** op te richten, dat met een team bestaande uit de vertegenwoordigers van de 5 disciplines, eventueel aangevuld met een vertegenwoordiger van het parket in geval van een gerechtelijk onderzoek, ter plaatse kan gaan om de eerste noden van de slachtoffers te lenigen (FOD Binnenlandse Zaken, 2012). De teamleader moet voldoende ervaren zijn en multidisciplinair kunnen werken met respect voor de noodplanning van het land waarin men de hulp zal verlenen. Vanuit de nationale slachtoffercel kunnen de parketmagistraat of de FOD Volksgezondheid de leiding nemen, afhankelijk van de aard van de noodsituatie.

Op basis van de interviews is duidelijk dat in de acute fase vooral **praktische** en **financiële vragen** belangrijk zijn voor de betrokkenen, zoals de eventuele vergoeding voor familie die vanuit België naar de plaats van de noodsituatie gaat en logies- en verplaatsingskosten maakt, en de eerste psychosociale opvang van de verwanten en de slachtoffers. Ook hiervoor is afstemming met de FOD Buitenlandse Zaken nodig en met de alarmcentrales van de mutualiteiten die op basis van een wachtrol in termijnen van 6 maanden functioneren.

Conclusie: De nationale slachtoffercel heeft een meerwaarde bij **grootschalige incidenten** in het **buitenland** met **Belgische slachtoffers**. Om die tussenkomsten te stroomlijnen dienen de nodige procedures tussen de FOD Buitenlandse Zaken en de nationale slachtoffercel gemaakt te worden. Er is tevens nood aan een **multidepartementaal slachtoffersteam** voor noodsituaties in het buitenland onder leiding van een teamleader, dat functioneert volgens de geldende principes uit de klassieke noodplanning en waaraan het parket kan worden toegevoegd als extra actor. Het PSIP kan, mits de nodige afspraken met de FOD Buitenlandse Zaken, bijgewerkt worden of een procedure krijgen waarmee een mogelijke tussenkomst in het buitenland geregeld wordt.

3.2.12. Procedures nodig om de slachtoffercel te laten functioneren

Er moet een duidelijke procedure ontwikkeld worden, die bepaalt hoe de nationale slachtoffercel zal functioneren en wat haar verhouding tot de andere cellen is. Voor een lokale (provinciale) variant van de slachtoffercel dient hetzelfde te gebeuren. Daarbij is bijzondere aandacht gewenst voor de opsplitsing in de PSIP-fases en de fases uit het OKB Lokale Noodplanning. De rol van de nationale slachtoffercel in het Psychosociaal Coördinatietoelichting en in de nazorgperiode behoeft een aparte procedure.

Inzake noodplanning en crisisbeheer is daarbij ook aandacht nodig voor de afstemming op de algemene noodplanning en tussen de monodisciplinaire plannen onderling.

Om de **veiligheidsrisico's** voor de intervenanten te beperken, moet er een procedure zijn die toelaat om zeer snel informatie uit te wisselen tussen de nationale slachtoffercel en de medische discipline, in het geval waarin er zich nog een (mogelijke) dader tussen de slachtoffers bevindt.

Voor de **noodcentrales** moeten eenvormige procedures komen die in overeenstemming zijn met het MIP en het MAXI-MIP. Tijdens de aanslagen van 2016 was een noodcentrale wel op de hoogte van de nieuwe manier van werken voorzien in het MAXI-MIP en een andere nog niet, waardoor de afhandelingen van de noodsituaties verschillend georganiseerd werden. Doordat verschillende noodcentrales over verschillende technische systemen beschikken, impliceert dat ook andere manieren van werken. Uniforme procedures en technische platformen zouden dat probleem verhelpen (Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2017).

In het kader van de **registratie** van **slachtoffers** moeten er procedures zijn die elke actor toegang verlenen tot de informatie die hij nodig heeft om zijn taken correct uit te voeren. Voor de Vlaamse Gemeenschap is dat bv. het telefoonnummer en de gemeente van de persoon die slachtofferhulp wenst via een proactief aanbod, maar voor buitenlandse slachtoffers die niet in België wonen, is er andere informatie nodig. Idealiter is de software van het registratieprogramma intelligent genoeg om meermaals voorkomende, maar verschillend gespelde persoonsnamen te detecteren zodat de identificatie van de betrokken persoon sneller kan gebeuren.

Voor de verwittiging van de nationale slachtoffercel wordt de procedure van de permanentie van de AD Crisiscentrum bijgewerkt, die de leden van de verschillende cellen die voorzien zijn in het OKB Noodplan Terrorisme oproept bij de afkondiging van de federale fase via de daartoe

voorzien kanalen en nummers. Die procedure is cruciaal om alle betrokken actoren tijdig op te roepen.

Er is nood aan duidelijke procedures over wie de ambassades of de bevoegde diensten verwittigt bij **buitenlandse slachtoffers**, want op dit ogenblik denken verschillende bevroegde diensten en overheden dat ze hiervoor bevoegd zijn en zouden de ambassades of consulaten overspoeld kunnen worden door meldingen. De nationale slachtoffercel dient daarover de nodige afspraken te maken met de FOD Buitenlandse Zaken. Ook de nationale slachtoffercel moet daarin een rol krijgen, hetzij coördinerend waar haar rol eventueel beperkt kan blijven tot het centraliseren van de informatie over de uitgevoerde meldingen per slachtoffer, hetzij dat zij in haar rol als coördinerende instantie voor slachtofferinformatie zelf, al dan niet via het crisiscentrum van de FOD Buitenlandse Zaken, de ambassades verwittigt. Daarbij kunnen ook afspraken gemaakt worden met Europese of internationale slachtofferorganisaties, met inbegrip van een procedure die voorziet hoe en op welke manier een slachtoffer toestemming kan geven voor de uitwisseling van zijn gegevens door die structuren met de diensten slachtofferhulp uit zijn regio of land.

Alle bij de slachtofferzorg betrokken diensten stellen idealiter een procedure op die bepaalt welke **personeels- en budgettaire middelen** vrijgemaakt worden bij een noodsituatie en de bijbehorende acute fase, en de overgangs- en nazorgperiode. Daarbij moet men voor de acute fase ook een wachttroelsysteem voorzien, zodat tijdige aflossing kan worden voorzien om de hulpverleners te laten recupereren. Deze systemen bestaan al op het niveau van het Crisiscentrum, de verschillende disciplines, FOD Volksgezondheid en FOD Buitenlandse Zaken. Bij het Crisiscentrum werden na de aanslagen ook ondersteuningsteams uitgewerkt voor noodplanningscoördinatoren. Soortgelijke systemen zouden ook interessant zijn voor de slachtofferzorg bij zeer grootschalige noodsituaties, doordat heel veel diensten na de aanslagen van 22 maart 2016 gedraaid hebben op geïmproviseerde systemen bij gebrek aan uitgewerkte procedures.

Om de doelstelling van een goed werkend **centraal loket** te behalen, moet er een plan worden opgesteld voor de werking ervan, de taken en de opdrachten en de manier waarop samengewerkt zal worden tussen de verschillende diensten. Hierbij moet er zeker ook aandacht zijn voor de aspecten rond personeel en budget.

Ook voor de website moet er een soortgelijk draaiboek beschikbaar zijn voor alle actoren. De website zal algemeen zijn en permanent online staan, waarbij specifieke elementen rond een bepaald incident worden toegevoegd tijdens een nieuwe noodsituatie. Doordat de website inspeelt op de communicatie aan de bevolking is regelmatig terugkerend overleg met de bevoegde communicatiedienst(en) te integreren in de procedure.

Procedures voor **sensibiliseringscampagnes** die slachtoffers verwijzen naar het centraal loket zijn cruciaal om ook de niet-gewonde, inderhaast weggelopen slachtoffers de kans te bieden zich te melden en de nodige psychosociale en juridische bijstand te krijgen waar ze recht op hebben. Vooral bij “open” noodsituaties is er nood aan een duidelijk uitgewerkt **communicatieplan** dat ook aandacht heeft voor de nazorgperiode. Voor de acute fase bestaat dit al in de vorm van het werkproces crisiscommunicatie. Voor de overgangs- en de nazorgperiode zal de nationale slachtoffercel of het centraal loket hierover de nodige afspraken moeten maken met de gemeenschappen, aangezien de hulpverlening vanaf dat stadium onder hun bevoegdheden valt. Bij die sensibiliseringscampagnes is het belangrijk dat alle actoren en

organisaties (bv. ook Tele-Onthaal) die gecontacteerd kunnen worden door slachtoffers uniform doorverwijzen naar het centraal loket.

De lijn van aandacht voor het welzijn van slachtoffers moet ook doorgetrokken worden naar de organisatie van plechtigheden en herdenkingsmomenten. Zulke momenten zijn zeer belangrijk voor de slachtoffers en hun aanverwanten, en moeten beter gekaderd worden om geen secundaire trauma's te veroorzaken. Daarbij moet zeker een plaats voorzien worden voor psychosociale ondersteuning, en aandacht voor een respectvolle omgang in samenspraak met of georganiseerd door de diensten en overheden die beschikken over de nodige expertise.

Door de herziening van de COL 17/2012 zijn de **procedures** rond de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende tussenkommende diensten betrokken bij de **gerechtelijke afhandeling**, zoals slachtofferbejegening, DVI, slachtofferonthaal, verduidelijkt. Hierin is veel aandacht besteed aan een respectvolle omgang en een waardig afscheid, en zal de nieuwe versie ook een stuk over terroristische aanslagen bevatten.

Een ander aspect dat niet meteen betrekking heeft op de slachtoffercel, maar wel duidelijk aan bod kwam tijdens meerdere interviews, is het feit dat de medische en psychologische expertises op basis van verouderde criteria gebeuren, en dat slachtoffers vaak aan verschillende expertises onderworpen worden door verschillende verzekeraars. Daarbij werd gepleit voor een vernieuwing van die criteria met aandacht voor psychische gevolgen van de aanslagen en realistische criteria, waarbij uniformiteit centraal staat en de slachtoffers bij voorkeur slechts één respectvolle expertise, al dan niet door een multidisciplinair team, moeten krijgen om willekeur tegen te gaan.

Regelmatige informele contacten tussen de verschillende bevoegde diensten en personen dragen bij tot een betere werking van de diverse cellen. Dit vereist geen aparte procedure, maar is wel een aandachtspunt om een goede samenwerking buiten crisistijd te houden, aangezien ons land gelukkig niet vaak met grootschalige noodsituaties te maken krijgt.

In de algemene noodplanning en crisisbeheer worden geregeld **oefeningen** georganiseerd. Ook voor de nazorgperiode is een oefenmethodologie wenselijk die erop gericht is om procedures op te stellen, te testen, te evalueren en bij te werken in functie van de behaalde resultaten of de opgedoken verbeterpunten.

UZ Leuven (2019) vat dit mooi samen als volgt: *“Nood aan goede (betere) voorbereiding! Dwz: kunnen beschikken over goed uitgewerkte actieplannen met duidelijke instructies over alle aspecten van slachtoffer- en verwantenopvang, regelmatig oefeningen organiseren die de kennis hieromtrent actueel houden, belang van werkbare richtlijnen over correcte informatiedoorstroom: hoe ga je om met gevoelige informatie en verschillende belangen (enerzijds goede zorg bieden voor slachtoffers en verwanten, anderzijds ook beroepsgeheim en GDPR respecteren, evenwicht houden tussen de verschillende rollen in slachtofferopvang, vb: politie, ziekenhuis, ambassades ....)”*

Niet vermeld door de respondenten of in de documenten, maar wel belangrijk: Voor de interacties tussen de nationale slachtoffercel en het federaal coördinatieteam en de federale gerechtelijke cel en de infocel, zijn ook procedures of werkafspraken nodig, net als voor de samenwerking met en tussen de cellen op lokaal niveau.

De tijd was te beperkt om de **procedures** in dit eindwerk uit te werken, maar opvolging en overleg met de bevoegde actoren zijn al voorzien. Zo heeft het crisiscentrum al de nodige contacten gelegd met de FOD Buitenlandse Zaken om duidelijke afspraken te maken en een procedure vorm te geven.

Conclusie: Doordat de nationale slachtoffercel een nieuwe structuur is binnen het Belgische noodplanningslandschap, moeten de nodige **procedures** ontwikkeld worden voor haar eigen functioneren en voor de interactie met de overige cellen en bestaande structuren. Daarvoor is een procedure per PSIP-fase nodig, ongeacht of de slachtoffercel op federaal niveau of op provinciaal niveau geactiveerd wordt.

Voor de slachtofferregistratie moeten er procedures opgesteld worden die de informatiestromen tussen de actoren bepalen en ze toegang verlenen tot de voor hun taken relevante informatie. Daarnaast dient er ook een procedure opgesteld of verspreid te worden over de tussenkommende diensten voor de verwittiging van de betrokken ambassades bij buitenlandse slachtoffers.

De bij de slachtofferzorg betrokken entiteiten, waaronder de nationale slachtoffercel en het centraal loket, moeten over procedures of **draaiboeken** beschikken die bepalen welke personeelsmiddelen en budgetten op korte termijn vrijgemaakt kunnen worden bij grootschalige noodsituaties. Elke entiteit voorziet een wachtsysteem voor grootschalige noodsituaties, en een draaiboek over de samenwerking met andere partners.

Voor de website van het centraal loket moet ook een procedure of leidraad komen om de informatie in de loop van de afhandeling en nazorg van de noodsituatie te stroomlijnen.

Ook voor de **nazorgperiode** moet een **communicatieplan** of werkproces worden opgesteld voor slachtoffers die achteraf te kampen krijgen met post-traumatische stress als gevolg van het incident en voor de correcte begeleiding van slachtoffers en verwanten tijdens herdenkingsmomenten.

Regelmatige informele contacten tussen de verschillende bevoegde diensten en personen en oefeningen die verder gaan dan de acute fase blijven cruciaal om de noodplanning verder te verbeteren net als het slachtoffergerelateerde crisisbeheer.

3.2.13. Organisatie van het centraal loket

Al vanaf het eerste overleg met het federaal parket en de FOD Volksgezondheid werd duidelijk dat de nationale slachtoffercel na verloop van tijd evolueert of vervelt naar een centraal loket, waar de aanpak breder is dan het takenpakket van de nationale slachtoffercel, en ook dynamisch moet zijn.

Iedere respondent is voorstander van de **langdurige opvolging van slachtoffers**, zoals door het toekomstige centraal loket zal kunnen gebeuren. Voor de oprichting van een centraal loket, is een ontwerp van protocol opgesteld dat de samenwerking tussen het college van procureurs-generaal, de FOD Justitie en de gemeenschappen zal regelen zodra de **samenwerkingsovereenkomst** tussen de federale staat en de gemeenschappen ondertekend is.

In het verlengde van dat protocol wordt er gewerkt aan een draaiboek voor het centraal loket, waarvan het uithangbord naar de buitenwereld, de website zal zijn. Na de aanslagen van 22 maart 2016 was er al een beperkte versie van website opgezet door de dienst Communicatie van het Crisiscentrum waarvoor, onder meer, het federaal parket inhoudelijke informatie heeft

aangeleverd voor sommige onderdelen. Het centraal loket mag zich volgens de respondenten niet beperken tot een website, maar moet ook telefonisch bereikbaar zijn.

Zowel voor een goede registratietool als voor de oprichting van een centraal loket met de bijbehorende website zijn **werkingsmiddelen** nodig, zo meldden een aantal respondenten. Afhankelijk van het tijdsbestek waarin het actief moet blijven zullen de budgetten aanpasbaar moeten zijn. Op het moment van een aanslag zouden dergelijke budgetten onmiddellijk beschikbaar moeten zijn, want voldoende en snelle financiering is een voorwaarde voor het goede functioneren van het loket. De budgetten mogen zich niet beperken tot de dagelijkse werking, maar moeten ook dienen voor de organisatie van informatiesessies voor slachtoffers en hun verwanten, voor bekostiging van logies wanneer families van gewonde of overleden slachtoffers naar het buitenland moeten voor de identificatie of het proces van hun overleden verwante, voor de vertaling van buitenlandse vonnissen om adequate gerechtelijke bijstand te kunnen leveren, etc. De organisatie van herdenkingsmomenten valt misschien buiten de scope, maar ook daar kan er ondersteuning komen van de nationale slachtoffercel of het centraal loket om expertise aan te leveren voor een begripvolle en ondersteunende omgang met slachtoffers en hun verwanten.

Uniformiteit in registratie is het ordewoord, met één proactief centraal contactpunt, waar verwanten terecht kunnen als ze op zoek zijn naar vermiste familieleden, dat zelf op zoek gaat naar informatie en zorgt voor regelmatige hercontactname, waarbij vermeden moet worden dat ze hun verhaal telkens opnieuw moeten doen en duidelijk is welke hulpverlener instaat voor de opvolging van een slachtoffer. Al vanaf de registratie zouden er gegevens over verwanten in de slachtofferlijst toegevoegd moeten kunnen worden, en dit ook via de diensten en hulplijnen die met ongeruste burgers in contact treden. Bij grootschalige noodsituaties met veel slachtoffers zouden andere privacyregels moeten gelden voor de overheden en diensten die bij de slachtofferzorg en –coördinatie betrokken zijn, zoals in Spanje het geval is volgens Victim Support Europe.

De **federale overheid** moet daarin, volgens de meeste respondenten, de **proactieve aansturende instantie** zijn die de verschillende activiteiten van het centraal loket en de website coördineert en opvolgt. Enkele respondenten haalden ook de mogelijkheid aan van lokale satellieten, op het niveau van een stad of een gemeente, van het centraal loket, naar analogie van wat Frankrijk gecreëerd heeft na de aanslagen in bv. Straatsburg. Een ander terugkerend en belangrijk aandachtspunt is de aandacht voor anderstaligen, aangezien niet iedereen in ons land een van de drie landstalen machtig is en dus ook in de eigen taal of het Engels geholpen zou kunnen worden. Op dit ogenblik zijn de mogelijkheden en voorziening voor anderstalige slachtofferzorg eerder beperkt of afhankelijk van de taalkundige capaciteiten van de helpende actor. Ook hier moet er dus aandacht zijn voor een uniforme aanpak en een flexibele opvolging. Heel veel informatie die op de website van het centraal loket zal komen, bestaat uit vragen en antwoorden die op elke noodsituatie of op elk incident van toepassing kunnen zijn, en niet alleen op terrorisme. Naast psychosociale, fiscale, administratieve, juridische, gerechtelijke en verzekeringstechnische vragen, zou het centraal loket ook vragen over het incident moeten kunnen beantwoorden. Zeer vaak wordt aangehaald dat het aantal eventuele doorverwijzingen beperkt moet blijven, en dat, als er doorverwezen wordt, er ook opvolging moet gebeuren. De casemanagers van de Vlaamse gemeenschap zullen daarin ook een belangrijke rol spelen.

Om ervoor te zorgen dat de bevolking terecht komt op de juiste plaats is een duidelijke **communicatie en bekendmaking van de contactnummers en websites** nodig in de verschillende fases. Ook over de rol van het centraal loket moet informatie verspreid worden met vermelding van welke ondersteuning men als slachtoffer of verwante kan krijgen. Binnen het centraal loket is het ook nodig dat bij vragenstellers die zich beperken tot een administratieve vraag, eveneens gepolst wordt naar het emotionele, halen enkele respondenten aan. Soms kan de ene vraag een andere verbergen.

In dit eindwerk heb ik de verzekeringstechnische aspecten van het slachtofferschap niet uitgediept wegens de complexiteit van het Belgische systeem. Er zou een volledig eindwerk aan gewijd kunnen worden. Wat wel zeker is, is dat er verzekeringsexperts betrokken moeten worden bij het centraal loket.

Conclusie: De slachtoffercel is een **dynamische cel** waarvan de rol en het takenpakket evolueren in de tijd. Een **langdurige opvolging** van de slachtoffers is nodig en zal gedeeltelijk door de slachtoffercel gebeuren, maar in de nazorgperiode zal het **centraal loket** meer op de voorgrond treden. Dat centraal loket beantwoordt vragen van slachtoffers en zorgt voor ondersteuning bij de verdere slachtofferhulp.

Er moet duidelijk afgelijnd worden welke taken vervuld zullen worden door enerzijds de slachtoffercel en anderzijds het centraal loket om ervoor te zorgen dat de **informatieverstrekking** naar de slachtoffers coherent verloopt. Daarenboven is ook een bekendmaking van het centraal loket bij zowel de bevolking, als specifieke beroepsgroepen die slachtoffers zouden kunnen doorverwijzen, zoals artsen en apothekers, van groot belang.

3.2.14. Slachtofferregistratie

In de acute fase wil de nationale slachtoffercel graag binnen een zo kort mogelijke tijdspanne de **slachtofferlijsten** ontvangen om er een centrale lijst van te maken. Daarvoor krijgt ze de informatie van DVI, dat instaat voor de registratie van de overledenen, en van de FOD Volksgezondheid/werkcel D2 voor de registratie van de gewonde slachtoffers en de niet-gewonden die aangemeld zijn in een onthaalcentrum. Registratie van gewonde slachtoffers die opgenomen zijn in de ziekenhuizen gebeurt daar en die gegevens worden door de werkcel D2 overgemaakt aan de nationale slachtoffercel. Bij de aanslagen van 22 maart 2016 was er sprake van een open ramp en zijn heel veel niet- of lichtgewonde slachtoffers weggelopen van het incident, waardoor ze niet geregistreerd zijn als ze niet in een onthaalcentrum opgevangen zijn. Registratie is belangrijk voor de **hercontactname** met de slachtoffers en de **opvolging** op lange termijn door de diensten van slachtofferzorg. Ook huisartsen en politiezones moeten na een incident met een dergelijke impact geïnformeerd worden over de manier waarop slachtoffers zich kunnen (laten) registreren als benadeelde persoon of als slachtoffer zonder verplichte burgerlijke partijstelling om laagdrempelig te blijven zoals diverse bevroegden bepleiten. De registratie zou dus breder moeten gaan dan de slachtofferlijsten.

Na de aanslagen van 22 maart is er tijdens de heropening van de vertrekhal in Zaventem de mogelijkheid geboden om zich te laten registreren als slachtoffer.

Op 22 maart 2016 gebeurde de registratie op papier, of in een Excelbestand, waarna de gegevens in het programma van het Rode Kruis verwerkt zijn. Er was dus geen gestructureerd en eenvormig systeem aanwezig waarin alle actoren hun informatie konden opnemen en op een

snelle manier ter beschikking stellen van de andere organisaties die de gegevens nodig hadden om hun opdrachten te vervullen.

Om de registratie vlot te laten verlopen is er nood aan een **registratietool**, die elke actor de nodige informatie verschaft, in functie van de eigen bevoegdheden. Niet elke actor zal dus dezelfde informatie zien, maar enkel de informatie die van belang is om zijn werkzaamheden uit te voeren. Doordat het Incident and Crisis Management System (ICMS) van het nationaal Crisiscentrum reeds door veel disciplines en cellen betrokken bij het crisisbeheer gebruikt wordt, moet het toekomstige programma van FOD Volksgezondheid kunnen communiceren met dit systeem.

Conclusie: Er is nood aan een **gestructureerd registratiesysteem**, ter beschikking gesteld door de federale overheid, waarin elke actor de informatie ziet die hem aanbelangt.

3.3. Conclusie onderzoeksresultaten

De nationale slachtoffercel moet een nieuwe structuur worden in de noodplanning en het crisisbeheer, die bij alle grootschalige noodsituaties ingezet kan worden om de informatie over de slachtoffers te centraliseren. Daarbij moet de focus breder zijn dan de aspecten van het gerechtelijk onderzoek en moet er ruimte zijn voor een lokale variant van de slachtoffercel, in geval van een provinciale fase met veel slachtoffers. Een integratie van de slachtoffercel in de reguliere regelgeving rond de noodplanning en het crisisbeheer dringt zich dus op.

Voor de samenstelling van de nationale slachtoffercel is gekozen voor een **multidisciplinaire slachtoffercel**, waarbij discipline 2 zeker deel moet uitmaken van de vaste kern, naast de parketmagistraat (bij een gerechtelijk onderzoek) en de nationaal coördinator slachtofferbejegening. Uitbreiding of wijziging van samenstelling in functie van de aard van de noodsituatie en evolutie in de tijd moeten mogelijk zijn. Het OKB Noodplan Terrorisme voorziet dat een federaal magistraat de nationale slachtoffercel zal voorzitten, maar dit voorzitterschap moet kunnen wisselen in functie van de aard van de noodsituatie, zodat de cel ook inzetbaar is voor situaties zonder gerechtelijk onderzoek en/of waarbij een andere actor meer geschikt is om deze rol te vervullen.

Elk lid van de nationale slachtoffercel moet over een duidelijk **mandaat** beschikken en over een basiskennis van het noodplannings- en crisisbeheerslandschap voor een vlotte interactie met de andere cellen en actoren.

Het **takenpakket** van de nationale slachtoffercel mag niet beperkt blijven tot een centraliserende rol van informatieverzameling over slachtoffers en de behartiging van de slachtofferrechten bij terreurincidenten of bij noodsituaties waarbij een gerechtelijk onderzoek geopend wordt. De opdrachten van de slachtoffercel evolueren in de tijd en het centraal loket treedt vanaf de overgangperiode meer op de voorgrond. De nationale slachtoffercel en het centraal loket dienen klaar te staan voor alle soorten slachtoffers.

Door de Belgische staatsstructuur zijn de **overgangen** tussen de fases op dit ogenblik hard voelbaar voor de slachtoffers. De nationale slachtoffercel zal nauw samenwerken met het psychosociaal coördinatiecomité, waar ze ook deel van uitmaakt en met de nazorgcoördinatoren

van de gemeenschappen die per slachtoffer een casemanager zullen aanduiden om de overgangen tussen de fases gestroomlijnder te laten verlopen.

Als belangrijkste tool voor de doorstroming van slachtofferinformatie zal het toekomstige **registratiesysteem** van de FOD Volksgezondheid mee de basis vormen van de uniforme slachtofferlijsten. Voor een vlotte informatie-uitwisseling moeten procedures opgesteld worden die de informatiestromen gaan bepalen en de bevoegde actoren toegang verlenen tot de voor hen relevante informatie.

De slachtoffercel moet voorzien worden als **algemene structuur** binnen zowel de nationale als de lokale noodplanning en crisisbeheer voor alle grootschalige noodsituaties. Daarvoor is een aanpassing nodig van de wet- en regelgeving en kan de slachtoffercel worden opgenomen in de provinciale ANIP's en de relevante nationale noodplannen. Op lokaal niveau kan ze vooral een meerwaarde vormen in geval van een provinciale fase, of zonder fase bij noodsituaties in het buitenland waar Belgen bij betrokken zijn.

Zonder de nodige **budgetten en personeel** kunnen de nationale slachtoffercel en het centraal loket hun rol niet naar behoren vervullen. Beide entiteiten moeten dus over snel inzetbaar en goed opgeleid personeel kunnen beschikken zodra duidelijk is dat de gevolgen van een noodsituatie veel impact hebben op een relatief grote groep slachtoffers.

Voor een goed herstel van de slachtoffers is een efficiënte en correcte **opvolging** zeer belangrijk. Daarbij kunnen een vereenvoudiging van de wet- en regelgeving en een grondigere implementatie van de Europese richtlijnen een rol spelen.

Bij grootschalige noodsituaties in het buitenland waarbij Belgen betrokken zijn, kan de nationale slachtoffercel een rol spelen op voorwaarde dat er een procedure voorzien wordt met de FOD Buitenlandse Zaken. Een **multidepartementaal slachtofferteam** bestaande uit de disciplines en het parket (in het geval van een gerechtelijk onderzoek) en onder leiding van een ervaren teamleader, zou een toegevoegde waarde hebben en de zorg voor de slachtoffers in het buitenland kunnen vergemakkelijken.

Om de goede werking van de slachtoffercel te bevorderen moeten de nodige **procedures** of draaiboeken worden opgesteld en afspraken worden gemaakt met alle partners, bij voorkeur per PSIP-fase. Daarbij dienen ook de taken van het centraal loket uitgewerkt te worden, om dubbele tussenkomsten te vermijden.

De nazorgcoördinatoren van de gemeenschappen stellen in nauw overleg met de betrokken actoren, een nazorgplan op, met inbegrip van een communicatieplan voor de overgangperiode en de nazorgperiode.

Hoofdstuk 4. Beleidsaanbevelingen en operationele aanbevelingen

België beschikt over zeer goed ontwikkelde en op elkaar afgestemde plannen en procedures voor het beheer van crisissituaties op alle niveaus (federaal en lokaal) in de acute fase van het PSIP.

De nationale slachtoffercel beperkt zich volgens het OKB Noodplan Terrorisme op dit ogenblik tot tussenkomst bij terroristische incidenten. Uit de bevragingen in het kader van dit eindwerk is echter gebleken dat de slachtoffercel veel ruimer opgevat moet worden.

Om die reden zal ik hieronder beschrijven hoe de **ideale slachtoffercel** eruit kan zien op basis van de resultaten van het uitgevoerde exploratieve onderzoek. De beleidsaanbevelingen beschrijven per onderzocht aspect hoe de slachtoffercel een meerwaarde kan betekenen voor noodplanning en crisisbeheer.

Daarna ga ik dieper in op de aanbevelingen die betrekking hebben op het in oprichting zijnde **centraal loket** en op de **slachtofferregistratie**. Het centraal loket zal het toegangsportaal vormen voor de slachtoffers waar ze via een website of telefonisch terecht kunnen voor informatie en concrete vragen over hun slachtofferschap.

4.1. Beleidsaanbevelingen nationale slachtoffercel

4.1.1. Samenstelling van de nationale slachtoffercel

<p>➤ De slachtoffercel is een multidisciplinaire cel die evolueert in de tijd qua vorm en samenstelling en die variabel kan worden samengesteld naargelang het soort incident.</p>
<ul style="list-style-type: none">
○ Samenstelling tijdens de acute fase in geval van opening van een gerechtelijk onderzoek:<ul style="list-style-type: none">
▪ Voorzitter: Federale magistraat aangeduid door de federale procureur;
▪ Een vertegenwoordiger van de federale politie, Algemene Directie Bestuurlijke Politie (DGA), Nationale Coördinatie Politie en Slachtofferbejegening;
▪ Een vertegenwoordiger van discipline 2.
▪ Elke andere persoon uitgenodigd door de voorzitter van de nationale slachtoffercel.
<ul style="list-style-type: none">
○ Samenstelling tijdens de acute fase zonder de opening van een gerechtelijk onderzoek (bv. overstromingen, tsunami, ...):<ul style="list-style-type: none">
▪ Voorzitter: Een vertegenwoordiger van de FOD Volksgezondheid;
▪ Een vertegenwoordiger van de FOD Buitenlandse Zaken (in geval van een grootschalige noodsituatie in het buitenland waarbij Belgen betrokken zijn);
▪ Elke andere persoon uitgenodigd door de voorzitter van de nationale slachtoffercel.
<ul style="list-style-type: none">
○ Voor noodsituaties die zich binnen een begrensd kader voordoen, zoals een school of een bedrijf, kan het nuttig zijn om de vertegenwoordiger van de bevoegde overheidsdienst te betrekken.
<ul style="list-style-type: none">
○ Samenstelling tijdens de overgangperiode in geval van een noodsituatie met gerechtelijk onderzoek:<ul style="list-style-type: none">
▪ Voorzitter: Federale magistraat aangeduid door de federale procureur;

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een vertegenwoordiger van de federale politie, Algemene Directie Bestuurlijke Politie (DGA), Nationale Coördinatie Politionele Slachtofferbejegening; ▪ Een vertegenwoordiger van discipline 2; ▪ De nazorgcoördinatoren van de gemeenschappen; ▪ Elke andere persoon uitgenodigd door de voorzitter van de nationale slachtoffercel.
<ul style="list-style-type: none"> ○ Samenstelling tijdens de overgangperiode in geval van een noodsituatie zonder gerechtelijk onderzoek: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorzitter: Een vertegenwoordiger van de FOD Volksgezondheid; ▪ Een vertegenwoordiger van de FOD Buitenlandse Zaken (in geval van een grootschalige noodsituatie in het buitenland waarbij Belgen betrokken zijn); ▪ De nazorgcoördinatoren van de gemeenschappen. ▪ Elke andere persoon uitgenodigd door de voorzitter van de nationale slachtoffercel.
<ul style="list-style-type: none"> ○ Samenstelling tijdens de nazorgperiode: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Federale magistraten.
<ul style="list-style-type: none"> ○ Tijdens de nazorgperiode speelt de nationale slachtoffercel een beperktere rol, met aansturing vanuit het centraal loket.

4.1.2. Mandaat van de nationale slachtoffercel

<p>➤ De nationale slachtoffercel wordt verankerd als generieke structuur in de reguliere regelgeving met betrekking tot zowel de nationale als de lokale (provinciale in dit geval) noodplanning en het crisisbeheer.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ○ De focus beperkt zich niet tot het gerechtelijke luik en heeft ook oog voor andere vormen van hulpverlening om een volwaardige ondersteuning te kunnen bieden aan slachtoffers. ○ De slachtoffercel beschikt over een provinciale variant die opgericht wordt bij grootschalige noodsituaties met afkondiging van een provinciale fase. ○ Elke actor weet over welk mandaat en welke verantwoordelijkheden hij beschikt in het kader van het crisisbeheer in elke fase.

4.1.3. Taken en opdrachten

<p>➤ De nationale slachtoffercel centraliseert relevante informatie over de slachtoffers en hun verwanten vanaf de acute fase.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ○ De werkcel D2 verstrekt de nodige elementen voor de informatieverzameling over de gewonde slachtoffers en de politie over de dodelijke slachtoffers. ○ Om tot volledige slachtofferlijsten te komen, is er nood aan een afstemming tussen de nationale slachtoffercel, de parkethulpverlening en de nazorgcoördinator, zodat de gegevens ook tijdens de nazorgperiode bijgewerkt worden. Die informatie moet terug te vinden zijn in het nazorgplan dat door de gemeenschappen wordt opgesteld.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ De nationale slachtoffercel coördineert de gestructureerde informatieverstrekking naar de verwanten. <ul style="list-style-type: none"> ○ De nationale slachtoffercel houdt elke actie die een bevoegde instantie onderneemt (bv. slechtnieuwsmelding aan verwanten, informatie over vermiste personen) bij. ○ Voor de communicatie over de slachtoffers naar het grote publiek gebeurt de nodige afstemming met de informatiecel om te vermijden dat verwanten van overleden of gewonde slachtoffers, het nieuws via sociale of andere media vernemen in plaats van via de bevoegde diensten die onmiddellijk de slachtofferhulpverlening kunnen opstarten.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ De nationale slachtoffercel werkt nauw samen met de overige cellen uit het OKB Noodplan Terrorisme.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ De focus van de nationale slachtoffercel wordt uitgebreid naar alle soorten grootschalige incidenten en noodsituaties door ze als nieuwe structuur toe te voegen aan de reguliere nationale en lokale (provinciale) noodplanning. De slachtoffercel krijgt ruimere bevoegdheden dan enkel tussenkomsten bij terroristische incidenten.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Een andere variant is de oprichting van de nationale of provinciale slachtoffercel bij grootschalige noodsituaties in het buitenland waarbij landgenoten betrokken zijn.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ De nationale slachtoffercel ziet toe op de continuïteit in de slachtofferzorg doorheen de verschillende fases.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ De nationale slachtoffercel faciliteert de uitoefening van de rechten van de slachtoffers in het kader van het strafonderzoek. <ul style="list-style-type: none"> ○ De nationale slachtoffercel besteedt aandacht aan alle slachtoffers: dodelijke, gewonde, niet-gewonde slachtoffers en rechtstreekse getuigen zoals hulpverleners, en verwanten van slachtoffers.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Er is een nauwe samenwerking met de actoren inzake slachtofferzorg die verschillen naargelang de fases. <ul style="list-style-type: none"> ○ De nationale slachtoffercel ziet toe op de respectvolle organisatie van slachtoffermomenten die bijdragen tot het herstel van de slachtoffers en hun verwanten, en bij uitbreiding de hele maatschappij.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ De nationale slachtoffercel evolueert dynamisch in functie van de noden van de slachtoffers doorheen de verschillende fases van het crisisbeheer.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ De nationale slachtoffercel en het centraal loket werken nauw samen met de overige voor slachtofferzorg bevoegde instanties in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving betreffende de noodplanning en het crisisbeheer. <ul style="list-style-type: none"> ○ Elke actor beschikt over de nodige basiskennis inzake de nationale en de lokale noodplanning en het crisisbeheer, en over een duidelijk omschreven en gekend mandaat om op te treden in de slachtoffercel of het centraal loket.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ De slachtoffercel krijgt een lokale variant die kan optreden bij een provinciale fase.

4.1.4. Locatie

➤ Het OKB Noodplan Terrorisme voorziet dat de nationale slachtoffercel samenkomt in de lokalen van het (federaal) Crisiscentrum.
➤ De lokale variant van de slachtoffercel komt samen in de lokalen van de bevoegde provinciale overheid.
➤ Er is nood aan duidelijke procedures die de rol van elk lid van de slachtoffercel beschrijven, net als de locatie waarop de acties worden ondernomen binnen dit vooraf uitgewerkte kader.

4.2. Operationele aspecten nationale slachtoffercel

4.2.1. Rol van de nationale slachtoffercel in de PSIP-fases

➤ De nationale slachtoffercel ziet toe op de continuïteit van de slachtofferzorg doorheen de verschillende fases van het crisisbeheer en beschikt over een dynamiek om in functie daarvan te evolueren.
○ Via een centraal raadpleegbaar registratiesysteem is elk slachtoffer volgbaar doorheen de hulpverleningsketen.
○ De nazorgcoördinatoren van de gemeenschappen worden in een vroeg stadium betrokken bij de werkzaamheden van de slachtoffercel, en ten laatste in de overgangperiode.
○ Er wordt via de bevoegde nazorgcoördinatoren, één contactpersoon per slachtoffer aangeduid (casemanager) die het slachtoffer doorheen het begeleidingstraject bijstaat.
○ Elke betrokken actor kent zijn taken en bevoegdheden in de verschillende fases (acute, transitie- en nazorgperiode) om de werking van de nationale slachtoffercel optimaal te laten verlopen.

4.2.2. Informatiedoorstroming tussen de werkcel D2 en de nationale slachtoffercel

➤ Er dient een vertegenwoordiger van D2 opgenomen te worden in de nationale slachtoffercel voor een goede informatiedoorstroming.
➤ Voor de informatieoverdracht tussen beide cellen worden duidelijke procedures opgesteld die de informatiestromen bepalen.

4.2.3. Werking slachtoffercel

➤ De slachtoffercel beschikt over de nodige werkmiddelen en procedures om haar taken correct uit te voeren.
○ De slachtoffercel beschikt over de nodige werkmiddelen, budgetten en personeelsbezetting om haar taken correct uit te voeren. <ul style="list-style-type: none">
▪ De slachtoffercel beschikt over een gedetailleerde procedure die haar eigen werking omschrijft en de interacties met de andere actoren binnen het crisisbeheer bevat.
▪ De slachtoffercel stelt een procedure op in overleg met de FOD Buitenlandse Zaken en het Crisiscentrum om buitenlandse slachtoffers

in België of Belgische slachtoffers in het buitenland te ondersteunen. Daarbij worden ook de nodige afspraken gemaakt met de alarmcentrales van de mutualiteiten.

- De verhouding tussen de **slachtoffercel** en het **centraal loket** wordt duidelijk omschreven in een **draaiboek** met de respectievelijke taken en bevoegdheden van alle betrokken actoren doorheen alle fases (acute fase – transitieperiode – nazorgperiode) van elke entiteit. Uniformiteit en proactief handelen zijn daarbij sleutelbegrippen.

4.3. Aanbevelingen met betrekking tot het centraal loket

➤ Het centraal loket vormt het toegangspunt voor de registratie en de opvolging van slachtoffers en hun verwanten.

- Het **centraal loket** wordt opgericht binnen de **federale overheid** en bestaat minstens uit een vertegenwoordiger van het parket, een fiscaal expert, een verzekeringsexpert en de nazorgcoördinatoren van de gemeenschappen.
- Er worden duidelijke **structuren** voorzien voor de **registratie** en de **opvolging** van slachtoffers en hun verwanten.
  - Er is een website en een telefoonnummer waarop slachtoffers en hun verwanten terecht kunnen voor informatie, ondersteuning en proactieve opvolging.
- Het centraal loket is een structuur die **niet-gewonde slachtoffers** (fysiek) de mogelijkheid biedt om zich bij het manifesteren van post-traumatische stress alsnog te registreren, zelfs jaren na de feiten.
- Alle diensten betrokken bij de werking van het centraal loket beschikken over de nodige **werkingsmiddelen, budgetten en personeelsbezetting** om hun taken correct uit te voeren.
- De informatie op de **website** wordt op een regelmatige basis bijgewerkt en ook de geregistreerde slachtoffers ontvangen proactief dezelfde informatie voor algemene zaken die alle slachtoffers aanbelangen (verzekeringen, juridische procedure) en persoonlijke informatie voor hun eigen dossier, waarbij ze omkaderd worden door hun casemanager die aangeduid is door de nazorgcoördinator.
- Bij grootschalige open noodsituaties moet het centraal loket bekend gemaakt worden bij beroepsgroepen (huisartsen, apothekers, ...) die in contact kunnen komen met slachtoffers en bij het brede publiek door middel van herhaalde **communicatiecampagnes**.
- De taakverdeling tussen de nationale slachtoffercel en het centraal loket doorheen de verschillende fases wordt duidelijk beschreven in een **draaiboek**.

4.4. Aanbevelingen met betrekking tot de registratie van slachtoffers

➤ De slachtofferregistratie gebeurt eenvormig via een elektronisch systeem waartoe alle bevoegde slachtofferzorgactoren en –entiteiten toegang hebben.
○ Er worden procedures opgesteld die de slachtofferregistratie en bijbehorende informatiestromen en acties tussen de bevoegde actoren regelen.
○ De slachtofferregistratie gebeurt in een elektronisch systeem dat ter beschikking gesteld wordt door de federale overheid.
○ Het slachtofferregistratiesysteem van de FOD Volksgezondheid herkent namen die herhaaldelijk in verschillende vormen terugkeren en vestigt de aandacht van de raadplegende instantie op mogelijke foute gegevens.
○ Slachtoffers moeten zich ook kunnen registreren zonder burgerlijke partijstelling om de erkenning voor bepaalde slachtoffergroepen laagdrempelig te houden.
○ De informatie in het registratiesysteem is toegankelijk voor alle bevoegde actoren en bevat de gegevens van alle geregistreerde slachtoffers, waaronder de slachtoffers in de ziekenhuizen, in de opvangcentra, ... om een proactievere informatieverstrekking aan zoekende verwanten en familieleden toe te laten. <ul style="list-style-type: none">
• Daarbij is een pragmatisch gebruik aan te raden: als verwanten in ziekenhuizen op zoek gaan naar slachtoffers, zou het ziekenhuis moeten kunnen antwoorden waar het slachtoffer aanwezig is als het in de medische hulpverleningsketen opgenomen is en de 1771 geen antwoord kan geven.
• Het registratiesysteem voorziet een link met ICMS, zodat de informatie toegankelijk is via beide systemen.

4.5. Overige aanbevelingen

➤ Voor noodsituaties in het buitenland wordt er een multidepartementaal slachtofferteam opgericht, waar een vertegenwoordiger van de nationale slachtoffercel of van het federaal parket, deel kan van uitmaken.
○ Alle bij de slachtoffercel betrokken actoren stellen de nodige procedures en samenwerkingsakkoorden op om Belgische slachtoffers in het buitenland te begeleiden, met respect voor de noodplanning van het land waarin men tussenkomt.
○ In de procedures worden afspraken gemaakt over het functieprofiel van de persoon of de dienst die de leiding kan nemen over het team.
➤ Voor de nazorgperiode wordt een nazorgplan opgesteld.
○ Het nazorgplan bevat alle aspecten die de nasleep van een noodsituatie voor slachtoffers met zich meebrengen en behelst ook een communicatieplan naar analogie met het werkproces crisiscommunicatie.
➤ Oefenen en netwerken zijn kernbegrippen binnen de noodplanning en het crisisbeheer.
○ Voor alle vormen van noodplanning en crisisbeheer zijn de organisatie van oefeningen en informele contacten nodig om actoren te oefenen en elkaar te leren kennen, wat zorgt voor een vlotter beheer tijdens en na een noodsituatie.

➤ **Uniforme terminologie uitwerken voor verschillende begrippen die hetzelfde betekenen.**

- Het zou raadzaam zijn dat de **terminologie** van alle teksten van eenzelfde of verschillende overheidsdienst(en) op elkaar afgestemd wordt, voor de verwijzing naar deels dezelfde categorie van personen, of dat de definities voor alle teksten herschreven worden.
  - Slachtoffers/Getroffenen/Betrokkenen
  - Verwanten/Nabestaanden
  - Acute fase/crisisfase
  - Overgangsfase/transitiefase/overgangperiode
  - Nafase/nazorgperiode

Hoofdstuk 5. Eindconclusies

Naar aanleiding van een aantal grootschalige noodsituaties die zich in ons land voordeden of waarbij landgenoten in het buitenland betrokken waren, is de nood aan eenduidigere en beter op elkaar inspelende slachtofferstructuren duidelijk geworden. De **versnippering** van de **bevoegdheden** in slachtofferzorg veroorzaakt vaak onnodig extra leed bij de slachtoffers en hun verwanten. Een betere **samenwerking** tussen de bevoegde overheden en diensten, vanaf het begin tot het einde van de **noodplannings- en hulpverleningsketen**, kan dit oplossen.

Op dit ogenblik is de nationale slachtoffercel te sterk gericht op de slachtoffers van één specifieke noodsituatie, met name terroristische incidenten. Er is nood aan de opname van de slachtoffercel in een **generiek kader** binnen de **reguliere noodplanning**. De focus van de nationale slachtoffercel ligt volgens heel wat bevrageden ook té sterk op het gerechtelijke luik. Een uitbreiding en duidelijk uitgewerkte overgang naar andere vormen van slachtofferzorg is noodzakelijk om tegemoet te komen aan de noden van de slachtoffers. Een andere kanttekening is dat maar een beperkt aantal mensen toegang heeft tot de volledige teksten van het toekomstige OKB Noodplan Terrorisme. Omdat het landschap zo versnipperd is, is het van essentieel belang dat de tekst over de slachtoffercel raadpleegbaar is voor elke voor slachtofferzorg bevoegde actor in elke fase van de noodplanning.

Om die reden kan ook de vraag gesteld worden of het OKB Noodplan Terrorisme de juiste plaats is om de nationale slachtoffercel in op te nemen, of ze niet beter in het toekomstige **OKB Nationale Noodplanning** en het **OKB Lokale Noodplanning** zou worden opgenomen, en zodat ze ook van toepassing kan zijn op slachtoffers van zowel terroristische aanslagen en gijzelnemingen, als van andere noodsituaties. Hiervoor is vanzelfsprekend het akkoord van alle partners op zowel lokaal als federaal niveau nodig. Er zou eventueel ook een apart KB of een ander juridisch kader aan gewijd kunnen worden, aangezien het om een belangrijke nieuwe structuur gaat. Vanuit het federaal parket, het crisiscentrum en het kabinet Volksgezondheid is er een bereidheid om de nationale en de lokale slachtoffercel als nieuwe structuren te voorzien in de algemene noodplanning.

Doordat het **centraal loket** niet is opgenomen in het OKB Noodplan Terrorisme, zal een andere reglementaire basis voorzien moeten worden.

De oprichting van de nationale slachtoffercel en het centraal loket zullen beantwoorden aan een aantal noden van de slachtoffers. Beide entiteiten kunnen er in samenwerking met de andere actoren uit de slachtofferzorg toe bijdragen dat men tegemoet komt aan behoeften die secundaire victimisatie kunnen tegengaan, zoals veiligheid, voorspelbaarheid, controle en rechtvaardigheid. Door een vlottere inzage in en informatieverstrekking over het gerechtelijk dossier en de procedurele stappen heeft de nationale slachtoffercel aandacht voor de noden inzake controle en rechtvaardigheid. Het centraal loket draagt hier, vooral in de nazorgperiode, ook toe bij door klaar te staan en proactief in te spelen op alle mogelijke soorten vragen van slachtoffers.

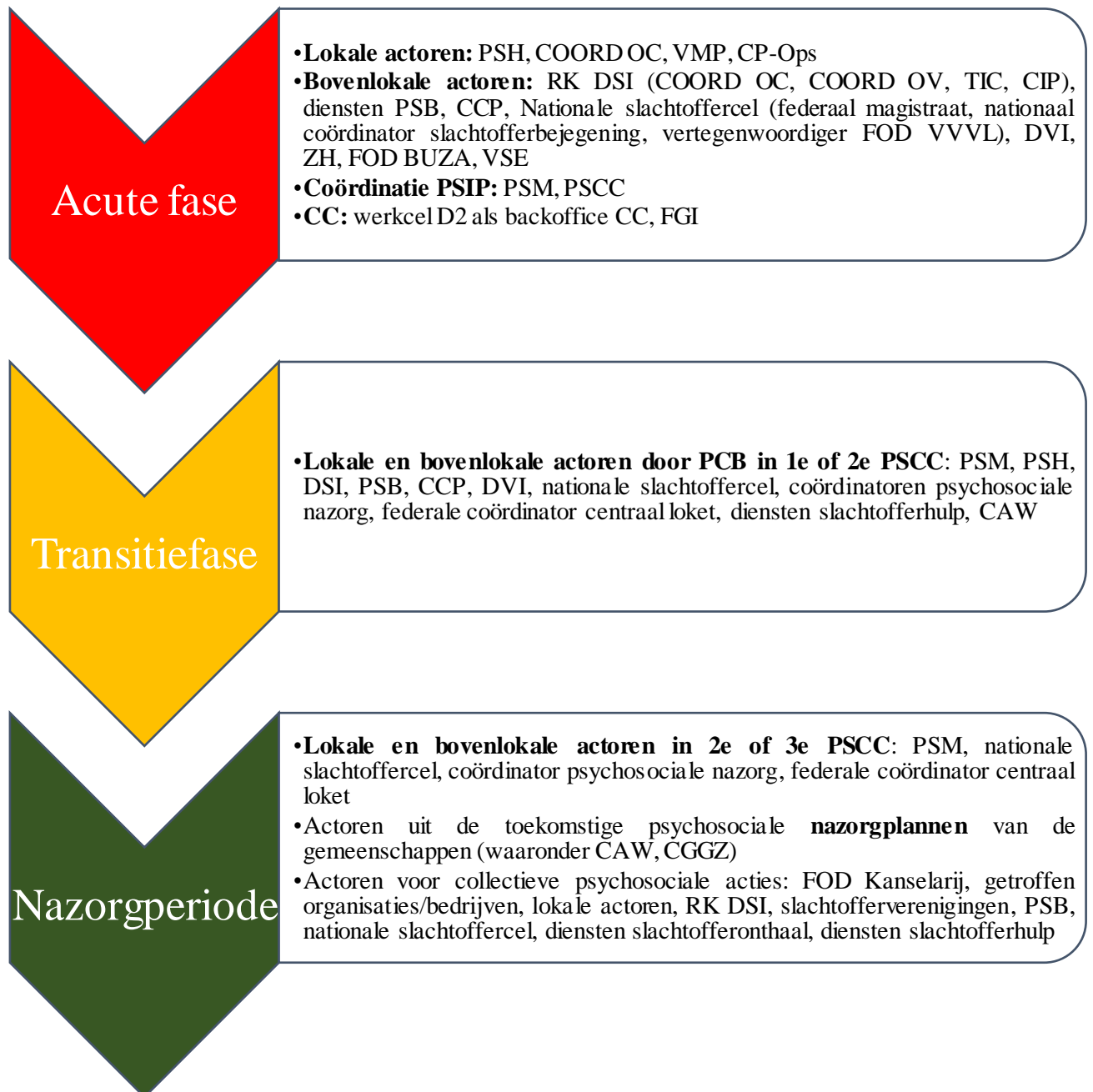
In de nazorgperiode verdwijnt de nationale slachtoffercel naar de achtergrond en staat ze in voor een duidelijk afgebakend takenpakket, met name het verlenen van toegang tot hun gerechtelijk dossier en het begeleiden van de slachtoffers voor, tijdens en na de rechtsgang op het vlak van de aspecten die het gerechtelijk onderzoek aanbelangen. Het centraal loket staat in de nazorgperiode klaar voor de vragen van slachtoffers.

Het **nazorgplan** van de gemeenschappen zal nauw moeten aansluiten op de structuren van het federale niveau en met de nodige samenwerkingsakkoorden juridisch verankerd worden voor een vlottere overgang tussen alle bevoegdheidsniveaus. Op die manier kan deels voldaan worden aan de behoefte inzake voorspelbaarheid voor de slachtoffers, op voorwaarde dat de implementatie door de actoren achteraf ook correct gebeurt.

Naast het opstellen van **procedures** mag ook de bekendmaking ervan en de informatiedeling met alle betrokken instanties niet vergeten worden. Die verspreiding van informatie is even belangrijk als het uitwerken van nieuwe tools en een voorwaarde om tot een adequaat crisisbeheer te komen.

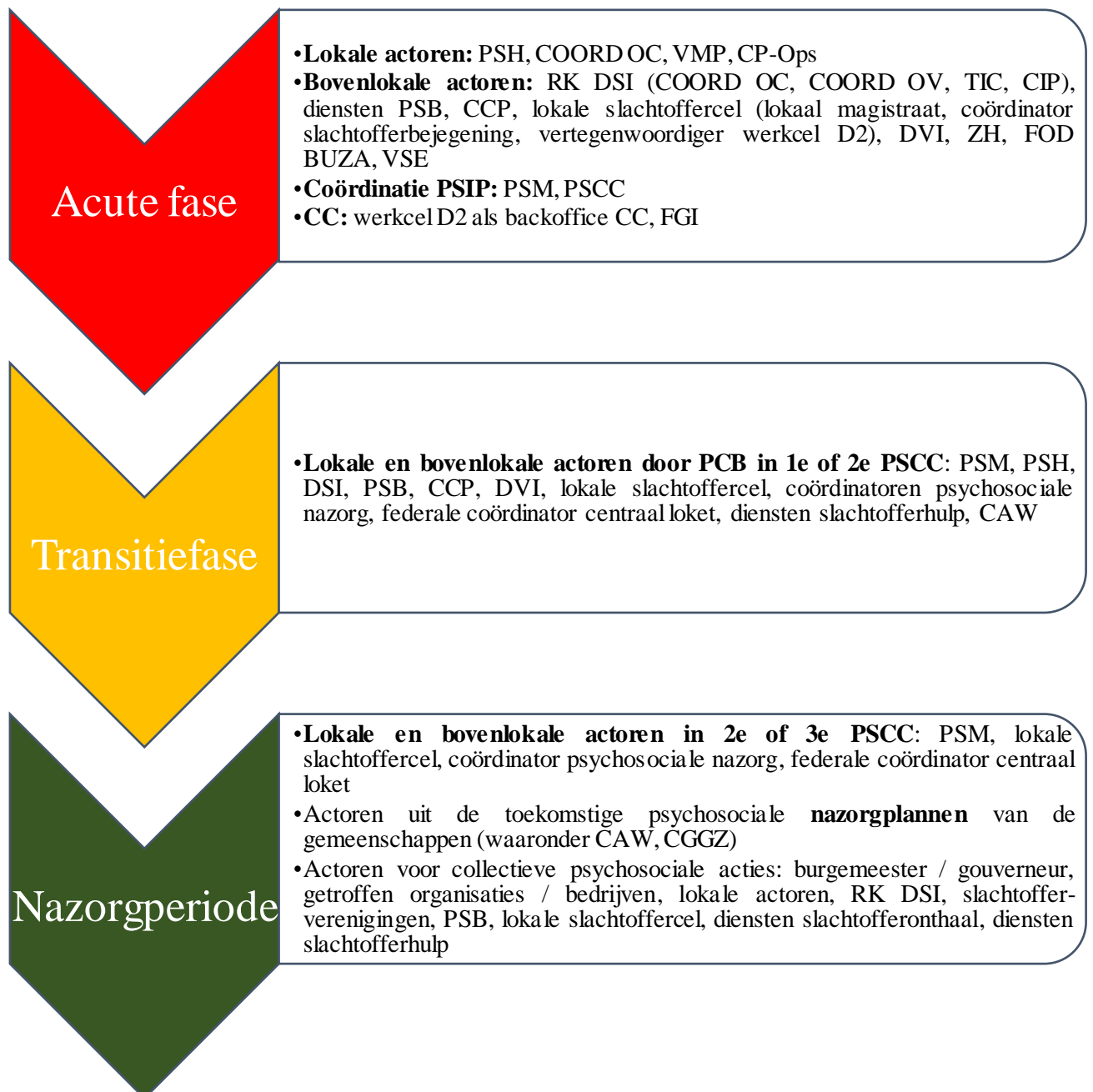
Bijlage 1. Tijdslijn tussenkomende actoren slachtofferzorg tijdens federale fase

Deze bijlage bevat een aantal niet-limitatief opgesomde actoren die tussen kunnen komen voor de slachtofferzorg in geval van een noodsituatie met afkondiging van een federale fase.

Bijlage 2. Tijdslijn tussenkomende actoren slachtofferzorg tijdens provinciale/gemeentelijke fase

Deze bijlage bevat een aantal niet-limitatief opgesomde actoren die tussen kunnen komen voor de slachtofferzorg in geval van een noodsituatie met afkondiging van een provinciale of gemeentelijke fase.

Bijlage 3. a. Gebruikte afkortingen

Afkorting	Verklaring
ADCC	Algemene Directie Crisiscentrum
ANIP	Algemeen Nood- en Interventieplan
BNIP	Bijzonder Nood- en Interventieplan
CAW	Centrum voor Algemeen Welzijnswerk
CC	Coördinatiecomité
CC-FED	Federaal coördinatiecomité
CCP	Centrum voor Crisispsychologie FOD Defensie
CGGZ	Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg
CIAV	Centre Interministérielle d'Aide aux Victimes
CIP	Centraal Informatiepunt
COGIC	Centre opérationnel de gestion interministérielle des crises (Frankrijk)
COORD CIP	Coördinator Centraal Informatiepunt
COORD HC	Coördinator Herbergingscentrum
COORD OC	Coördinator Onthaalcentrum
COORD TIC	Coördinator Telefoon Informatiepunt
COORD PSIP	PSIP-Coördinator
CP-Ops	Commandopost Operaties
DGA	Algemene Directie van de Bestuurlijke Politie (Federale Politie)
Dir-CP-Ops	Directeur van de Commandopost Operaties
Dir-Med	Directeur medische hulpverlening in de commandopost operaties
DSI	Dringende Sociale Interventie
DVI	Disaster Victim Identification Team van de Federale Politie
D2	Discipline 2
D3	Discipline 3
FGI	Federaal Gezondheidsinspecteur
FOD	Federale Overheidsdienst
FOD BUZA	FOD Buitenlandse Zaken
FOD VVVL	FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
GI	Gezondheidsinspecteur
HC	Herbergingscentrum
ICMS	Incident and Crisis Management
JUDI	Gerechtelijke cel (provinciaal niveau)
KB	Koninklijk besluit
MAXI MIP	Medisch Interventieplan voor grootschalige noodsituaties
MAXI PSIP	Psychosociaal Interventieplan voor grootschalige noodsituaties
MIP	Medisch Interventieplan
NSC	Nationale slachtoffercel

OC	Onthaalcentrum
OKB	Ontwerp van koninklijk besluit
OV	Onthaal verwanten
OV-HOSP	Onthaal verwanten ziekenhuis
PCB	Post-crisisbalans
POC HOSP	Contactpunt voor slachtofferinformatie ziekenhuis
PSB	Politie slachtofferbejegening
PSCC	Psychosociaal coördinatiecomité
PSH	Psychosociaal hulpverleningsnetwerk
PSIP	Psychosociaal Interventieplan
PSM	Psychosociaal Manager
RK DSI	Rode Kruis Dringende Sociale Interventie
TIC	Telefoon Informatie Centrum
VMP	Vooruitgeschoven Medische Post
V-PSH	Verantwoordelijke van het psychosociale hulpverleningsnetwerk
VSE	Victim Support Europe
WEB	Website: bundeling info ADCC en centraal loket
ZH	Ziekenhuis, ziekenhuizen

Bijlage 3. b. Overzicht tabellen en figuren

Tabel	Naam
Tabel 1	Aanwezige structuren voor terreurslachtoffers in verschillende onderzochte Europese lidstaten

Figuur	Naam
Figuur 1	Volledige PSIP-ontplooiing
Figuur 2	MAXI PSIP
Figuur 3	De slachtofferlijst
Figuur 4	Beleidscoördinatie en operationele coördinatie op basis van het PSIP
Figuur 5	Nieuwe structuren OKB Noodplan Terrorisme
Bijlage 1	Tijdslijn tussenkomende actoren slachtofferzorg tijdens federale fase
Bijlage 2	Tijdslijn tussenkomende actoren slachtofferzorg tijdens provinciale/gemeentelijke fase

Bijlage 4. Literatuurlijst

- Arq Kenniscentrum Impact. (z.d.). *Uitdagingen / Impact*. Geraadpleegd op 30 december 2018, van <https://www.impact-kenniscentrum.nl/nl/Uitdagingen>
- Baarda, D. B., De Goede, M. P. M., & Teunissen, J. (2005). *Basisboek kwalitatief onderzoek: handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek (2e ed.)*. Groningen, Nederland: Stenfert Kroese.
- Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers. (2017). Parlementaire onderzoek belast met het onderzoek naar de omstandigheden die hebben geleid tot de terroristische aanslagen van 22 maart 2016 in de luchthaven Brussel-Nationaal en in het metrostation Maalbeek te Brussel, met inbegrip van de evolutie en de aanpak van de strijd tegen het radicalisme en de terroristische dreiging. *Eindverslag namens de Parlementaire onderzoekscommissie*. Geraadpleegd op 2 januari 2019, van <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/1752/54K1752010.pdf>
- Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers. (2018). Onderzoekscommissie terroristische aanslagen 22 03 2016. *Beknopt overzicht van de werkzaamheden en aanbevelingen*. Geraadpleegd op 27 december 2019, van https://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/attentats/Brochure_Terreuraanslagen.pdf
- Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz. (2018, 22 november). *Hilfe für Terroropfer und ihre Angehörigen*. Geraadpleegd op 30 december 2018, van https://www.bmjv.de/SharedDocs/Downloads/DE/PDF/BereichMinisterium/181128_Merkblatt%20Terror.pdf?__blob=publicationFile&v=3
- Criminal injuries compensation authority. (z.d.). *Compensations for victims of crimes*. Geraadpleegd op 1 januari 2019, van <https://www.gov.uk/government/organisations/criminal-injuries-compensation-authority>
- De Backer, K. (z.d.). *Slachtofferhulp (CAW) na rampen*. Geraadpleegd op 26 december 2018, van [https://www.kennisplein.be/Documents/Slachtofferhulp%20\(CAW\)%20na%20rampen.pptx](https://www.kennisplein.be/Documents/Slachtofferhulp%20(CAW)%20na%20rampen.pptx)
- Department of Health. (z.d.). *NHS Emergency Planning Guidance Planning for the management of burn-injured patients in the event of a major incident: interim strategic national guidance*. Geraadpleegd op 1 januari 2019, van https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/215643/dh_125842.pdf

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. (z.d.). *Informatie en Hulp voor Slachtoffers*. Geraadpleegd op 30 december 2018, <https://www.slachtofferzorg.be/>

De Soir, E. (2006). *Een heel klein beetje oorlog / druk 1: omgaan met traumatische ervaringen*. Tielt, België: Terra - Lannoo, Uitgeverij.

Diensten van de Eerste Minister. (1985, 1 augustus). *Wet houdende fiscale en andere bepalingen*.

Duitstalige Gemeenschap. (2016, 26 september). *Décret relatif à l'aide aux victimes et à l'aide spécialisée aux victimes*.

Europese Raad. (2004, 29 april). *Richtlijn 2004/80/EG van de Raad van 29 april 2004 betreffende de schadeloosstelling van slachtoffers van misdrijven*.

Europees Parlement en Europese Raad. (2012, 25 oktober). *Richtlijn 2012/29/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ*.

Europees Parlement en Europese Raad. (2017, 15 maart). *Richtlijn (EU) 2017/541 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 inzake terrorismebestrijding en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad en tot wijziging van Besluit 2005/671/JBZ van de Raad*.

FOD Binnenlandse Zaken. (1988, 18 april). *Koninklijk besluit tot oprichting van het coördinatie- en Crisiscentrum van de regering*.

FOD Binnenlandse Zaken. (2001a, 17 september). *Koninklijk besluit tot vaststelling van de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie teneinde een gelijkwaardige minimale dienstverlening aan de bevolking te verzekeren*.

FOD Binnenlandse Zaken. (2001b, 9 oktober). *Ministeriële Omzendbrief PLP 10 inzake de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie met het oog op het waarborgen van een minimale gelijkwaardige dienstverlening aan de bevolking*.

FOD Binnenlandse Zaken. (2003, 31 januari). *Koninklijk besluit tot vaststelling van het noodplan voor de crisisgebeurtenissen en –situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen*.

FOD Binnenlandse Zaken. (2006, 16 februari). *Koninklijk besluit betreffende de nood- en interventieplannen*.

FOD Binnenlandse Zaken. (2006, 26 oktober). *Ministeriële Omzendbrief NPU-1 betreffende de nood- en interventieplannen*.

- FOD Binnenlandse Zaken. (2007, 4 mei). *Omzendbrief GPI 58 betreffende politionele slachtofferbejegening in de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus.*
- FOD Binnenlandse Zaken. (2009, 30 maart). *Ministeriële Omzendbrief NPU-4 betreffende de disciplines.*
- FOD Binnenlandse Zaken. (2012, 14 juni). *Debriefing Sierre.* Intern document AD Crisiscentrum.
- FOD Binnenlandse Zaken (2016, 1 mei). *Koninklijk besluit tot vaststelling van het nationaal noodplan betreffende de aanpak van een terroristische gijzelneming of terroristische aanslag.*
- FOD Binnenlandse Zaken. (2019, 26 april). *Ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van het nationaal noodplan betreffende de aanpak van een terroristische gijzelneming of terroristische aanslag.*
- FOD Binnenlandse Zaken. (2019, 29 april). *Ontwerp van koninklijk besluit betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau en betreffende de rol van de burgemeesters en de provinciegouverneurs in geval van crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen.*
- FOD Justitie - Openbaar Ministerie. (2012, 21 november). *Gemeenschappelijke omzendbrief van de minister van Justitie, de minister van Binnenlandse Zaken en het College van procureurs-generaal inzake het respectvol omgaan met de overledene, de mededeling van zijn overlijden, het waardig afscheid nemen en de schoonmaak van de plaats van de feiten, in geval van tussenkomst door de gerechtelijke overheden. COL 17/2017.*
- FOD Justitie. (2017, 16 februari). *Koninklijk besluit houdende uitvoering van artikel 42bis van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen, wat de Hulp van de Staat aan de slachtoffers van terrorisme betreft.*
- FOD Justitie. (2017, 26 oktober). *Koninklijk besluit tot erkenning van daden als daden van terrorisme in de zin van artikel 42bis van de wet van 1 augustus.*
- FOD Justitie. (1998, 7 april). *Samenwerkingsakkoord tussen de Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg.*
- FOD Justitie. (2013, 17 december). *Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap, met betrekking tot de uitoefening van de opdrachten van de Justitiehuisen.*
- FOD Justitie. (z.d.). *Uniek loket voor slachtoffers terreurdaden.* Geraadpleegd op 3 januari 2019, van

https://justitie.belgium.be/nl/commissiefinancielehulp/uniek_loket_voor_slachtoffers_te_reurdaden

FOD Justitie. (2019, 15 januari). *Wet tot wijziging van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen wat de hulp aan de slachtoffers van terrorisme betreft.*

FOD Justitie. (2019, 3 februari). *Wet tot wijziging van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen wat de bevoegdheden van de commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders betreft inzake de slachtoffers van terrorisme.*

FOD Sociale Zekerheid en FOD Defensie. (2017, 18 juli). *Wet betreffende de oprichting van het statuut van nationale solidariteit, de toekenning van een herstelpensioen en de terugbetaling van medische zorg ingevolge daden van terrorisme.*

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. (2006, 21 december). *Draaiboek Psychosociaal Interventieplan (PSIP)*. Geraadpleegd op 27 april 2019, van https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/draaiboek_psip.pdf

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. (2007, 2 februari). *Koninklijk besluit tot bepaling van de functie van Directeur Medische Hulpverlening en het toepassingsgebied ervan.*

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. (2017, januari). *Omzendbrief DGH/2017/D2/Medisch Interventieplan*. Geraadpleegd op 3 januari 2019, van https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/mo_mip_2017_nl_0.pdf

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. (2017). *Omzendbrief van Minister van Volksgezondheid DGH/2017/D2/psychosociaal interventieplan*. Geraadpleegd op 3 januari 2019, van https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/psip_2017.pdf

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. (2019). *Technische werkgroep psychosociale opvolging. Visietekst voor een geïntegreerde psychosociale opvolging van getroffen en van collectieve noodsituaties.*

Franse Gemeenschap. (2016, 13 oktober). *Decreet betreffende de erkenning en de subsidiëring van partners die hulp verlenen aan rechtzoekenden.*

Franse Gemeenschap. (2017 a, 17 mei). *Arrêté du Gouvernement de la Communauté française portant exécution du décret du 13 octobre 2016 relatif à l'agrément et au subventionnement des partenaires apportant de l'aide aux justiciables.*

Frans Gemeenschap. (2017 b, 17 mei). *Arrêté ministériel portant exécution de l'arrêté du Gouvernement de la Communauté française du 17 mai 2017 portant exécution du décret du 13 octobre 2016 relatif à l'agrément et au subventionnement des partenaires apportant de l'aide aux justiciables.*

Gouvernement.fr. (z.d.-a.). *Guichet unique d'information et de déclaration pour les victimes.* Geraadpleegd op 30 december 2018, van <https://www.gouvernement.fr/guide-victimes>

Gouvernement.fr. (z.d.-b.). *Les dispositifs de crise.* Geraadpleegd op 29 december 2018, van <https://www.gouvernement.fr/guide-victimes/la-cellule-interministerielle-d-aide-aux-victimes-ciaiv>

Gouvernement.fr. (z.d.). *Vous êtes victime de terrorisme.* Geraadpleegd op 30 december 2018, van <https://www.gouvernement.fr/guide-victimes>

Instituut Fysieke Veiligheid. (z.d.). *Kennisplein - Slachtofferinformatiesystematiek (SIS).* Geraadpleegd op 2 januari 2019, van <https://www.ifv.nl/kennisplein/slachtofferinformatiesystematiek-sis>

Ministère de l'Intérieur. (z.d.). *Centre opérationnel de gestion interministérielle des crises (COGIC).* Geraadpleegd op 29 december 2018, van <https://www.interieur.gouv.fr/Publications/Nos-infographies/Securite-des-biens-et-des-personnes/Mobilisation-de-l-Etat-en-temps-de-crise/Centre-operationnel-de-gestion-interministerielle-des-crisis-COGIC>

Ministère de la Justice. (z.d.). *Délégation interministérielle d'aide aux victimes.* Geraadpleegd op 29 december 2018, van <http://www.justice.gouv.fr/delegation-interministerielle-daide-aux-victimes-12894/>

PAOLI, P. (z.d.). *La Cellule Interministérielle d'Aide aux Victimes (CIAV), 2 ans après sa création : bilan & perspectives.* Geraadpleegd van https://www.hcfdc.org/ajax/getAttachement/1514905926_PDJ_PAOLI_BB.pdf

United Nations. (z.d.-a.). *VICTIMS of TERRORISM SUPPORT PORTAL.* Geraadpleegd op 1 januari 2019, van <https://www.un.org/victimsofterrorism/en/government-support>

United Nations. (z.d.-b.). United Kingdom | *VICTIMS of TERRORISM SUPPORT PORTAL.* Geraadpleegd op 1 januari 2019, van <https://www.un.org/victimsofterrorism/en/node/613>

United Nations. (z.d.-c.). Spain | *VICTIMS of TERRORISM SUPPORT PORTAL.* Geraadpleegd op 1 januari 2019, van <https://www.un.org/victimsofterrorism/en/member-states/spain>

Van Dijk, J. J. M., Groenhuijsen, M. S., & Winkel, F. W. (2007a, mei). *Victimologie; voorgeschiedenis en stand van zaken. Justitiële Verkenningen 03/2007 – 9-30.*

Geraadpleegd op 30 december 2018, van https://www.wodc.nl/binaries/jv0703-volledige-tekst_tcm28-76962.pdf

Victimes.be. (z.d.). *Services d'aide aux victimes*. Geraadpleegd op 28 december 2018, van <http://www.victimes.cfwb.be/ou-trouver-aide/#c7781>

Wijers, M., & De Boer, M. (2010, 13 januari). *Een keer is erg genoeg Verkennend onderzoek naar secundaire victimisatie van slachtoffers als getuigen in het strafproces*. Geraadpleegd op 19 januari 2019, van https://www.wodc.nl/binaries/volledige-tekst_tcm28-70239.pdf

Bijlage 5: Semi-gestructureerde vragenlijst

1. Inleiding interview

Na de aanslagen van 22 maart 2016 in Zaventem en Maalbeek is gebleken dat het beleid inzake slachtofferzorg in ons land bij collectieve noodsituaties geoptimaliseerd kan worden. Ook de parlementaire onderzoekscommissie heeft een aantal aanbevelingen in die zin geformuleerd.

Tijdens dit interview ga ik u een aantal vragen stellen met betrekking tot de oprichting van een nationale slachtoffercel als nieuw federaal beleidsorgaan. Daarnaast ga ik ook peilen naar de “lessons learned” of de goede praktijken binnen uw organisatie inzake het slachtofferbeleid na terroristische aanslagen of bij andere collectieve noodsituaties. We kunnen wel stellen dat elke organisatie die rechtstreeks of onrechtstreeks in contact kwam met slachtoffers van de aanslagen een aantal lessen heeft getrokken om de respons in de toekomst verder te verfijnen met het doel tegemoet te komen aan de noden die zich stellen in dergelijke traumatiserende omstandigheden. Deze lessen vragen complexe antwoorden van de betrokken overheidsorganisaties en andere instellingen.

Om te beginnen zal ik even uitleggen wat die nieuwe slachtoffercel inhoudt, hoe de samenstelling ervan op dit ogenblik voorzien is en welke taken ze toebedeeld krijgt.

Conform het O.K.B. Terrorisme staat de nationale slachtoffercel onder leiding van de federaal magistraat. Daarnaast maakt ook een vertegenwoordiger van de Federale Politie (DGA), Nationale Coördinatie Politie Slachtofferbejegening er substantieel deel van uit. De voorzitter van de cel kan in functie van de noden beslissen om bijkomende personen uit te nodigen.

De nationale slachtoffercel komt in geval van een federale fase samen in het federale Crisiscentrum, behoudens een andere beslissing van de voorzitter van de cel. Verder is voorzien dat een verbindingsofficier van de nationale slachtoffercel in de werkcel D2 zetelt om een optimale informatiedoorstroming te garanderen en het functioneren van beide cellen op elkaar af te stemmen.

In deze hoedanigheid centraliseert de nationale slachtoffercel informatie over de slachtoffers, hun familie en nabestaanden, en gaat de correctheid ervan na via de bestaande structuren. Ze behartigt bovendien de uitoefening van de rechten van de slachtoffers in het kader van het strafonderzoek. De cel zal onder meer de gegevens van de contactpersonen van de slachtoffers nauwgezet bijhouden en bijwerken op basis van de recentste informatie.

Tijdens de opvolging van de noodsituatie onderhoudt ze nauwe contacten met de overige federale cellen, met name het federaal coördinatiecomité, de federale gerechtelijke cel, de informatiecel en de werkcel van de FOD Volksgezondheid.

A. Nationale slachtoffercel

1. Welk mandaat heeft de nationale slachtoffercel volgens u?
2. Welke taken/opdrachten zou de nationale slachtoffercel volgens u op zich moeten nemen?

3. Welke disciplines/diensten zouden in bepaalde gevallen deel moeten/kunnen uitmaken van een nationale slachtoffercel? Waarom?
4. Wat zou de rol van de nationale slachtoffercel kunnen zijn tijdens de acute fase? Tijdens de transitiefase/overgangperiode? Tijdens de nazorgperiode/nafase?
5. Op welke manier kan de informatiedoorstroming tussen de werkcel D2 en de nationale slachtoffercel verlopen? Is de LO van het parket hiervoor de geschikte schakel?
6. Moet de nationale slachtoffercel een plaats krijgen in de reguliere noodplanning en uitgebreid worden naar andere grootschalige noodsituaties die niet-terrorisme-gerelateerd zijn? Naar welke soorten noodsituaties?
7. Is er nood aan een provinciale of een gemeentelijke variant van de nationale slachtoffercel? In welke gevallen? Hoe wordt de slachtoffercel samengesteld?
8. Zijn er wijzigingen in wet- of regelgeving nodig om de nationale slachtoffercel naar behoren te laten functioneren? Zo ja, welke?
9. Moeten ANIP's/BNIP's/monodisciplinaire plannen aangepast worden?
10. Zou een nationale slachtoffercel ook een meerwaarde kunnen bieden in noodsituaties in het buitenland waarbij Belgen betrokken zijn (bv. busramp Sierre)?
11. Welke registratiesystemen werden tijdens de aanslagen gebruikt voor de registratie van de gewonde en overleden slachtoffers en door welke disciplines/instellingen?

B. Lessons learned

12. Welke lessen heeft uw organisatie getrokken uit de werking van uw diensten voor, tijdens en na de aanslagen van 2016?
13. Welke procedures m.b.t. slachtoffers en hun aanverwanten werden binnen uw organisatie aangepast naar aanleiding van de aanslagen in Brussel in 2016 of in het buitenland?
14. Welke procedures zouden nog bijkomend uitgewerkt kunnen worden?

C. Goede praktijken inzake slachtofferzorg

15. Welke onderdelen van de huidige slachtofferzorg kunnen op basis van de ervaring met 22/3/2016 nog verder evolueren?
16. Zijn er goede praktijken uit binnen- of buitenland die geïntegreerd zouden kunnen worden in het Belgische landschap, eventueel met de nodige aanpassingen aan de Belgische bevoegdheidsverdelingen? Welke binnen- en buitenlandse goede praktijken inzake slachtofferzorg hebben u of uw organisatie geïnspireerd?
17. Zijn er nieuwe goede praktijken ontwikkeld door de eigen organisatie die als inspiratiebron zouden kunnen dienen voor andere organisaties of voor buitenlandse instellingen?

D. Aandachtspunten voor de toekomst

18. Zijn er plannen binnen uw organisatie om al dan niet in samenwerking met andere organisaties tot een uniformer registratiesysteem te komen?
19. Wat zijn volgens u de grootste noden voor de slachtoffers en hun families tijdens de acute fase waaraan de overheid tegemoet zou moeten komen? Tijdens de overgangsfase? Tijdens de nazorgperiode?
20. Moet er een uniek loket komen voor alle vragen van slachtoffers zoals de onderzoekscommissie suggereert?
  - a. Hoe zou dit georganiseerd kunnen worden?
  - b. Wie zou dit uniek loket kunnen beheren?

- c. Voor welke materies (psychosociale hulpverlening, fiscale vragen, verzekeringstechnische vragen, juridische vragen, vragen over het gerechtelijk dossier ...)?

Specifieke vragen voor SAM, en FOD Volksgezondheid:

21. Wat was de rol van het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk en de CAW's bij de aanslagen in Maalbeek en Zaventem? Zouden de CAW's een rol kunnen spelen in de nationale slachtoffercel of in de werkceld D2 of de werkceld FOD Volksgezondheid?
22. Terminologie: Het PSIP hanteert de term "nafase", daar waar het O.K.B. Lokale noodplanning het heeft over de "nazorgperiode". Zou het niet beter zijn om die definities op elkaar af te stemmen naar analogie met de definities van "getroffene" uit het MIP, het KB en OKB Lokale Noodplanning?

3. Afsluiting interview

De geïnterviewde persoon wordt gedankt voor het delen van zijn/haar visie en van de vrijgemaakte tijd. Indien de geïnterviewden interesse hebben om een kopie van het eindwerk te ontvangen, kan die worden doorgestuurd. Daarnaast wordt de vraag gesteld of er een bereidwilligheid bestaat om mee te werken aan een eventuele tweede (lichtere) bevraging via mail of telefoon als er punten zouden zijn waarover de visies van de verschillende respondenten in die mate verschillen dat er nieuwe vragen rijzen.

Bijlage 6. Overzicht bevraagde personen en organisaties

1. Geïnterviewde personen

Organisatie	Dienst/Functie	Naam	Datum
Federaal parket	Federaal magistraat	Lieve Pellens	28/01/2019
	Federaal magistraat	Thomas Lamiroy	28/01/2019
	Gedetacheerde Federale Politie - slachtoffercel	Ingrid Sanders	28/01/2019
FOD Volksgezondheid	Psychosociaal Manager - Cel Dringende Psychosociale Hulpverlening - Dienst Dringende Hulpverlening - DG GS - Gezondheidszorg	Astrid Fortuin	1/02/2019
	Psychosociaal Manager - Cel Dringende Psychosociale Hulpverlening - Dienst Dringende Hulpverlening - DG GS - Gezondheidszorg	Wim Hermans	1/02/2019
Federale politie	Directieadviseur Directeur-generaal - Nationale Coördinatrice Politie Slachtofferbejegening - Federale Politie Algemene Directie Bestuurlijke Politie (DGA)	Sophie Vandecruys	5/02/2019
Victim Support Europe	Medewerker/Vrijwilliger	An Verelst	12/02/2019
Steunpunt Mens en Samenleving	Nazorgcoördinator Vlaanderen 22/3/2016	Kurt De Backer	14/02/2019
Federale Politie	Hoofdcommissaris Afdelingshoofd grenscontrole - Federale politie - LPA BRUNAT	Jos Van Den Bossche	22/02/2019
Kabinet Volksgezondheid	Adviseur	Dr. Koen Bronselaer	7/03/2019
	Adviseur	Lies Lammens	7/03/2019
Nazorgcoördinator Vlaamse gemeenschap	Vlaamse coördinator nazorg bij collectieve noodsituaties en terreuraanslagen	Charlotte Plancq	29/03/2019

2. Respondenten bevraagd via Google Forms

Organisatie	Dienst/functie	Naam
FOD Justitie	Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders	Olivier Lauwers
Rode Kruis Vlaanderen	Stafmedewerker Dringende Sociale Interventie - Humanitaire Diensten - Interventie	Koen Van Praet
UZ Leuven	Verantwoordelijke medische administratie en contactpunt slachtofferregistratie	Iris Blockx
	Diensthoofd sociaal werk - verantwoordelijke verwantenopvang	Elke Lagae
FDG West-Vlaanderen	Arrondissementscommissaris – Dienst Noodplanning	Anne Martens

Bijlage 7. Overzicht op te stellen procedures/plannen/draaiboeken

➤ Noden op korte termijn
○ Procedure informatiestromen tussen de werkcel D2 en de nationale slachtoffercel
○ Procedure werking nationale slachtoffercel uitgewerkt per PSIP-fase in reguliere en bijzondere noodplanning
○ Procedure werking en takenpakket centraal loket
○ Rol en opdrachten van de nationale slachtoffercel in het PSCC
○ Procedure snelle informatie-uitwisseling nationale slachtoffercel en D2 over veiligheidsrisico's (bv. aanwezigheid van een dader onder de slachtoffers)
○ Procedure samenwerking met FOD Buitenlandse Zaken
○ Procedure inzake slachtofferregistratie met de benodigde informatie per actor en bijbehorende informatiestromen
○ Interne procedure permanentie ADCC bijwerken voor oproepen nationale slachtoffercel
○ Procedure verwittiging ambassades bij buitenlandse slachtoffers
○ Nazorgplan op het niveau van de gemeenschappen
○ Procedure gegevensuitwisseling met buitenlandse slachtofferorganisaties
○ Elke organisatie betrokken bij slachtofferzorg stelt, al dan niet in samenspraak met andere actoren waarop men een beroep moet doen, een procedure op met personeelsmiddelen en budgetten die op korte en lange termijn inzetbaar zijn

➤ Noden op langere termijn
○ Standaard operationele procedure (SOP) voor slachtofferzorg, waarin de taken en rollen van de verschillende tussenkomende cellen en entiteiten duidelijk omschreven zijn vanaf de acute fase tot en met de nazorgperiode
○ Procedure werking lokale slachtoffercel uitgewerkt per PSIP-fase
○ Uitwerken takenpakket en rol van de lokale slachtoffercel in het PSCC
○ Uniforme procedures en technische platformen voor de noodcentrales
○ Draaiboek centraal loket en bijbehorende website
○ Er wordt een oefenmethodologie uitgewerkt waarbij oefeningen niet beperkt blijven tot de acute fase
○ Procedures voor de interacties tussen de verschillende cellen uit het OKB Noodplan Terrorisme

Bijlage 8. Overzicht op te stellen wet- en regelgeving

➤ Noden op korte termijn
○ Nationale slachtoffercel opnemen in het toekomstige OKB Nationale Noodplanning
○ Lokale slachtoffercel opnemen in het OKB Lokale Noodplanning en de bijbehorende ministeriële omzendbrieven
○ Nationale slachtoffercel behouden in het OKB Noodplan Terrorisme
○ Of: nationale en lokale slachtoffercel opnemen in een apart ministerieel besluit in uitvoering van het OKB Lokale Noodplanning
○ Reglementaire basis opstellen voor het centraal loket
○ Regelgeving op procedure inzake personeel en werkmiddelen voor de nationale slachtoffercel en het centraal loket met specifieke regeling voor de opvolging tijdens en na noodsituaties
○ Reglementaire basis voor informatie-uitwisseling tussen de werkcel D2 en de nationale slachtoffercel
○ Volledige implementatie van de Europese richtlijnen voor slachtoffers van strafbare feiten
○ Publicatie van de herziene omzendbrief COL 17/2012
○ Ondertekening van het samenwerkingsakkoord tussen de FOD Justitie en de Gemeenschappen voor de oprichting van het centraal loket

➤ Noden op langere termijn
○ Reglementaire basis voor de registratie en de erkenning van slachtoffers bij open rampen op lange termijn
○ Afstemming van de terminologie in de verschillende regelgevende teksten: <ul style="list-style-type: none">
▪ Overgangsfase / Transitiefase / Overgangperiode
▪ Nazorgfase / Nazorgperiode
▪ Getroffenen / betrokkenen
▪ Verwanten / Nabestaanden / Naastbestaanden

Bijlage 9. Fragment nationale slachtoffercel uit OKB Noodplan Terrorisme

De nationale slachtoffercel

Samenstelling

De nationale slachtoffercel bestaat uit:

- een federale magistraat aangeduid door de federale procureur;
- een vertegenwoordiger van de federale politie, Algemene Directie Bestuurlijke Politie (DGA), Nationale Coördinatie Politie Slachtofferbejegening;
- Elke andere persoon uitgenodigd door de voorzitter van de nationale slachtoffercel.

Verdeling van de taken

Onverminderd ieders wettelijke bevoegdheden, staat de nationale slachtoffercel onder het voorzitterschap van de federale magistraat.

Plaats

Tenzij de voorzitter van de nationale slachtoffercel er anders over beslist, komt de nationale slachtoffercel, om organisatorische en logistieke redenen, samen in de lokalen van het Crisiscentrum.

Een verbindingsofficier van de slachtoffercel zetelt in de werkcel van discipline 2, voorzien door het Psychosociaal interventieplan en Medisch Interventieplan.

Opdrachten

De nationale slachtoffercel staat in voor het centraliseren van de informatie over de slachtoffers, hun verwanten en nabestaanden, en faciliteert de uitoefening van hun rechten in het kader van het strafonderzoek. De cel controleert en valideert de ontvangen informatie via de bestaande structuren.

Bij het centraliseren van de informatie, besteedt de cel bijzondere aandacht aan de contactpersonen van de slachtoffers.

Zij staat in nauw contact met het federaal coördinatiecomité, de federale gerechtelijke cel, de informatiecel en de werkcel van discipline 2.

De nationale slachtoffercel oefent haar bevoegdheden uit onverminderd de bevoegdheden van de andere diensten en structuren binnen de noodplanning en het crisisbeheer.

Bijlage 10. Ontwerp van koninklijk besluit lokale noodplanning

B

Ontwerp van koninklijk besluit betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau en betreffende de rol van de burgemeesters en de provinciegouverneurs in geval van crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen	Projet d'arrêté royal relatif à la planification d'urgence et la gestion de situations d'urgence à l'échelon communal et provincial et au rôle des bourgmestres et des gouverneurs de province en cas d'événements et de situations de crise nécessitant une coordination ou une gestion à l'échelon national
--	--

<i>Filip, Koning der Belgen, Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.</i>	<i>Philippe, Roi des Belges, A tous présents et à venir, Salut.</i>
---	--

Gelet op de artikels 37 en 108 van de Grondwet;	Vu les articles 37 et 108 de la Constitution ;
---	--

Gelet op de wet van 8 juli 1964 betreffende de dringende geneeskundige hulpverlening, inzonderheid artikel 1;	Vu la loi du 8 juillet 1964 relative à l'aide médicale urgente, notamment l'article 1 ^{er} ;
---	---

Gelet op de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus;	Vu la loi du 7 décembre 1998 organisant un service de police intégré, structuré à deux niveaux;
--	---

Gelet op de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid, inzonderheid de artikels 8 en 9, §§ 1, 2 en 5;	Vu la loi du 15 mai 2007 relative à la sécurité civile, notamment les articles 8 et 9, §§ 1 ^{er} , 2 et 5 ;
---	--

Gelet op de wet van 29 april 2011 houdende de oprichting van de 112-centra en het agentschap 112;	Vu la loi du 29 avril 2011 créant les centres 112 et l'agence 112 ;
---	---

Gelet op het koninklijk besluit van 23 juni 1971 houdende organisatie van de opdrachten van de Civiele Bescherming en coördinatie van de operaties bij rampspoedige gebeurtenissen, catastrofes en schadegevallen;	Vu l'arrêté royal du 23 juin 1971 organisant les missions de la Protection civile et la coordination des opérations lors d'événements calamiteux, de catastrophes et de sinistres ;
--	---

Gelet op het koninklijk besluit van 31 januari 2003 tot vaststelling van het noodplan voor crisisgebeurtenissen en -situaties die een	Vu l'arrêté royal du 31 janvier 2003 portant fixation du plan d'urgence pour les événements
---	---

coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen;	et situations de crise nécessitant une coordination ou une gestion à l'échelon national ;
Gelet op het koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen;	Vu l'arrêté royal du 16 février 2006 relatif aux plans d'urgence et d'intervention ;
Gelet op het koninklijk besluit van 10 juni 2014 tot bepaling van de opdrachten en taken van civiele veiligheid uitgevoerd door de hulpverleningszones en de operationele eenheden van de Civiele Bescherming en tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen;	Vu l'arrêté royal du 10 juin 2014 déterminant les missions et les tâches de sécurité civile exécutées par les zones de secours et par les unités opérationnelles de la Protection civile et modifiant l'arrêté royal du 16 février 2006 relatif aux plans d'urgence et d'intervention ;
Overwegende de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, inzonderheid artikel 17;	Considérant la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police, notamment l'article 17 ;
Overwegende de noodzaak om de regelgeving over de lokale noodplanning aan te passen om ze meer af te stemmen op de actuele evoluties en op de lessen die getrokken zijn uit de tenuitvoerlegging ervan door de betrokken overheden;	Considérant la nécessité d'adapter la réglementation sur la planification d'urgence locale en vue de la rendre plus conforme aux évolutions de l'actualité et aux enseignements tirés de sa mise en œuvre par les autorités concernées ;
Overwegende de geformuleerde aanbevelingen door de Parlementaire Onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar de omstandigheden die hebben geleid tot de terroristische aanslagen van 22 maart 2016 in de luchthaven Brussel-Nationaal en in het metrostation Maelbeek te Brussel, met inbegrip van de evolutie en de aanpak van de strijd tegen het radicalisme en de terroristische dreiging;	Considérant les recommandations formulées par la Commission d'enquête parlementaire chargée d'examiner les circonstances qui ont conduit aux attentats terroristes du 22 mars 2016 dans l'aéroport Bruxelles-National et dans la station de métro Maelbeek à Bruxelles, y compris l'évolution et la gestion de la lutte contre le radicalisme et la menace terroriste ;
Overwegende het feit dat in juni 2016 workshops over de grote thema's uit dit koninklijk besluit werden georganiseerd waaraan de disciplines en de ambtenaren verantwoordelijk voor de noodplanning op het niveau van de burgemeesters en gouverneurs hebben deelgenomen;	Considérant le fait qu'en juin 2016 des workshops sur les grands thèmes de cet arrêté royal ont été organisés et que les disciplines et les fonctionnaires responsables de la planification d'urgence au niveau des bourgmestres et des gouverneurs y ont participé;
Gelet op het artikel 8 van de wet van 15 december 2013 houdende diverse bepalingen inzake administratieve vereenvoudiging, is dit besluit vrijgesteld van een regelgevingsimpactanalyse omdat het bepalingen inzake nationale veiligheid en openbare orde betreft;	Vu l'article 8 de la loi du 15 décembre 2013 portant des dispositions diverses en matière de simplification administrative, le présent arrêté est excepté d'analyses d'impact de la réglementation, s'agissant de dispositions traitant de la sécurité nationale et de l'ordre public ;

<p>Gelet op het advies 144/2018 van de gegevensbeschermingsautoriteit van 19 december 2018;</p> <p>Gelet op het advies van de Inspecteur van Financiën, geaccrediteerd bij de FOD Binnenlandse zaken, gegeven op 22 oktober 2018;</p>	<p>Vu l'avis n°144/2018 de l'Autorité de protection des données, donné le 19 décembre 2018 ;</p> <p>Vu l'avis de l'inspecteur des finances, accrédité auprès du SPF Intérieur, donné le 22 octobre 2018 ;</p>
<p>Gelet op het advies van de Inspecteur van Financiën, geaccrediteerd bij de FOD Volksgezondheid, gegeven op 20 november 2018;</p>	<p>Vu l'avis de l'inspecteur des finances, accrédité auprès du SPF Santé publique, donné le 20 novembre 2018;</p>
<p>Gelet op het akkoord van de Minister van Begroting, gegeven op 16 januari 2019 ;</p>	<p>Vu l'accord du Ministre du Budget donné le 16 janvier 2019 ;</p>
<p>Gelet op het advies nr. 65.606/2 van de Raad van State, gegeven op 29 april 2019, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 2° van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973 ;</p>	<p>Vu l'avis n°65.606/2 du Conseil d'Etat, donné le 29 avril 2019, en application de l'article 84, §1^{ier}, alinéa 1^{ier}, 2°, des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973 ;</p>
<p>Op voordracht van Onze Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken en Onze Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, en op het advies van Onze in Raad vergaderde Ministers,</p>	<p>Sur la proposition de Notre Ministre de la Sécurité et de l'Intérieur et Notre Ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, et de l'avis de nos Ministres qui en ont délibéré en Conseil,</p>

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

NOUS AVONS ARRETE ET ARRETONS:

HOOFDSTUK I – Algemene bepalingen

CHAPITRE Ier – Dispositions générales

Afdeling I – Definities

Section I – Définitions

Artikel 1. In de zin van dit besluit verstaat men onder:

Article 1er. Au sens du présent arrêté, on entend par :

1° Bevoegde overheid:

- a. Op gemeentelijk niveau: de burgemeester;
- b. Op provinciaal niveau en op het niveau van de Brusselse agglomeratie: respectievelijk de gouverneur en de krachtens artikel 48 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen bevoegde overheid van de Brusselse agglomeratie, hierna genoemd “de gouverneur”;

2° Minister: de Minister tot wiens bevoegdheid Binnenlandse Zaken behoort, en over wie artikels 22 tot 37, en artikel 40 van dit besluit handelen, de Minister tot wiens bevoegdheid Binnenlandse Zaken behoort, zijn afgevaardigde, of de voorzitter van de cel belast met de strategische coördinatie zoals in de noodplannen en de bestaande procedures op nationaal niveau bepaald;

3° Noodsituatie: elke gebeurtenis die schadelijke gevolgen voor het maatschappelijke leven veroorzaakt of kan veroorzaken, zoals een ernstige verstoring van de openbare veiligheid, een ernstige bedreiging ten opzichte van het leven of de gezondheid van personen en/of ten opzichte van belangrijke materiële belangen, en waarbij de coördinatie van de bevoegde actoren, inclusief de disciplines, is vereist om de dreiging weg te nemen of om de nefaste gevolgen van de gebeurtenis te beperken;

4° Noodplanning: het geheel aan organisatorische, procedurele en materiële voorzieningen en werkinstrumenten die toelaten om maatregelen en coördinatiemechanismen in de plaats te stellen bij het optreden van een noodsituatie, teneinde zo snel mogelijk de personele en materiële middelen te kunnen mobiliseren en zo de nodige interventies te kunnen organiseren voor de bescherming van de bevolking en goederen;

5° Veiligheidscel: Het multidisciplinaire overlegorgaan voorgezeten door de bevoegde autoriteit en belast met het bijstaan van deze laatste in zijn bevoegdheden omtrent noodplanning;

1° Autorité compétente :

- a. Au niveau communal : le bourgmestre ;
- b. Au niveau provincial et au niveau de l'agglomération bruxelloise : respectivement le gouverneur et l'autorité de l'agglomération bruxelloise compétente en vertu de l'article 48 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux Institutions bruxelloises, dénommés ci-après « le gouverneur » ;

2° Ministre : le Ministre qui a l'Intérieur dans ses attributions, et en ce qui concerne les articles 22 à 37, et l'article 40 du présent arrêté, le Ministre qui a l'Intérieur dans ses attributions, son délégué, ou la présidence de la cellule chargée de la coordination stratégique désignée par les plans d'urgence et procédures existants au niveau national ;

3° Situation d'urgence : tout événement qui entraîne ou qui est susceptible d'entraîner des conséquences dommageables pour la vie sociale, comme un trouble grave de la sécurité publique, une menace grave contre la vie ou la santé des personnes et/ou contre des intérêts matériels importants, et qui nécessite la coordination des acteurs compétents, en ce compris les disciplines, afin de faire disparaître la menace ou de limiter les conséquences néfastes de l'événement ;

4° Planification d'urgence : l'ensemble de mesures organisationnelles, procédurales et matérielles, et d'outils contribuant à la détermination des actions et mécanismes de coordination à mettre en place lors de la survenance d'une situation d'urgence, afin de pouvoir mobiliser dans les meilleurs délais les moyens humains et matériels nécessaires et ainsi organiser les interventions nécessaires à la protection de la population et des biens ;

5° Cellule de sécurité : l'organe de concertation multidisciplinaire présidé par l'autorité compétente et chargé d'assister cette dernière dans ses missions de planification d'urgence ;

6° Nood- en interventieplan, hierna "NIP" genoemd: een document dat de beleidscoördinatie organiseert en de hoofdbeginselen van de multidisciplinaire interventie vastlegt:

- a. Algemeen nood- en interventieplan, hierna "ANIP" genoemd: een NIP dat de algemene richtlijnen en de informatie bevat die nodig zijn om het beheer van noodsituaties te garanderen, conform artikel 9, § 3 et 4 van de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid;
- b. Bijzonder nood-en interventieplan, hierna "BNIP" genoemd: een NIP dat het ANIP aanvult met bijkomende specifieke bepalingen over bijzondere risico's, conform artikel 9, § 5 van de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid;

7° Monodisciplinair interventieplan: een document dat de modaliteiten van de interventie van één discipline vastlegt, conform de bestaande NIP;

8° Intern noodplan: een document op het niveau van een site, dat de materiële en organisatorische maatregelen uitwerkt die nodig zijn om:

- zelf op het terrein tussen te komen en het hoofd te bieden aan een gebeurtenis of een noodsituatie, om de schadelijke gevolgen ervan zo veel mogelijk te beperken;
- de tussenkomst van de externe overheden en diensten mogelijk te maken, in het geval dat de gebeurtenis of de noodsituatie gevolgen heeft buiten het terrein;

9° Noodplanningszone: een zone waarvoor, in functie van een specifiek risico, de maatregelen nodig voor het beheer van de noodsituatie gelinkt aan dit risico, vooraf worden vastgelegd in een BNIP;

10° Interventiezone: een zone die, in functie van een concrete noodsituatie, wordt afgebakend door de directeur van de commandopost operaties en waarbinnen de nodige maatregelen genomen worden om die noodsituatie te beheren;

6° Plan d'urgence et d'intervention, dénommé ci-après « PUI » : un document, qui organise la coordination stratégique et règle les grands principes de l'intervention multidisciplinaire :

- a. Plan général d'urgence et d'intervention, dénommé ci-après « PGUI » : un PUI qui contient les directives générales et les informations nécessaires pour assurer la gestion des situations d'urgence, conformément à l'article 9, § 3 et 4, de la loi du 15 mai 2007 sur la sécurité civile ;
- b. Plan particulier d'urgence et d'intervention, dénommé ci-après « PPUI » : un PUI qui complète le PGUI par des dispositions additionnelles spécifiques à des risques particuliers, conformément à l'article 9, § 5, de la loi du 15 mai 2007 sur la sécurité civile ;

7° Plan monodisciplinaire d'intervention : un document qui règle les modalités d'intervention d'une discipline, conformément au PUI existant ;

8° Plan interne d'urgence : un document au niveau d'un site, qui établit les mesures matérielles et organisationnelles nécessaires dans le but :

- d'intervenir lui-même sur le site et de faire face à un événement ou une situation d'urgence, afin d'en limiter autant que possible les conséquences néfastes ;
- de permettre l'intervention des autorités et services extérieurs, dans le cas où l'événement ou la situation d'urgence produit des effets à l'extérieur du site ;

9° Zone de planification d'urgence : une zone pour laquelle, en fonction d'un risque spécifique, les actions nécessaires à la gestion de la situation d'urgence y relative sont fixées à l'avance dans un PPUI ;

10° Zone d'intervention : une zone délimitée par le directeur du poste de commandement opérationnel en fonction d'une situation concrète d'urgence et dans laquelle les actions nécessaires sont mises en œuvre pour gérer ladite situation ;

- 11° Gerechtelijke zone: een zone die wordt afgebakend door de directeur commandopost operaties, op vraag van de gerechtelijke overheid en in overleg met de operationele directeur van de discipline 3, teneinde de contaminatie met exogene sporen van de plaats van de noodsituatie te beperken, opdat de taken van technische en wetenschappelijke politie uitgevoerd zouden kunnen worden;
- 11° Zone judiciaire : une zone délimitée par le Directeur du poste de commandement opérationnel, à la demande de l'autorité judiciaire et en concertation avec le directeur opérationnel de la discipline 3, visant à limiter la contamination des lieux d'une situation d'urgence par des traces exogènes, afin de permettre l'exécution des tâches de police technique et scientifique ;
- 12° Punt eerste bestemming: een ontmoetingsplek op veilige afstand van het gevaar, waar alle hulpverleners naartoe moeten gaan via een reisweg die buiten de interventiezone ligt;
- 12° Point de première destination : un point de rendez-vous, situé à l'écart du danger, que tous les intervenants doivent impérativement rejoindre par un itinéraire extérieur à la zone d'intervention ;
- 13° Vooruitgeschoven medische post: een overgangsstructuur vóór opname in het ziekenhuis die het mogelijk maakt in te staan voor triage en stabilisering van de slachtoffers, hun conditionering, de registratie en de identificatie van de slachtoffers, alsook hun gereguleerde evacuatie naar de ziekenhuizen;
- 13° Poste médical avancé : une structure transitoire pré-hospitalière permettant d'assurer le tri et la stabilisation des victimes, leur mise en condition, l'enregistrement et l'identification des victimes ainsi que leur évacuation régulée vers les hôpitaux ;
- 14° Getroffene: elke persoon die direct of indirect betrokken is bij een noodsituatie (overledene, gewonde, niet-gewonde, getuige ter plaatse, ...);
- 14° Impliqué : toute personne directement ou indirectement impactée par une situation d'urgence (personne décédée, blessée, non-blessée, témoin sur les lieux, ...)
- 15° Discipline: een functioneel geheel van opdrachten die door verschillende tussenkomende diensten worden uitgevoerd;
- 15° Discipline : un ensemble fonctionnel de missions effectuées par divers services intervenants ;
- 16° Noodplanningscoördinator: de referentiepersoon voor de noodplanning en de beleidscoördinatie van noodsituaties van de bevoegde overheid;
- 16° Coordinateur planification d'urgence : la personne de référence pour la planification d'urgence et la coordination stratégique des situations d'urgence de l'autorité compétente ;
- 17° Operationele coördinatie: de multidisciplinaire opdracht met als doel de gevolgen van een noodsituatie te beperken door de verschillende interventies op het terrein te organiseren;
- 17° Coordination opérationnelle : la mission multidisciplinaire visant à limiter les conséquences d'une situation d'urgence, en organisant les diverses interventions sur le terrain ;
- 18° Directeur van de commandopost operaties (hierna "Dir-CP-Ops" genoemd): de persoon met de leiding over de operationele coördinatie van een noodsituatie;
- 18° Directeur du poste de commandement opérationnel (ci- après « Dir-PC-Ops »): la

personne en charge de la coordination opérationnelle d'une situation d'urgence ;

19° Commandopost operaties (hierna "CP-Ops" genoemd): het multidisciplinaire overlegorgaan voorgezeten door de Dir-CP-Ops en belast met het bijstaan van deze laatste in de operationele coördinatie van een noodsituatie;

19° Poste de commandement opérationnel (ci-après « PC-Ops »): l'organe de concertation multidisciplinaire présidé par le Dir-PC-Ops et chargé d'assister ce dernier dans la coordination opérationnelle d'une situation d'urgence ;

20° Beleidscoördinatie: de multidisciplinaire opdracht met als doel de gevolgen van een noodsituatie te beperken, door er een onmiddellijk en toekomstig antwoord op te bieden, door de operationele maatregelen te ondersteunen, en door de nodige beslissingen te nemen om terug te keren naar een normale situatie;

20° Coordination stratégique : la mission multidisciplinaire visant à limiter les conséquences d'une situation d'urgence, en mettant au point la réponse actuelle et future à y apporter, en soutenant les actions opérationnelles, et en prenant les décisions nécessaires afin de revenir à une situation normale ;

21° Fase: het bestuursniveau van de beleidscoördinatie van een noodsituatie;

21° Phase : le niveau administratif de coordination stratégique d'une situation d'urgence ;

22° Coördinatiecomité: het multidisciplinaire overlegorgaan voorgezeten door de bevoegde overheid en belast met het bijstaan van deze laatste in de beleidscoördinatie van noodsituaties;

22° Comité de coordination : l'organe de concertation multidisciplinaire présidé par l'autorité compétente et chargé d'assister cette dernière dans la coordination stratégique des situations d'urgence ;

23° Beleidsdirectie: de vertegenwoordiging van een discipline binnen het coördinatiecomité;

23° Direction stratégique : la représentation d'une discipline au sein du comité de coordination ;

24° Operationele directie: de vertegenwoordiging van een discipline binnen de CP-Ops.

24° Direction opérationnelle : la représentation d'une discipline au sein du PC-Ops.

25° Nationaal veiligheidsportaal: het beveiligde communicatieplatform door het Coördinatie- en Crisiscentrum van de Regering om de uitwisseling van informatie tussen partners mogelijk te maken, zowel voor noodplanning, de opvolging van grote evenementen als voor het beheer van incidenten en noodgevallen.

25° Portal national de sécurité : la plate-forme de communication sécurisée mise en place par le Centre gouvernemental de Coordination et de Crise afin de permettre l'échange d'informations entre partenaires, tant pour la planification d'urgence, le suivi de grands événements que la gestion d'incidents et de situations d'urgence.

Afdeling II – Toepassingsgebied

Section II – Champ d'application

Art. 2. Dit besluit is van toepassing:

- op de noodplanning en het beheer van noodsituaties die een operationele en/of beleidscoördinatie vereisen op gemeentelijk of provinciaal niveau;
- en op de organisatie en de opdrachten van de bevoegde overheden in het kader van crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of beheer op nationaal niveau vereisen, bedoeld in het koninklijk besluit van 31 januari 2003 tot vaststelling van het noodplan voor de crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen.

HOOFDSTUK II – Lokale noodplanning op gemeentelijk en provinciaal niveau

Afdeling I – Opdrachten

Art. 3. § 1. De bevoegde overheden zijn verantwoordelijk voor de noodplanning op hun respectievelijk grondgebied.

§ 2. De noodplanning zoals bedoeld in §1 van dit artikel omvat de volgende taken:

1° De risico's op het betrokken grondgebied identificeren en analyseren;

2° Op basis hiervan, de nodige maatregelen op het vlak van de noodplanning uitvoeren en actualiseren, waaronder:

- een ANIP uitwerken;
- een BNIP opstellen voor de risico's waarvoor de regelgeving dit voorschrijft, evenals voor de risico's waarvoor de bevoegde overheid het noodzakelijk acht;
- erover waken dat de disciplines hun monodisciplinaire interventieplannen uitwerken en actualiseren en hun wettigheid, hun overeenstemming met de NIP en de interacties met de andere disciplines nagaan;

Art. 2. Le présent arrêté s'applique :

- à la planification d'urgence et à la gestion de situations d'urgence nécessitant une coordination opérationnelle et/ou stratégique, à l'échelon communal ou provincial ;
- et à l'organisation et aux missions des autorités compétentes dans le cadre d'événements et de situations de crise nécessitant une coordination ou une gestion à l'échelon national, visés à l'arrêté royal du 31 janvier 2003 portant fixation du plan d'urgence pour les événements et situations de crise nécessitant une coordination ou une gestion à l'échelon national.

CHAPITRE II – Planification d'urgence à l'échelon communal et provincial

Section I – Missions

Art. 3. § 1er. Les autorités compétentes sont responsables de la planification d'urgence sur leur territoire respectif.

§ 2. La planification d'urgence visée au § 1er du présent article comprend les tâches suivantes :

1° Identifier et analyser les risques présents sur le territoire concerné ;

2° Sur cette base, mettre en œuvre et actualiser les actions nécessaires au niveau de la planification d'urgence, notamment :

- élaborer un PGUI ;
- élaborer un PPUI pour les risques pour lesquels la réglementation le prescrit, ainsi que pour les risques pour lesquels l'autorité compétente l'estime nécessaire ;
- veiller à ce que les disciplines élaborent et actualisent leurs plans monodisciplinaires d'intervention et vérifient leur légalité, leur conformité aux PUI et, les interactions avec les autres disciplines ;

- wat betreft de risico's waarvoor de overheid een BNIP opstelt, waken over de uitwerking en de actualisatie van interne noodplannen daaromtrent, en over hun conformiteit met het betrokken BNIP.

3° Een infrastructuur voorzien, alsook de toereikende materiële en personele middelen voor het beheer van noodsituaties;

4° Regelmatig de voorafgaande informatie aan de bevolking organiseren over de op het grondgebied aanwezige risico's, over de noodplanning die door de betrokken overheden en diensten uitgewerkt werd, alsook over het gedrag dat de bevolking kan aannemen ter voorbereiding van, tijdens en na een noodsituatie;

5° Regelmatig en ten minste een keer per jaar multidisciplinaire oefeningen organiseren om de bestaande noodplanning te testen, de modaliteiten en de frequentie te bepalen, een oefenkalender op te stellen en ze op te nemen in het nationaal veiligheidsplatform;

6° Oefeningen en reële noodsituaties evalueren en de bestaande noodplanning in functie daarvan aanpassen.

- en ce qui concerne les risques pour lesquels l'autorité établit un PPU, veiller à l'élaboration et à l'actualisation des plans internes d'urgence y relatifs, et à leur conformité avec le PPU concerné.

3° Prévoir une infrastructure ainsi que des moyens matériels et humains adéquats pour la gestion des situations d'urgence ;

4° Organiser l'information préalable de la population de manière régulière sur les risques présents sur le territoire, sur la planification d'urgence mise en place par les autorités et services concernés, ainsi que sur les comportements que la population peut adopter en préparation à une situation d'urgence, lors de la survenance de celle-ci et par après ;

5° Organiser des exercices multidisciplinaires de manière régulière et au moins une fois par an, pour tester la planification d'urgence existante, déterminer les modalités et la fréquence, établir un calendrier d'exercices et l'intégrer dans la plateforme nationale de sécurité ;

6° Evaluer les exercices et les situations réelles d'urgence et adapter la planification d'urgence existante en fonction.

Afdeling II – Veiligheidscel en noodplanningscoördinator

Art. 4. § 1. Bij het uitvoeren van de opdrachten zoals bedoeld in artikel 3, § 2 van dit besluit worden de bevoegde overheden elk bijgestaan door een veiligheidscel en een noodplanningscoördinator.

§ 2. Elke bevoegde overheid is belast met het oprichten van een veiligheidscel die zij voorziet en die zij minimum een keer per jaar verenigt. De veiligheidscellen bestaan minimaal uit:

- de voorzitter;
- een vertegenwoordiger van elke discipline en, voor de veiligheidscel van

Section II – Cellule de sécurité et coordinateur planification d'urgence

Art. 4. § 1er. Dans l'accomplissement des missions visées à l'article 3, § 2, du présent arrêté, les autorités compétentes sont, chacune, assistées par une cellule de sécurité et par un coordinateur planification d'urgence.

§ 2. Chaque autorité compétente est chargée de mettre sur pied une cellule de sécurité qu'elle préside et qu'elle réunit au minimum une fois par an.

Les cellules de sécurité sont composées au moins :

- du président ;

- de gouverneur, een vertegenwoordiger van de noodcentrale 112;
- de noodplanningscoördinator.

De voorzitter van de veiligheidscel mag bij vergaderingen van deze cel elke andere persoon, dienst of overheid die nodig is, oproepen, met inbegrip van deskundigen.

§ 3. De functie van noodplanningscoördinator moet worden gegarandeerd voor elke provincie en voor elke gemeente, door een of meerdere personen.

§ 4. De noodplanningscoördinator staat de bevoegde overheid bij voor de noodplanning.

In deze hoedanigheid:

- coördineert hij de noodplanningsopdrachten;
- stuurt hij de werkzaamheden van de veiligheidscel aan en coördineert hij het secretariaat ervan;
- adviseert hij de bevoegde overheid op het vlak van de noodplanning;
- ziet hij toe op de oprichting van de noodzakelijke samenwerkingsverbanden met de verschillende diensten, overheden en andere partners.

Hij voert deze opdrachten uit onder de verantwoordelijkheid van de betrokken bevoegde overheid en in overeenstemming met haar instructies.

Op basis van de identificatie en de analyse van de risico's op hun grondgebied en in overleg met de veiligheidscel en de noodplanningscoördinator leggen de bevoegde overheden de arbeidstijd vast die de noodplanningscoördinator dient te besteden aan de opdrachten die hem toegewezen zijn krachtens dit besluit, zodat deze opdrachten volledig en doeltreffend uitgevoerd kunnen worden.

§ 5. De functie van noodplanningscoördinator zal geofficialiseerd worden door de aflevering van een persoonlijke identificatiekaart, afgeleverd volgens

- d'un représentant de chaque discipline et, pour la cellule de sécurité du gouverneur, d'un représentant de la centrale d'urgence 112 ;
- du coordinateur planification d'urgence.

Le président de la cellule de sécurité peut convoquer aux réunions de cette cellule tout autre personne, service ou autorité nécessaire, en ce compris des experts.

§ 3. La fonction de coordinateur planification d'urgence doit être assurée pour chaque province et pour chaque commune, par une ou plusieurs personnes.

§ 4. Le coordinateur planification d'urgence assiste l'autorité compétente pour la planification d'urgence.

A ce titre, il :

- coordonne les missions de planification d'urgence ;
- anime les travaux de la cellule de sécurité et en coordonne le secrétariat ;
- conseille l'autorité compétente au niveau de la planification d'urgence ;
- veille à la mise en place des collaborations nécessaires avec les différents services, autorités et autres partenaires.

Il exerce ces missions sous la responsabilité de l'autorité compétente concernée, et conformément à ses instructions.

Les autorités compétentes déterminent sur la base de l'identification et de l'analyse des risques sur leur territoire, en concertation avec la cellule de sécurité et le coordinateur planification d'urgence, le temps de travail que ce dernier consacre aux missions qui lui incombent en vertu du présent arrêté, de sorte que celles-ci puissent être accomplies de manière complète et efficace.

§ 5. La fonction du coordinateur planification d'urgence sera officialisée par la délivrance d'une carte d'identification personnelle délivrée dans

de voorwaarden en de modaliteiten die door de bevoegde minister worden vastgesteld.

les conditions et selon les modalités fixées par le ministre compétent.

Afdeling III – Minimale inhoud van nood- en interventieplannen

Section III – Contenu minimal des plans d'urgence et d'intervention

Art. 5. §1. De ANIP bevatten minimaal:

Art. 5. § 1er. Les PGUI comprennent au moins :

1° de algemene inlichtingen betreffende de betrokken provincie of gemeente, namelijk:

1° les informations générales relatives à la province ou à la commune concernée, à savoir:

a) de contactgegevens van de operationele en beleidsdiensten, de betrokken overheden, de gespecialiseerde diensten, de informatiecentra en alle andere personen waarop de bevoegde overheid denkt beroep op te moeten kunnen doen in het kader van het beheer van een noodsituatie omwille van zijn of haar kennis of expertise als deskundige;

a) les données de contact des services opérationnels et stratégiques, des autorités concernées, des services spécialisés, des centres d'information ainsi que de toute autre personne à laquelle l'autorité compétente estime devoir pouvoir faire appel dans le cadre de la gestion d'une situation d'urgence en raison de ses connaissances ou d'un savoir-faire spécifiques, en qualité d'expert ;

b) de identificatie van de risico's;

b) l'identification des risques ;

2° de methodologie en de frequentie van de actualisering van de NIP;

2° la méthodologie et la fréquence de la mise à jour des PUI ;

3° de organisatie van de operationele en beleidscoördinatie, namelijk:

3° l'organisation de la coordination opérationnelle et stratégique, à savoir :

a) de modaliteiten van de afkondiging en de opheffing van de fases;

a) les modalités du déclenchement et de la levée des phases ;

b) de alarmeringsprocedures van de bevoegde actoren;

b) les procédures d'alerte des acteurs compétents ;

c) de aan te wenden communicatiemiddelen en de informatiestroom tussen de verschillende actoren, alsook de manier waarop een voortdurende telecommunicatie wordt gegarandeerd;

c) les moyens de communication, le flux d'information à mettre en œuvre entre les différents acteurs, ainsi que la façon dont une télécommunication continue est assurée ;

d) de organisatie van de informatie aan de bevolking en de getroffen personen door, indien nodig, te verwijzen naar de betrokken monodisciplinaire plannen;

d) l'organisation de l'information de la population et des personnes impliquées, le cas échéant par le renvoi aux plans monodisciplinaires concernés ;

e) de modaliteiten en middelen met betrekking tot de maatregelen ter bescherming van de bevolking en

e) les modalités et les moyens relatifs aux actions de protection de la population et

goederen, onder meer het vervoer en de onthaal- en huisvestingscentra;

- f) de documenten die nuttig zijn voor het beheer van noodsituaties;
- g) de procedures voor de terugkeer naar de normale situatie en/of het herstel in de zin van het artikel 40 van dit besluit.

§2. De in dit artikel bedoelde contactgegevens bevatten de namen, functies, telefoon- en faxnummers, adressen, e-mailadressen en de contacturen die nodig zijn om zo snel mogelijk de personen te bereiken, met inbegrip van de deskundigen, die omwille van hun opdrachten of functie gecontacteerd kunnen worden door de bevoegde overheid in het kader van het beheer van een noodsituatie.

Art. 6. § 1. De BNIP omvatten ten minste:

- 1° de beschrijving van het betrokken risico en de bepaling van de noodplanningszone(s);
- 2° de gegevens van de actoren die specifiek betrokken zijn bij het risico, met inbegrip van de contactgegevens;
- 3° de ongevallenscenario's;
- 4° de specifieke procedures, met inbegrip van de informatie aan de bevolking;
- 5° de specifieke maatregelen ter bescherming van de bevolking en goederen;
- 6° de eventuele organisatie van de interventiegebieden;

§ 2. De BNIP betreffende een gelokaliseerd risico bevatten bovendien:

- 1° de geografische situatie van het risico;
- 2° de algemene gegevens betreffende het betrokken risico, met inbegrip van de eventuele hulpmiddelen eigen aan het risico;

des biens, notamment le transport et les centres d'accueil et d'hébergement ;

- f) les documents utiles pour la gestion des situations d'urgence ;
- g) les procédures de retour à la normale et/ou de rétablissement au sens de l'article 40 du présent arrêté.

§ 2. Les données de contact visées au présent article comprennent les noms, fonctions, numéros de téléphone et de fax, adresses, adresses électroniques et heures de contact nécessaires pour joindre le plus rapidement possible les personnes, en ce compris les experts, dont il ressort de leur fonction ou mission qu'elles doivent pouvoir être contactées par l'autorité compétente dans le cadre de la gestion d'une situation d'urgence.

Art. 6. § 1er. Les PPUI comprennent au minimum :

- 1° la description du risque en cause et la fixation de la zone ou des zones de planification d'urgence ;
- 2° les données relatives aux acteurs spécifiquement concernés par le risque, en ce compris les données de contact ;
- 3° les scénarios d'accident ;
- 4° les procédures spécifiques, en ce compris l'information de la population ;
- 5° les actions spécifiques de protection des personnes et des biens ;
- 6° l'organisation éventuelle des lieux d'intervention ;

§ 2. Les PPUI relatifs à un risque localisé comprennent, en outre :

- 1° la situation géographique du risque ;
- 2° les données générales relatives au risque concerné, en ce compris les éventuels moyens de secours propres au risque ;

3° wat betreft de bepaling van de noodplanningszone(s) bedoeld in § 1, 1° van dit artikel, minimaal:

- a) de instelling van perimeters en de bijzondere organisatie van de interventierreinen, waaronder de plaats van de CP-Ops;
- b) de relevante geografische, demografische en economische factoren;
- c) de andere risico's.

§ 3. Wanneer de bevoegde overheid van oordeel is dat één van de in §1 en 2 genoemde elementen niet van toepassing is op een welbepaald risico, licht zij de redenen hiervoor in het BNIP toe.

§ 4. Indien de verantwoordelijke van het risico niet verplicht is door of krachtens specifieke wetgeving met betrekking tot dit risico om op eigen initiatief informatie te verstrekken, vraagt de bevoegde overheid naar deze informatie.

Deze informatie wordt binnen een redelijke termijn meegedeeld.

§5. De in dit artikel bedoelde contactgegevens bevatten de namen, functies, telefoon- en faxnummers, adressen, e-mailadressen en de contacturen die nodig zijn om in noodgeval de actoren die in het bijzonder bij het risico betrokken zijn.

§6. De actoren die in het bijzonder betrokken zijn bij het risico in de zin van §1, 2° van dit artikel, kunnen zijn:

- overheden, diensten en personen die omwille van hun opdrachten of functie een rol spelen bij het beheer van een noodsituatie die onder het toepassingsveld van het BNIP valt;
- collectiviteiten, bedrijven, instellingen en personen die, omwille van hun locatie of hun activiteit mogelijk de oorzaak zijn van een noodsituatie die onder het die onder het toepassingsveld van het BNIP valt of die de schadelijke gevolgen ervan kunnen verergeren:

3° en ce qui concerne la fixation de la ou des zones de planification d'urgence visée au § 1er, 1°, du présent article, au minimum :

- a) l'aménagement de périmètres et l'organisation spécifique des lieux d'intervention, dont le lieu d'implantation du poste de commandement opérationnel ;
- b) les facteurs géographiques, démographiques et économiques pertinents ;
- c) les autres risques.

§ 3. Lorsque l'autorité compétente estime qu'un des élément prévus aux § 1 et 2 du présent article, ne trouve pas à s'appliquer à un risque déterminé, elle en explique les motifs dans le PPUI.

§ 4. Lorsque le responsable du risque n'est pas tenu de fournir d'initiative des informations par ou en vertu d'une législation spécifique relative à ce risque, l'autorité compétente les sollicite.

Ces informations sont transmises dans un délai raisonnable.

§ 5. Les données de contact visées au présent article comprennent les noms, fonctions, numéros de téléphone et de fax, adresses, adresses électroniques et heures de contact nécessaires pour joindre dans l'urgence les acteurs spécifiquement concernés par le risque.

§6. Les acteurs spécifiquement concernés par le risque au sens du présent article peuvent être :

- des autorités, services et personnes qui en raison de leur mission ou fonction ont un rôle à jouer dans le cadre de la gestion d'une situation d'urgence couverte par le champ d'application du PPUI ;
- des collectivités, entreprises, établissements et personnes qui en raison de leur localisation ou de leur activité sont susceptibles d'être à l'origine une situation d'urgence couverte par le champ d'application du PPUI ou d'aggraver ses conséquences dommageables ;

- collectiviteiten, bedrijven, instellingen en personen die, omwille van hun locatie of hun activiteit bijzonder kwetsbaar zijn voor de schadelijke gevolgen van een noodsituatie die onder het die onder het toepassingsveld van het BNIP valt;
- elke andere overheid, dienst, collectiviteit, bedrijf, instelling of persoon die volgens de bevoegde overheid moet kunnen gecontacteerd worden in het kader van het beheer van een noodsituatie die onder het die onder het toepassingsveld van het BNIP valt of indien nodig als deskundige;

Art. 7. § 1. De bevoegde overheden bezorgen, ieder wat hen betreft, het NIP aan de overheden, diensten en personen die erin zijn opgesomd als bestemmingen omwille van hun rol in het kader van het beheer van een noodsituatie die onder het toepassingsveld van het NIP valt, met name via het nationaal veiligheidsportaal.

§ 2. De bestemmingen bedoeld in § 1 van dit artikel moeten elke wijziging van de hen betreffende gegevens onmiddellijk aan de betrokken bevoegde overheid meedelen, met name via het nationaal veiligheidsportaal.

HOOFDSTUK III – Disciplines

Art. 8. Elke discipline stelt een monodisciplinair interventieplan op, in overeenstemming met de vastgelegde modaliteiten daaromtrent.

Art. 9. §1. Discipline 1 heeft betrekking op de hulpverleningsoperaties.

§ 2. De opdrachten betreffende de hulpverleningsoperaties omvatten onder meer de volgende taken:

1° de opdrachten uitoefenen betreffende de hulpverleningsoperaties voorzien door artikel 11, §1, 1°, 3° en 4° van de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid;

- des collectivités, entreprises, établissements et personnes qui, en raison de leur localisation ou de leur activité sont particulièrement exposées aux conséquences dommageables d'une situation d'urgence couverte par le champ d'application du PPUI ;
- toute autre autorité, service, collectivité, entreprise, établissement ou personne que l'autorité compétente estime devoir pouvoir contacter dans le cadre de la gestion d'une situation d'urgence couverte par le champ d'application du PPUI, le cas échéant en qualité d'expert.

Art. 7. § 1er. Les autorités compétentes transmettent, chacune en ce qui la concerne, notamment via le portail national de sécurité, le PUI aux autorités, services et personnes qu'elles y désignent comme destinataires en raison de leur rôle dans le cadre de la gestion d'une situation d'urgence couverte par le champs d'application du PUI.

§ 2. Les destinataires visés au § 1er du présent article sont tenus de communiquer immédiatement à l'autorité compétente concernée toute modification aux données qui les concernent, notamment via le portail national de sécurité.

CHAPITRE III – Disciplines

Art. 8. Chaque discipline établit un plan monodisciplinaire d'intervention, conformément aux modalités établies en la matière.

Art. 9. § 1er. La discipline 1 concerne les opérations de secours.

§ 2. Les missions relatives aux opérations de secours comprennent notamment les tâches suivantes :

1° exercer les missions relatives aux opérations de secours prévues par l'article 11, §1er, 1°, 3° et 4°, de la loi du 15 mai 2007 relative à la sécurité civile ;

2° het uitvoeren van de opvorderingen zoals beslist in het kader van de opdrachten zoals bedoeld in artikel 11 van de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid, overeenkomstig artikel 181 van diezelfde wet;

3° in afwachting van de oprichting van de CP-Ops, de bevoegde overheid en de 112-noodcentrale informeren, en de operationele coördinatie met de andere disciplines garanderen;

4° de redding van de bevolking in de rode zone, zoals bedoeld in artikel 38, §1, 1° van dit besluit garanderen, inclusief het schuilen of de evacuatie indien nodig, wanneer door de aard van de noodsituatie bijzondere beschermingsuitrusting noodzakelijk is.

§ 3. De taken van discipline 1 worden uitgevoerd door de hulpverleningszones en de operationele eenheden van de Civiele Bescherming, overeenkomstig het koninklijk besluit van 10 juni 2014 tot bepaling van de opdrachten en taken van de civiele veiligheid uitgevoerd door de hulpverleningszones en de operationele eenheden van de Civiele Bescherming en tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen.

§ 4. De operationele directie van discipline 1 berust bij de directeur van de hulpverleningszone, hierna "Dir-Bw" genoemd.

De Dir-Bw is de officier met de hoogste graad van de hulpverleningszone op wiens grondgebied de interventie plaatsvindt, die aanwezig is op het interventie terrein. Bij gelijkheid van graad heeft de oudste in graad voorrang. De commandant van de territoriaal bevoegde zone kan een andere officier van de hulpverleningszone aanduiden voor de operationele directie van discipline 1.

§ 5. De beleidsdirectie van discipline 1 berust bij de commandant van de territoriaal bevoegde zone, overeenkomstig het koninklijk besluit van 26 maart 2014 tot vaststelling van het functieprofiel van de commandant van een hulpverleningszone en van de nadere bepalingen voor zijn selectie en zijn evaluatie, of bij de vertegenwoordiger die hij aanduidt, en hierna "Dir-D1" genoemd.

Art. 10. § 1. Discipline 2 heeft betrekking op de medische, sanitaire en psychosociale hulpverlening.

2° exécuter les réquisitions décidées dans le cadre des missions visées à l'article 11 de la loi du 15 mai 2007 relative à la sécurité civile, conformément à l'article 181 de la même loi ;

3° dans l'attente de la mise en place du PC-Ops, informer l'autorité compétente et la centrale d'urgence 112 et assurer la coordination opérationnelle avec les autres disciplines ;

4° lorsque des équipements de protection spécifiques sont nécessaires en raison de la nature de la situation d'urgence, assurer le sauvetage de la population dans la zone rouge visée à l'article 38, §1er, 1°, du présent arrêté, en ce compris sa mise à l'abri ou son évacuation si nécessaire.

§ 3. Les tâches de la discipline 1 sont exercées par les zones de secours et les unités opérationnelles de la Protection civile, conformément à l'arrêté royal 10 juin 2014 déterminant les missions et les tâches de sécurité civile exécutées par les zones de secours et par les unités opérationnelles de la Protection civile et modifiant l'arrêté royal du 16 février 2006 relatif aux plans d'urgence et d'intervention.

§ 4. La direction opérationnelle de la discipline 1 incombe au directeur de la zone de secours, dénommé ci-après « Dir-Si ».

Le Dir-Si est l'officier de la zone de secours sur le territoire de laquelle a lieu l'intervention, présent sur les lieux de l'intervention, ayant le grade le plus élevé. En cas d'égalité de grade, le plus ancien en grade a priorité. Le commandant de zone territorialement compétent peut désigner un autre officier de la zone de secours pour la direction opérationnelle de la discipline 1.

§ 5. La direction stratégique de la discipline 1 incombe au commandant de zone territorialement compétent, conformément à l'arrêté royal du 26 mars 2014 fixant le profil de fonction du commandant d'une zone de secours et les modalités de sa sélection et de son évaluation, ou au représentant qu'il désigne, et dénommé ci-après « Dir-D1 ».

Art. 10. § 1er. La discipline 2 concerne les secours médicaux, sanitaires et psychosociaux.

§ 2. De opdrachten betreffende de medische, sanitaire en psychosociale hulpverlening omvatten onder meer volgende taken:

1° de medische keten oprichten;

2° geneeskundige en psychosociale zorgen aan de getroffen en toedienen;

3° de getroffen en vervoeren;

4° de noodzakelijke maatregelen nemen ter bescherming van de volksgezondheid;

5° de nodige infrastructuur opzetten en beheren, waaronder het onthaal- en huisvestingscentrum voor de getroffen en, het telefoon informatiecentrum, het centraal informatie punt en de vooruitgeschoven medische post (VMP) gevalideerd door de directeur medische hulpverlening bedoeld in §4 van dit artikel, zoals voorgeschreven door het Koninklijk besluit van 2 februari 2007 tot bepaling van de functie van directeur medische hulpverlening en het toepassingsgebied ervan, in overleg met de directeur van de Commandopost Operaties;

6° de lijsten van getroffen en opstellen.

§ 3. De taken van discipline 2 worden uitgevoerd door die diensten die deelnemen aan de uitvoering van de dringende geneeskundige hulpverlening, alsook door de diensten opgenomen in het monodisciplinair interventieplan, waaronder het medisch interventieplan en het psychosociaal interventieplan.

§ 4. De operationele directie van discipline 2 berust bij de directeur medische hulpverlening, hierna "Dir-Med" genoemd.

De Dir-Med wordt aangeduid overeenkomstig de monodisciplinaire interventieplannen van discipline 2, onder meer het medisch interventieplan.

§ 5. De beleidsdirectie van discipline 2 berust bij de verantwoordelijke van de discipline zoals aangeduid overeenkomstig het monodisciplinair interventieplan van discipline 2, hierna "Dir-D2" genoemd, die wordt bijgestaan door de Psychosociaal Manager, hierna "PSM" genoemd.

§ 2. Les missions relatives aux secours médicaux, sanitaires et psychosociaux comprennent notamment les tâches suivantes :

1° créer la chaîne médicale ;

2° apporter les soins médicaux et psychosociaux aux impliqués ;

3° transporter les impliqués ;

4° prendre les mesures nécessaires en vue de protéger la santé de la population ;

5° mettre en place et gérer les infrastructures nécessaires, notamment, le centre d'accueil et d'hébergement pour les impliqués, le centre d'appel téléphonique, le centre de traitement des données et le poste médical avancé (PMA) tel que validé par le directeur de l'aide médicale visé au § 4 du présent article, en vertu de l'arrêté royal du 2 février 2007 définissant la fonction du Directeur de l'Aide médicale et son champ d'application, en concertation avec le Directeur du Poste de Commandement opérationnel;

6° établir les listes des impliqués.

§ 3. Les tâches de la discipline 2 sont exercées par les services qui participent à l'exécution de l'aide médicale urgente, ainsi que par les services repris dans le plan monodisciplinaire d'intervention, dont le plan d'intervention médical et le plan d'intervention psychosocial.

§ 4. La direction opérationnelle de la discipline 2 incombe au directeur de l'aide médicale, dénommé ci-après « Dir-Med ».

Le Dir-Med est désigné conformément aux plans monodisciplinaires d'intervention de la discipline 2, notamment le plan d'intervention médical.

§ 5. La direction stratégique de la discipline 2 incombe au responsable de la discipline désigné conformément aux plans monodisciplinaires d'intervention de la discipline 2, et dénommé « Dir-D2 », assisté du PsychoSocial Manager, dénommé ci-après « PSM ».

Art. 11. § 1. Discipline 3 heeft betrekking op de politie van de plaats van de noodsituatie.

§ 2. De opdrachten betreffende de politie van de plaats van de noodsituatie omvatten onder meer de volgende taken:

1° de openbare orde handhaven en herstellen;

2° de toegangs- en evacuatiewegen vrijhouden, het verkeer omleiden en, indien nodig, de toegang voor de interventiediensten en de middelen naar de plaats van de noodsituatie vergemakkelijken;

3° de perimeters installeren, fysiek afbakenen, signaleren en bewaken, alsook de toegang naar de zones bedoeld in artikel 38 van dit besluit controleren, met uitzondering van de opdrachten die door discipline 1 worden uitgeoefend in de rode zone, wanneer door de aard van de noodsituatie bijzondere beschermingsuitrusting nodig is;

4° de beschermingsmaatregelen voor de bevolking en goederen uitvoeren zoals beslist door de bevoegde overheid;

5° de overledenen identificeren;

6° bijstand verlenen aan het gerechtelijk onderzoek.

§ 3. Deze taken worden uitgevoerd door de leden van de federale en/of de lokale politie, overeenkomstig de wet op het politieambt en de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus.

§ 4. De operationele directie van discipline 3 berust bij de directeur politie, hierna "Dir-Pol" genoemd.

De Dir-Pol is de vertegenwoordiger van het politieniveau aangeduid overeenkomstig het monodisciplinair interventieplan van discipline 3.

§ 5. De beleidsdirectie van discipline 3 berust bij de verantwoordelijke van de discipline zoals aangeduid in toepassing van de artikels 7/1 tot 7/3 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, hierna "Dir-D3" genoemd.

Art. 12. § 1. Discipline 4 heeft betrekking op de logistieke steun.

Art. 11. § 1er. La discipline 3 concerne la police du lieu de la situation d'urgence.

§ 2. Les missions relatives à la police du lieu de la situation d'urgence comprennent notamment les tâches suivantes :

1° maintenir et rétablir l'ordre public ;

2° dégager les voies d'accès et d'évacuation, dévier la circulation et, le cas échéant, faciliter l'accès des services d'intervention et des moyens jusqu'au lieu de la situation d'urgence ;

3° installer, délimiter physiquement, signaler et surveiller les périmètres, ainsi que contrôler l'accès aux zones visées à l'article 38 du présent arrêté, à l'exception des missions prises en charge par la discipline 1 dans la zone rouge, lorsque des équipements de protection spécifiques sont nécessaires en raison de la nature de la situation d'urgence ;

4° exécuter les actions de protection de la population et des biens décidées par l'autorité compétente ;

5° identifier les corps ;

6° prêter assistance à l'enquête judiciaire.

§ 3. Ces tâches sont exercées par les membres de la police fédérale et/ou locale, conformément à la loi sur la fonction de police et à la loi du 7 décembre 1998 organisant un service de police intégré, structuré à deux niveaux.

§ 4. La direction opérationnelle de la discipline 3 incombe au directeur de la police, dénommé ci-après « Dir-Pol ».

Le Dir-Pol est le représentant du niveau policier désigné conformément au plan monodisciplinaire d'intervention de la discipline 3.

§ 5. La direction stratégique de la discipline 3 incombe au responsable de la discipline en application des articles 7/1 à 7/3 de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police, dénommé ci-après « Dir-D3 ».

Art. 12. § 1er. La discipline 4 concerne l'appui logistique.

§ 2. De opdrachten betreffende de logistieke steun omvatten onder meer de volgende taken:

1° de gespecialiseerde logistieke steun inzake personeel en materiaal garanderen voor de bevoegde actoren, met inbegrip van de disciplines, de CP-Ops en het (de) coördinatiecomité(s);

2° een coördinatie-infrastructuur en de technische en personeelsmiddelen ten uitvoer leggen voor de communicatie tussen de bevoegde actoren, met inbegrip van de disciplines, de CP-Ops en het (de) coördinatiecomité(s);

3° de bevoorrading van levensmiddelen en drinkwater organiseren voor de interventiediensten en de getroffen en hen sanitair aanleveren;

4° diverse werken uitvoeren.

§ 3. De taken van discipline 4 zoals bedoeld in § 2, 1° en 2° van dit artikel worden hoofdzakelijk uitgeoefend door de operationele eenheden van de Civiele Bescherming, de hulpverleningszones, Defensie, volgens het subsidiariteitsprincipe, alsook door elke andere gespecialiseerde openbare of private dienst waarop de bevoegde overheid een beroep doet.

De andere taken zoals bedoeld in § 2, 3° en 4° van dit artikel worden voornamelijk uitgeoefend door de andere openbare of private diensten.

§ 4. De operationele directie van discipline 4 berust bij de directeur logistiek, hierna "Dir-Log" genoemd.

De Dir-Log is het lid met de hoogste graad van de operationele eenheden van de Civiele Bescherming, tenzij de Dir-CP-Ops daar anders over beslist in functie van de operationele inzet.

§ 5. De beleidsdirectie van discipline 4 berust bij de verantwoordelijke van de discipline zoals aangeduid overeenkomstig het nood- en interventieplan van de bevoegde overheid, hierna "Dir-D4" genoemd.

§ 2. Les missions relatives à l'appui logistique comprennent notamment les tâches suivantes :

1° assurer l'appui logistique spécialisé en personnel et en matériel pour les acteurs compétents, en ce compris les disciplines, le PC-Ops et le(s) comité(s) de coordination ;

2° mettre en œuvre une infrastructure de coordination et des moyens techniques et en personnel pour les communications entre les acteurs compétents, en ce compris les disciplines, le PC-Ops et le(s) comité(s) de coordination ;

3° organiser le ravitaillement en vivres et en eau potable pour les services d'intervention et les impliqués, et leur fournir des sanitaires ;

4° effectuer divers travaux.

§ 3. Les tâches de la discipline 4 visées au § 2, 1° et 2°, du présent article, sont exercées principalement par les unités opérationnelles de la Protection civile, les zones de secours, la Défense conformément au principe de subsidiarité, ainsi que par tout autre service public ou privé spécialisé auquel l'autorité compétente fait appel.

Les autres tâches visées au § 2, 3° et 4° du présent article, sont exercées, notamment, par les autres services publics ou privés.

§ 4. La direction opérationnelle de la discipline 4 incombe au directeur de la logistique, dénommé ci-après « Dir-Log ».

Le Dir-Log est le membre des unités opérationnelles de la Protection civile ayant le grade le plus élevé, sauf si le Dir-PC-Ops en décide autrement en fonction de l'intervention opérationnelle.

§ 5. La direction stratégique de la discipline 4 incombe au responsable de la discipline désigné conformément au plan d'urgence et d'intervention de l'autorité compétente, dénommé ci-après « Dir-D4 ».

§ 6. De operationele eenheden van de Civiele Bescherming treden van ambtswege op bij noodsituaties waarbij de provinciale fase of de federale fase, zoals bedoeld in artikel 23 van dit besluit, wordt afgekondigd.

Art. 13. § 1. Discipline 5 heeft betrekking op de alarmering van en de informatie aan de bevolking.

§ 2. De opdrachten betreffende de alarmering van en de informatie aan de bevolking omvatten onder meer de volgende taken:

1° tijdens de noodsituatie:

- onverminderd de wettelijke bepalingen, de getroffen en zo snel mogelijk alarmeren via de meest geschikte alarmeringskanalen in functie van de noodsituatie, en indien nodig wordt de alarmering afgedwongen door middel van politiemaatregelen, uitgevoerd door de bevoegde politieoverheid;
- toezien op de opvolging en de analyse van de behoeften en percepties van de bevolking, de media en specifieke doelgroepen;
- de bevolking informeren over de situatie, over de maatregelen genomen door de bevoegde actoren en over de te volgen aanbevelingen voor haar veiligheid;
- de verschillende directe en indirecte communicatiekanalen van de bevolking en van de geïdentificeerde doelgroepen op de meest geschikte wijze tot stand brengen en gebruiken, rekening houdend met de noodsituatie;
- opvangen en informeren van de pers.

2° na de noodsituatie:

- de bevolking informeren over de te volgen aanbevelingen om terug te keren naar de meest normaal mogelijke situatie;
- toezien op de totstandbrenging van een voortdurende, gecoördineerde en coherente informatie aan de bevolking, samen met de betrokken overheden en diensten.

§ 3. De opdrachten van discipline 5 worden uitgevoerd onder coördinatie van de bevoegde overheid.

§ 4. De operationele directie van discipline 5 berust bij de directeur informatie, hierna "Dir-Info" genoemd.

§ 6. Les unités opérationnelles de la Protection civile interviennent d'office lors de situations d'urgence pour lesquelles la phase provinciale ou fédérale visée à l'article 23 du présent arrêté, est déclenchée.

Art. 13. § 1er. La discipline 5 concerne l'alerte et l'information de la population.

§ 2. Les missions relatives à l'alerte et à l'information de la population comprennent notamment les tâches suivantes :

1° pendant la situation d'urgence :

- sans préjudice des dispositions légales, alerter les impliqués dans les plus brefs délais via les canaux d'alerte les plus appropriés en fonction de la situation d'urgence et, lorsque nécessaire, l'alerte est traduite sous la forme de mesures de police par l'autorité de police compétente ;
- veiller au suivi et à l'analyse des besoins et perceptions de la population, des médias et de groupes-cibles spécifiques ;
- informer la population de la situation, des actions entreprises par les acteurs compétents et des recommandations à suivre pour sa sécurité ;
- mettre en place et utiliser les différents canaux de communication directs et indirects de la population et des groupes-cibles identifiés, de la manière la plus opportune possible, compte tenu de la situation d'urgence ;
- recevoir et informer la presse.

2° après la situation d'urgence :

- informer la population sur les recommandations à suivre en vue de revenir à une situation la plus normale qu'il soit ;
- veiller à mettre en place avec les autorités et services concernés une information continue, coordonnée et cohérente de la population.

§ 3. Les missions de la discipline 5 sont exercées sous la coordination de l'autorité compétente.

§ 4. La direction opérationnelle de la discipline 5 incombe au directeur de l'information, dénommé ci-après « Dir-Info ».

Le Dir-Info est désigné par l'autorité compétente.

De Dir-Info wordt door de bevoegde overheid aangeduid.

§ 5. De beleidsdirectie van discipline 5 berust bij de verantwoordelijke van de discipline zoals aangeduid overeenkomstig het nood- en interventieplan van de bevoegde overheid, hierna "Dir-D5" genoemd.

De functie van Dir-D5 is geofficialiseerd door een persoonlijke identificatiekaart, afgeleverd volgens de voorwaarden en de modaliteiten die door de bevoegde minister worden vastgesteld.

Art. 14. De functies van operationele directeur, beleidsdirecteur, Dir-CP-Ops, zoals bedoeld in artikel 18 van dit besluit, en desgevallend directeur van een monodisciplinaire commandopost zijn niet cumuleerbaar.

§ 5. La direction stratégique de la discipline 5 incombe au responsable de la discipline désigné conformément au plan d'urgence et d'intervention de l'autorité compétente, dénommé ci-après « Dir-D5 ».

La fonction de Dir-D5 est officialisée par une carte d'identification personnelle délivrée dans les conditions et selon les modalités fixées par le ministre compétent.

Art. 14. Les fonctions de directeur opérationnel, de directeur stratégique, de Dir-PC-Ops visé à l'article 18 du présent arrêté, et le cas échéant de directeur d'un poste de commandement monodisciplinaire, ne sont pas cumulables.

HOOFDSTUK IV – De noodcentrales 112

Art. 15. § 1. Naast de opdrachten die behoren tot de dringende geneeskundige hulpverlening, de opdrachten in het kader van het medisch interventieplan en het psychosociaal interventieplan, de opdrachten die deel uit maken van de alarmering van de hulpverleningszones in het kader van de snelst adequate hulp en andere wettelijke opdrachten, zijn de noodcentrales 112 belast met volgende opdrachten:

1° het direct of indirect alarmeren en het zenden naar de plaats van de noodsituatie van de interventiediensten, alsook van alle noodzakelijke diensten, middelen en personen, onder meer diegenen die zijn opgenomen in de nood- en interventieplannen of die zijn gevraagd door de Dir-CP-Ops of de bevoegde overheid;

2° het alarmeren en oproepen van de bevoegde overheden;

3° het alarmeren van de betrokken ziekenhuisdiensten die beslissen over de eventuele activatie van het ziekenhuisnoodplan;

CHAPITRE IV – Centrales d'urgence 112

Art. 15. § 1er. Outre les missions qui relèvent de l'aide médicale urgente, les missions qui entrent dans le cadre du plan d'intervention médical et du plan d'intervention psychosocial, les missions qui font partie de l'alerte des zones de secours dans le cadre de l'aide adéquate la plus rapide, et des autres missions légales, les centrales d'urgence 112 sont chargées des missions suivantes :

1° l'alerte directe ou indirecte et l'envoi sur les lieux de la situation d'urgence des services d'intervention ainsi que de tous les services, moyens et personnes nécessaires, notamment ceux repris dans les plans d'urgence et d'intervention ou demandés par le Dir-PC-Ops ou l'autorité compétente ;

2° l'alerte et l'appel des autorités compétentes ;

3° l'alerte des services hospitaliers concernés qui décident de l'activation éventuelle du plan d'urgence hospitalier ;

4° het openen van de multidisciplinaire communicatiekanalen, waaronder het nationaal veiligheidsportaal;

5° de opvolging van de situatie.

§ 2. Zij oefenen deze opdrachten uit overeenkomstig de nood- en interventieplannen die hen werden meegedeeld.

4° l'ouverture des canaux de communication multidisciplinaires, en ce compris le portail national de sécurité ;

5° le suivi de la situation.

§ 2. Elles exercent ces missions conformément aux plans d'urgence et d'intervention qui leur ont été communiqués.

HOOFDSTUK V – Beheer van lokale noodsituaties

Art. 16. Noodsituaties kunnen aanleiding geven tot een operationele coördinatie, een beleidscoördinatie, of een operationele coördinatie én een beleidscoördinatie.

Afdeling I – Operationele coördinatie

Art. 17. § 1. Noodsituaties die een coördinatie van meerdere bevoegde actoren op het terrein vereisen, geven aanleiding tot een operationele coördinatie.

§ 2. De officier met de hoogste graad van de hulpverleningszone op wiens grondgebied de interventie plaatsvindt, die aanwezig is op het interventieterrein, is belast met de operationele coördinatie totdat de Dir-CP-Ops, aangeduid overeenkomstig artikel 18, § 2 en § 3 van dit besluit, hem op de hoogte brengt van de overname op zijn niveau. In geval van gelijkheid van graad, heeft de oudste in graad voorrang.

Art. 18. § 1. De operationele coördinatie berust bij de Dir-CP-Ops.

§ 2. De multidisciplinaire functie van Dir-CP-Ops wordt uitgeoefend door de officier van de hulpverleningszone op wiens grondgebied de interventie plaatsvindt, die aanwezig is op het interventieterrein en die houder is van het bekwaamheidsattest Dir-CP-Ops, afgeleverd onder de voorwaarden en volgens de modaliteiten zoals vastgelegd door de bevoegde minister,

CHAPITRE V – Gestion de situations d'urgence locales

Art. 16. Les situations d'urgence peuvent faire l'objet soit d'une coordination opérationnelle, soit d'une coordination stratégique, soit d'une coordination opérationnelle et d'une coordination stratégique.

Section I – Coordination opérationnelle

Art. 17. § 1er. Les situations d'urgence qui nécessitent une coordination de plusieurs acteurs compétents sur le terrain, font l'objet d'une coordination opérationnelle.

§ 2. L'officier le plus haut gradé de la zone de secours sur le territoire de laquelle a lieu l'intervention, présent sur les lieux de l'intervention, est chargé de la coordination opérationnelle jusqu'à ce que le Dir-PC-Ops, désigné conformément à l'article 18, § 2 et 3 du présent arrêté, lui en notifie la reprise à son niveau. En cas d'égalité de grade, le plus ancien en grade a priorité.

Art. 18. § 1er. La coordination opérationnelle incombe au Dir-PC-Ops.

§ 2. La fonction multidisciplinaire de Dir-PC-Ops est exercée par l'officier de la zone de secours sur le territoire de laquelle a lieu l'intervention, présent sur les lieux de l'intervention et détenteur de l'attestation d'aptitude Dir-PC-Ops délivrée dans les conditions et selon les modalités fixées par le ministre compétent, quel que soit le grade

ongeacht de graad van het aanwezige personeel van andere hulpverleningszones.

Indien meerdere personen voldoen aan de criteria, vooropgesteld in de voorgaande alinea, mogen de kandidaten afspreken wie van hen de functie Dir-CP-Ops zal uitoefenen.

Bij afwezigheid van overeenkomst zal de officier met de hoogste graad de functie waarnemen, in geval van gelijkheid van graad, heeft de oudste in graad voorrang.

§ 3. De bevoegde overheid kan vooraf in zijn NIP of op elk ander moment tijdens de noodsituatie een andere officier van de hulpverleningszone op wiens grondgebied de interventie plaatsvindt of van een andere hulpverleningszone, of een afgevaardigde van een andere discipline die meer verwant is met de aard van de noodsituatie, aanduiden om de functie van Dir-CP-Ops te vervullen, in functie van de aard van het risico of de situatie. De door de bevoegde overheid aangewezen persoon moet houder zijn van het bekwaamheidsattest van Dir-CP-Ops, afgeleverd onder de voorwaarden en volgens de modaliteiten zoals vastgelegd door de bevoegde minister.

§ 4. De voornaamste opdrachten van de Dir-CP-Ops zijn het oprichten en aansturen van de CP-Ops zoals bedoeld in artikel 19 van dit besluit, het coördineren van de multidisciplinaire interventie en het organiseren van het interventie terrein.

Die opdrachten omvatten onder meer de volgende taken:

1° het multidisciplinair overleg tussen de directeurs van de betrokken disciplines en de andere leden van de CP-Ops vergemakkelijken;

2° de werkzaamheden van de CP-Ops organiseren, waken over zijn continuïteit en bepalen welke personen er toegang tot hebben;

3° regelmatig informatie aanreiken over de noodsituatie en haar evolutie, alsook meer gedetailleerde situatierapporten aan de bevoegde overheden en de bevoegde noodcentrale 112, met name via het nationaal veiligheidsportaal;

du personnel présent des autres zones de secours.

Si plusieurs personnes répondent aux critères de l'alinéa précédent, elles peuvent s'accorder pour déterminer qui d'entre elles exerce la fonction de Dir-PC-Ops.

En l'absence d'accord, l'officier le plus haut gradé exerce la fonction. En cas d'égalité de grade, le plus ancien en grade a priorité.

§ 3. L'autorité compétente peut désigner à l'avance dans son PUI ou à tout moment lors de la situation d'urgence un autre officier de la zone de secours sur le territoire de laquelle a lieu l'intervention, ou un officier d'une autre zone de secours ou un représentant d'une autre discipline davantage concernée pour remplir la fonction de Dir-PC-Ops, selon la nature du risque ou de la situation d'urgence. La personne désignée par l'autorité compétente doit être détentrice de l'attestation d'aptitude Dir-PC-Ops délivrée dans les conditions et selon les modalités fixées par le ministre compétent.

§ 4. Les principales missions du Dir-PC-Ops sont de mettre en place et diriger le PC-Ops visé à l'article 19 du présent arrêté, de coordonner l'intervention multidisciplinaire et d'organiser le terrain d'intervention.

Ces missions comprennent notamment les tâches suivantes :

1° faciliter la concertation multidisciplinaire entre les directeurs des disciplines concernées et les autres membres du PC-Ops ;

2° organiser les travaux du PC-Ops, veiller à leur continuité et déterminer quelles personnes y ont accès ;

3° fournir régulièrement des informations sur la situation d'urgence et son évolution ainsi que des rapports de situation plus circonstanciés aux autorités compétentes et à la centrale d'urgence 112 compétente, notamment via le portail national de sécurité ;

4° indien de operationele coördinatie gepaard gaat met een beleidscoördinatie, de bevoegde overheden adviseren en hun beslissingen uitvoeren of laten uitvoeren;

5° het interventie terrein organiseren en, indien nodig, de zoneringsinstallaties en opheffen, overeenkomstig artikel 38 van dit besluit, en er een goede visuele weergave van verzekeren middels een cartografie, met name via het nationaal veiligheidsportaal;

6° de bevoegde noodcentrale 112 gebruiken als belangrijkste communicatiecentrum om de bevoegde actoren te alarmeren, naar de plaats van de noodsituatie te sturen, en de centrale informeren over hun aankomst;

7° de risico's die verband houden met de inzet van het personeel bij hulpverleningsoperaties evalueren en passende maatregelen voorstellen voor hun bescherming, desgevallend op basis van aanbevelingen van een specifiek hiertoe aangewezen adviseur;

8° een logboek bijhouden.

Art. 19. § 1. Voor de uitoefening van deze opdrachten, wordt de Dir-CP-Ops bijgestaan door een Commandopost operaties die minimaal bestaat uit de operationele directeuren van elke betrokken discipline en waarmee hij overlegt om zijn beslissingen te nemen.

De Dir-CP-Ops laat zich eveneens bijstaan door een secretaris, die onder meer zorgt voor het bijhouden van het logboek zoals bepaald in artikel 18, § 4, 8° van dit besluit.

§ 2. De Dir-CP-Ops mag bij de CP-Ops vergaderingen elke andere persoon, dienst of overheid oproepen die nodig is voor de operationele coördinatie, met inbegrip van deskundigen. Hij kan ook de aanwezigheid vragen van de bevoegde overheid of zijn vertegenwoordiger.

Hij weigert de toegang tot de CP-Ops aan elke persoon die niet nodig is voor de operationele coördinatie.

4° si la coordination opérationnelle s'accompagne d'une coordination stratégique, conseiller les autorités compétentes et exécuter ou faire exécuter leurs décisions ;

5° organiser les lieux de l'intervention et, si nécessaire, mettre en place et lever le dispositif de zonage, conformément à l'article 38 du présent arrêté, en assurer une bonne représentation visuelle au moyen d'une cartographie, notamment via le portail national de sécurité ;

6° utiliser la centrale d'urgence 112 compétente comme centre de communication principal pour alerter et envoyer les acteurs compétents sur les lieux de la situation d'urgence, et informer la centrale de leur arrivée ;

7° évaluer les risques liés à l'engagement du personnel dans l'intervention de secours et proposer les actions appropriées pour leur protection, le cas échéant sur la base des recommandations d'un conseiller spécialement désigné à cet effet ;

8° tenir un livre de bord.

Art. 19. § 1er. Pour l'exercice de ces missions, le Dir-PC-Ops est assisté par un Poste de commandement opérationnel composé au moins des directeurs opérationnels de chaque discipline concernée et avec lesquels il se concerta pour prendre ses décisions.

Le Dir-PC-Ops se fait également assister par un secrétaire, chargé notamment de tenir le livre de bord visé à l'article 18, § 4, 8°, du présent arrêté.

§ 2. Le Dir-PC-Ops peut convoquer aux réunions du PC-Ops tout autre personne, service ou autorité nécessaire à la coordination opérationnelle, en ce compris des experts. Il peut également demander la présence de l'autorité compétente ou de son représentant.

Il refuse l'accès au PC-Ops à toute personne qui n'est pas nécessaire à la coordination opérationnelle.

Art. 20. De Dir-CP-Ops overlegt op regelmatige basis met de bevoegde overheid, met het oog op het uitvoeren van zijn opdrachten.

Art. 21. Wanneer de noodsituatie niet langer de coördinatie van de verschillende bevoegde actoren op het terrein vereist, gaat de Dir-CP-Ops:

- overleggen met de bevoegde overheid om de operationele coördinatie te beëindigen;
- en de overheden, diensten, betrokken personen en de noodcentrale 112 daarvan op de hoogte brengen.

Art. 20. Le Dir-PC-Ops se consulte de manière régulière avec l'autorité compétente pour mener à bien ses missions.

Art. 21. Lorsque la situation d'urgence ne nécessite plus la coordination de différents acteurs compétents sur le terrain, le Dir-PC-Ops :

- se consulte avec l'autorité compétente en vue de mettre fin à la coordination opérationnelle ;
- et en informe les autorités, services, personnes concernées ainsi que la centrale d'urgence 112.

Afdeling II – Beleidscoördinatie

Art. 22. § 1. Noodsituaties die moeten worden beheerd door de bevoegde overheden, geven aanleiding tot een beleidscoördinatie.

§ 2. De Dir-CP-Ops is belast met de beleidscoördinatie totdat de bevoegde overheid hem op de hoogte brengt van de overname op haar niveau of op nationaal niveau. Hij zet het overleg met de bevoegde overheid vervolgens op regelmatige basis verder, in overeenstemming met artikel 31 van dit besluit.

Art. 23. §1. De beleidscoördinatie van de noodsituaties kan op drie niveaus gebeuren, die fases worden genoemd.

De keuze van de fase kan onder meer worden gebaseerd op volgende parameters:

- de geografische uitgestrektheid van de (mogelijke) schadelijke gevolgen;
- de aan te wenden middelen;
- het reëel of potentieel aantal getroffen en;
- de nood aan coördinatie;
- de omvang, de ernst en/of maatschappelijke impact van de gebeurtenissen;
- de aard van de gebeurtenissen en voornamelijk de technische complexiteit ervan;
- de nood aan informatie van de bevolking;
- de evolutie van de gebeurtenissen;
- de van toepassing zijnde regelgeving .

Section II – Coordination stratégique

Art. 22. § 1er. Les situations d'urgence qui doivent être gérées par les autorités compétentes font l'objet d'une coordination stratégique.

§ 2. Le Dir-PC-Ops est chargé de la coordination stratégique jusqu'à ce que l'autorité compétente lui en notifie la reprise à son niveau ou au niveau national. Il continue ensuite à se consulter de manière régulière avec l'autorité compétente, conformément à l'article 31 du présent arrêté.

Art. 23. § 1er. La coordination stratégique des situations d'urgence peut s'effectuer à trois niveaux, appelés phases.

Le choix de la phase peut notamment se baser sur les paramètres suivants :

- l'étendue géographique des conséquences néfastes (possibles);
- les moyens à mettre en œuvre ;
- le nombre réel ou potentiel des impliqués ;
- le besoin de coordination ;
- l'ampleur, la gravité et/ou l'impact social des événements ;
- la nature des événements et principalement leur complexité technique ;
- le besoin d'information de la population ;
- l'évolution des événements ;
- la réglementation d'application.

§ 2. De gemeentelijke fase wordt afgekondigd, wanneer de directe of indirecte gevolgen van de noodsituatie een beheer door de burgemeester vereisen.

§ 3. De provinciale fase wordt afgekondigd, wanneer de directe of indirecte gevolgen van de noodsituatie een beheer door de gouverneur vereisen.

§ 4. De federale fase wordt afgekondigd, wanneer de directe of indirecte gevolgen van de noodsituatie een beheer op nationaal niveau vereisen, overeenkomstig het koninklijk besluit van 31 januari 2003 tot vaststelling van het noodplan voor de crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen, en de bestaande noodplannen en procedures op nationaal niveau.

De federale fase kan worden afgekondigd wanneer de noodsituatie beantwoordt aan één of meerdere criteria bedoeld in punt 4.1 van de bijlage van voormeld koninklijk besluit.

§ 5. De noodzaak om een bepaalde fase af te kondigen kan zich hetzij op een evolutieve manier voordoen, door een toename of afname van de nodige middelen, hetzij onverwacht of onmiddellijk.

Art. 24. § 1. Noodsituaties worden beheerd in een provinciale of federale fase indien specifieke regelgeving dit vereist, naargelang wat er is voorzien door deze regelgeving.

§ 2. Het bestaan van een NIP omtrent een bepaald risico heeft geen invloed op de bepaling van het niveau van beleidscoördinatie van de noodsituatie.

Art. 25. § 1. De beslissing om een fase af te kondigen, komt toe aan respectievelijk de territoriaal bevoegde burgemeester voor de gemeentelijke fase, de territoriaal bevoegde gouverneur voor de provinciale fase en de Minister voor de federale fase.

§ 2. La phase communale est déclenchée lorsque les conséquences directes ou indirectes de la situation d'urgence nécessitent une gestion par le bourgmestre.

§ 3. La phase provinciale est déclenchée lorsque les conséquences directes ou indirectes de la situation d'urgence nécessitent une gestion par le gouverneur.

§ 4. La phase fédérale est déclenchée lorsque les conséquences directes ou indirectes de la situation d'urgence nécessitent une gestion au niveau national, conformément à l'arrêté royal du 31 janvier 2003 portant fixation du plan d'urgence pour les événements et situations de crise nécessitant une coordination ou une gestion à l'échelon national, ainsi qu'aux plans d'urgence et procédures existants au niveau national.

La phase fédérale peut être déclenchée lorsque la situation d'urgence répond à un ou plusieurs des critères visés au point 4.1 de l'annexe de l'arrêté royal précité.

§ 5. La nécessité de déclencher une phase déterminée peut apparaître soit de façon évolutive, avec montée en puissance ou diminution des moyens nécessaires, soit de manière soudaine ou immédiate.

Art. 24. § 1er. Les situations d'urgence pour lesquelles une réglementation spécifique l'exige, sont gérées en phase provinciale ou fédérale selon ce qui est prévu par ladite réglementation.

§ 2. L'existence d'un PUI pour un risque particulier est sans influence sur la détermination du niveau de coordination stratégique de la situation d'urgence.

Art. 25. § 1er. La décision de déclencher une phase appartient respectivement au bourgmestre territorialement compétent pour la phase communale, au gouverneur territorialement compétent pour la phase provinciale, et au Ministre pour la phase fédérale.

§ 2. De burgemeester overlegt met de Dir-CP-Ops bij het afkondigen van een gemeentelijke fase.

De gouverneur overlegt met de Dir-CP-Ops en de betrokken burgemeester(s) bij het afkondigen van een provinciale fase.

De Minister overlegt met de betrokken gouverneur(s) bij het afkondigen van een federale fase.

§ 3. Wanneer de burgemeester een gemeentelijke fase afkondigt, informeert hij de betrokken noodcentrale 112, de Dir-CP-Ops en de gouverneur hierover.

Wanneer de gouverneur een provinciale fase afkondigt, informeert hij de betrokken noodcentrale 112, de Dir-CP-Ops, de betrokken burgemeester(s) en de Minister hierover.

Wanneer de Minister een federale fase afkondigt, informeert hij de betrokken noodcentrale 112 en gouverneurs hierover. De gouverneurs verwittigen dan de betrokken burgemeesters en de Dir-CP-Ops.

Art. 26. Wanneer de burgemeester de gemeentelijke fase afkondigt, staat hij in voor de beleidscoördinatie van de noodsituatie.

Art. 27. § 1. Wanneer de gouverneur de provinciale fase afkondigt, staat hij in voor de beleidscoördinatie van de noodsituatie.

De afkondiging van de provinciale fase leidt tot de opheffing van de gemeentelijke fase(s).

§ 2. Tijdens een provinciale fase, ondersteunt/ondersteunen de betrokken burgemeester(s) de beleidscoördinatie van de gouverneur, op het grondgebied van hun gemeente, door het uitvoeren van de beslissingen genomen door de gouverneur en door het nemen van de aanvullende beslissingen die noodzakelijk zijn, in overleg met de gouverneur. In afwachting van beslissingen van de gouverneur, neemt/nemen de burgemeester(s) de nodige voorlopige maatregelen om de gevolgen van de noodsituatie te beperken en brengt/brengen de gouverneur hiervan onmiddellijk op de hoogte.

Hiertoe kan/kunnen de burgemeester(s) de leden van hun coördinatiecomité samenroepen in een

§ 2. Le bourgmestre se concerte avec le Dir-PC-Ops lors du déclenchement d'une phase communale.

Le gouverneur se concerte avec le Dir-PC-Ops et le(s) bourgmestre(s) concerné(s) lors du déclenchement d'une phase provinciale.

Le Ministre se concerte avec le(s) gouverneur(s) concerné(s) lors du déclenchement d'une phase fédérale.

§ 3. Lorsque le bourgmestre déclenche une phase communale, il en informe la centrale d'urgence 112 concernée, le Dir-PC-Ops et le gouverneur.

Lorsque le gouverneur déclenche une phase provinciale, il en informe la centrale d'urgence 112 concernée, le Dir-PC-Ops, le(s) bourgmestre(s) concerné(s) et le Ministre.

Lorsque le Ministre déclenche la phase fédérale, il en informe la centrale d'urgence 112 concernée et les gouverneurs concernés. Les gouverneurs en informent les bourgmestres concernés et le Dir-PC-Ops.

Art. 26. Lorsque le bourgmestre déclenche la phase communale, il prend en charge la coordination stratégique de la situation d'urgence.

Art. 27. § 1er. Lorsque le gouverneur déclenche la phase provinciale, il prend en charge la coordination stratégique de la situation d'urgence.

Le déclenchement de la phase provinciale a pour effet de lever la ou les phase(s) communale(s).

§ 2. Lors d'une phase provinciale, le(s) bourgmestre(s) concernés appuie(nt) la coordination stratégique du gouverneur, sur le territoire de leur commune, par la mise en œuvre des décisions de celui-ci et par la prise de décisions complémentaires qui s'imposent, en concertation avec le gouverneur. Dans l'attente des décisions du gouverneur, le(s) bourgmestre(s) prennent les mesures provisoires nécessaires en vue de limiter les conséquences de la situation d'urgence et en informent immédiatement le gouverneur.

Le(s) bourgmestre(s) peu(ven)t, à cet effet, réunir les membres de leur comité de coordination dans

gemeentelijke crisiscel en de betrokken delen van hun NIP uitvoeren.

§ 3. De burgemeester(s) rapporteert/rapporteren aan de gouverneur over de uitvoering van de beslissingen en maatregelen genomen in de provinciale fase.

Art. 28. § 1. Wanneer de Minister de federale fase afkondigt, staat hij in voor de beleidscoördinatie van de noodsituatie.

De afkondiging van de federale fase leidt tot de opheffing van de provinciale fase(s) of de gemeentelijke fase(s).

§ 2. Tijdens een federale fase, ondersteunen de betrokken gouverneur(s), samen met de betrokken burgemeester(s) de beleidscoördinatie van de Minister, op hun grondgebied, door het uitvoeren van de beslissingen van de Minister en door het nemen van aanvullende beslissingen die zich opdringen, in overleg met de Minister. In afwachting van beslissingen van de Minister, neemt/nemen de betrokken gouverneur(s), samen met de betrokken burgemeester(s), de nodige voorlopige maatregelen om de gevolgen van de noodsituatie te beperken, en brengen de Minister hiervan onmiddellijk op de hoogte.

Hiertoe kunnen zowel de gouverneur(s) als de burgemeester(s) de leden van hun coördinatiecomité samenroepen in een provinciale of gemeentelijke crisiscel, en de betrokken delen van hun NIP uitvoeren.

§ 3. De betrokken gouverneur(s), samen met de betrokken burgemeester(s), rapporteert/rapporteren aan de Minister over de uitvoering van de beslissingen en maatregelen, genomen in de federale fase.

Art. 29. §1. In geval van een gemeentelijke fase kan er ondersteuning door de gouverneur aan de beleidscoördinatie van de burgemeester geleverd worden.

De betrokken overheden maken afspraken over de aard en de modaliteiten van deze ondersteuning.

§ 2. In het geval van een gemeentelijke of provinciale fase, kan een federale ondersteuning aan de beleidscoördinatie van de burgemeester of de gouverneur geleverd worden.

une cellule de crise communale et mettre en œuvre les parties concernées de leurs PUI.

§ 3. Le(s) bourgmestre(s) rend(ent) compte au gouverneur de l'exécution des décisions et mesures prises en phase provinciale.

Art. 28. § 1er. Lorsque le Ministre déclenche la phase fédérale, il prend en charge la coordination stratégique de la situation d'urgence.

Le déclenchement de la phase fédérale a pour effet de lever la ou les phase(s) provinciale(s) ou communale(s).

§ 2. Lors d'une phase fédérale, le(s) gouverneur(s) concerné(s), avec le(s) bourgmestre(s) concerné(s), appuient la coordination stratégique du Ministre, sur leur territoire, par la mise en œuvre des décisions du Ministre et par la prise de décisions complémentaires qui s'imposent, en concertation avec le Ministre. Dans l'attente des décisions du Ministre, le(s) gouverneur(s) concerné(s), avec le(s) bourgmestre(s) concerné(s), prennent les mesures provisoires nécessaires en vue de limiter les conséquences de la situation d'urgence et en informent immédiatement le Ministre.

Tant le(s) gouverneur(s) que le(s) bourgmestre(s) peuvent, à cet effet, réunir les membres de leur comité de coordination dans une cellule de crise provinciale ou communale et mettre en œuvre les parties concernées de leurs PUI.

§ 3. Le(s) gouverneur(s) concerné(s), avec le(s) bourgmestre(s) concerné(s), rend(ent) compte au Ministre de l'exécution des décisions et mesures prises en phase fédérale.

Art. 29. § 1er. En cas de phase communale, un appui du gouverneur à la coordination stratégique du bourgmestre peut être fourni.

Les autorités concernées s'accordent sur la nature et les modalités de cet appui.

§ 2. En cas de phase communale ou provinciale, un appui fédéral à la coordination stratégique du bourgmestre ou du gouverneur peut être fourni.

De federale ondersteuning aan de coördinatie van de burgemeester wordt aangevraagd door de gouverneur.

§ 3. Federale ondersteuning aan de beleidscoördinatie van de gouverneur of de burgemeester kan meer bepaald betrekking hebben op de coördinatie van de ingezette federale middelen, de internationale relaties, de informatie aan de bevolking of de ondersteuning op het vlak van gespecialiseerd personeel in het beheer van de noodsituaties.

Art. 30. De opdrachten van de bevoegde overheid tijdens de beleidscoördinatie omvatten onder meer de volgende taken:

- het coördinatiecomité, zoals bedoeld in artikel 32 van dit besluit, samenbrengen en leiden;
- een gedeeld beeld garanderen van de feiten, beslissingen en maatregelen, met name via het nationaal veiligheidsportaal;
- de socio-economische gevolgen van de genomen of te nemen beleidsbeslissingen inschatten en evalueren;
- toezien op de gecoördineerde uitvoering van de maatregelen en de beleidsbeslissingen, nodig voor het nemen van maatregelen van bestuurlijke politie;
- de nodige personele en materiële bijstand of versterking vragen, en overgaan tot de nodige opvorderingen;
- de overgang naar de nazorgperiode, zoals bedoeld in artikel 40 van dit besluit, garanderen;
- een logboek bijhouden.

Art. 31. §1. Voor de multidisciplinaire informatie, vindt de belangrijkste informatiestroom respectievelijk plaats

- tussen de Dir-CP-Ops en de betrokken burgemeester in een gemeentelijke fase;
- tussen de Dir-CP-Ops en de betrokken gouverneur in een provinciale fase;
- tussen de Dir-CP-Ops en de Minister, via de betrokken gouverneur(s) in een federale fase;

De informatie wordt gedeeld onder de betrokken overheden en diensten, met name via het nationaal veiligheidsportaal.

L'appui fédéral à la coordination du bourgmestre est demandé par le gouverneur.

§ 3. L'appui fédéral à la coordination stratégique du gouverneur ou du bourgmestre peut notamment concerner la coordination des moyens fédéraux engagés, les relations internationales, l'information de la population ou le soutien en personnel spécialisé dans la gestion des situations d'urgence.

Art. 30. Les missions de l'autorité compétente lors de la coordination stratégique comprennent notamment les tâches suivantes :

- réunir et diriger le comité de coordination visé à l'article 32 du présent arrêté ;
- assurer une image commune des faits, des décisions et des actions, notamment via le portail national de sécurité ;
- estimer et évaluer les retombées socio-économiques des décisions stratégiques prises ou à prendre ;
- veiller à la mise en œuvre coordonnée des actions et des décisions stratégiques, au besoin par la prise de mesures de police administrative ;
- solliciter l'assistance ou le renfort nécessaires en personnel et en matériel, et procéder aux réquisitions qui s'imposent ;
- assurer la transition vers la période de rétablissement, telle que visée à l'article 40 du présent arrêté ;
- tenir un livre de bord.

Art. 31. § 1er. Pour les informations d'ordre multidisciplinaire, le flux d'information principal s'établit respectivement

- entre le Dir-PC-Ops et le bourgmestre concerné en phase communale ;
- entre le Dir-PC-Ops et le gouverneur concerné en phase provinciale ;
- entre le Dir-PC-Ops et le Ministre, via le(s) gouverneur(s) concernés, en phase fédérale.

L'information est partagée entre les autorités et services concernés, notamment via le portail national de sécurité.

§ 2. Voor de monodisciplinaire informatie, vindt de belangrijkste informatiestroom plaats tussen de operationele en de beleidsdirecteuren en/of hun adjuncten, om toe te zien op de coördinatie en de samenhang van de uit te voeren maatregelen.

Art. 32. § 1. Voor de uitoefening van de beleidscoördinatie, worden de bevoegde overheden bijgestaan door een coördinatiecomité dat zij voorzitten en dat samenkomt in het door hen in plaats gestelde crisiscentrum.

§ 2. Het coördinatiecomité van de burgemeester, "CC-Gem" genoemd, bestaat minimaal uit de noodplanningscoördinator en de beleidsdirecteur van iedere betrokken discipline, eventueel bijgestaan door een werkcél die de verschillende opdrachten die bij haar berusten, voorbereidt en uitvoert.

§ 3. Het coördinatiecomité van de gouverneur, "CC-Prov" genoemd, bestaat minimaal uit de noodplanningscoördinator, de beleidsdirecteur van iedere betrokken discipline, eventueel bijgestaan door een werkcél die de verschillende opdrachten die bij haar berusten, voorbereidt en uitvoert, en de burgemeester(s) van de betrokken gemeente(n) of zijn/hun afgevaardigde(n).

Art. 33. De voorzitter van het coördinatiecomité kan voor de vergaderingen van dit comité elke andere persoon, dienst of overheid die nodig is voor de beleidscoördinatie oproepen, met inbegrip van deskundigen.

Art. 34. De noodplanningscoördinator staat de bevoegde overheid bij, bij de beleidscoördinatie van de noodsituatie.

In deze hoedanigheid:

- adviseert en ondersteunt hij de bevoegde overheid op dit gebied;
- staat hij de bevoegde overheid bij, bij het aansturen van de werkzaamheden van het coördinatiecomité en coördineert hij het secretariaat ervan dat onder meer zorgt voor het bijhouden van het logboek zoals bepaald in artikel 30 van dit besluit;
- informeert hij de bevoegde overheid over de uitvoering en de opvolging van de beslissingen die ze genomen heeft;

§ 2. Pour les informations d'ordre monodisciplinaire, le flux d'information principal s'effectue entre les directeurs opérationnels et stratégiques et/ou leurs adjoints, afin de veiller à la coordination et à la cohérence des actions à mener.

Art. 32. § 1er. Pour l'exercice de la coordination stratégique, les autorités compétentes sont assistés par un comité de coordination qu'elles président et qui se réunit au centre de crise mis en place par leurs soins.

§ 2. Le comité de coordination du bourgmestre, dénommé « CC-Com », comprend au moins le coordinateur planification d'urgence et le directeur stratégique de chaque discipline concernée, éventuellement assisté par une cellule de travail qui prépare et exécute les différentes missions qui lui incombent.

§ 3. Le comité de coordination du gouverneur, dénommé « CC-Prov », comprend au moins le coordinateur planification d'urgence, le directeur stratégique de chaque discipline concernée, éventuellement assisté par une cellule de travail qui prépare et exécute les différentes missions qui lui incombent, et le(s) bourgmestre(s) de la ou des commune(s) concernée(s) ou son/leurs représentant(s).

Art. 33. Le président du comité de coordination peut convoquer aux réunions de ce comité tout autre personne, service ou autorité nécessaire à la coordination stratégique, en ce compris des experts.

Art. 34. Le coordinateur planification d'urgence assiste l'autorité compétente dans la coordination stratégique de la situation d'urgence.

A ce titre, il :

- conseille et soutient l'autorité compétente en la matière ;
- assiste l'autorité compétente dans l'animation des travaux du comité de coordination et en coordonne le secrétariat chargé notamment de tenir le livre de bord visé à l'article 30 du présent arrêté ;
- informe l'autorité compétente de l'exécution et du suivi des décisions qu'elle a prises;

- ziet hij toe op de informatiestroom en de uitvoering van de samenwerking met de andere bevoegde overheden.

Hij voert deze opdrachten uit onder de verantwoordelijkheid van de bevoegde overheid en in overeenstemming met zijn instructies.

Art. 35. De burgemeester heft de gemeentelijke fase op, wanneer de directe of indirecte gevolgen van de noodsituatie niet langer een beheer op zijn niveau vereisen.

Alvorens de gemeentelijke fase op te heffen, overlegt de burgemeester met de Dir-CP-Ops.

Wanneer hij de gemeentelijke fase opheft, informeert de burgemeester de noodcentrale 112, de Dir-CP-Ops en de gouverneur hierover.

Art. 36. De gouverneur heft de provinciale fase op wanneer de directe of indirecte gevolgen van de noodsituatie niet langer een beheer op zijn niveau vereisen.

Alvorens de provinciale fase op te heffen, overlegt de gouverneur met de Dir-CP-Ops en de betrokken burgemeester(s) om de continuïteit en de samenhang van de uitgevoerde maatregelen te garanderen.

Wanneer hij de provinciale fase opheft, informeert de gouverneur de noodcentrale 112, de Dir-CP-Ops, de betrokken burgemeester(s) en de Minister hierover.

Art. 37. De Minister heft de federale fase op wanneer de noodsituatie niet langer een beheer op zijn niveau vereist.

Alvorens de federale fase op te heffen, overlegt de Minister met de betrokken gouverneur(s) om de continuïteit en de samenhang van de uitgevoerde maatregelen te garanderen.

Wanneer hij de federale fase opheft, informeert de Minister de noodcentrale 112 en de betrokken gouverneur(s) hierover. Deze gouverneur(s) verwittigen de betrokken burgemeesters en de Dir-CP-Ops.

- veille au flux d'information et à la mise en œuvre des collaborations avec les autres autorités compétentes.

Il exerce ces missions sous la responsabilité de l'autorité compétente et conformément à ses instructions.

Art. 35. Le bourgmestre lève la phase communale lorsque les conséquences directes ou indirectes de la situation d'urgence ne nécessitent plus une gestion à son niveau.

Avant de lever la phase communale, le bourgmestre se concerte avec le Dir-PC-Ops.

Lorsqu'il lève la phase communale, le bourgmestre en informe la centrale d'urgence 112, le Dir-PC-Ops et le gouverneur.

Art. 36. Le gouverneur lève la phase provinciale lorsque les conséquences directes ou indirectes de la situation d'urgence ne nécessitent plus une gestion à son niveau.

Avant de lever la phase provinciale, le gouverneur se concerte avec le Dir-PC-Ops et le(s) bourgmestre(s) concerné(s), en vue d'assurer la continuité et la cohérence des actions menées.

Lorsqu'il lève la phase provinciale, le gouverneur en informe la centrale d'urgence 112, le Dir-PC-Ops, le(s) bourgmestre(s) concerné(s) et le Ministre.

Art. 37. Le Ministre lève la phase fédérale lorsque la situation d'urgence ne nécessite plus une gestion à son niveau.

Avant de lever la phase fédérale, le Ministre se concerte avec le(s) gouverneur(s) concerné(s) en vue d'assurer la continuité et la cohérence des actions menées.

Lorsqu'il lève la phase fédérale, le Ministre en informe la centrale d'urgence 112 et le(s) gouverneur(s) concerné(s). Ces gouverneur(s) en informe(nt) le(s) bourgmestre(s) concerné(s) et le Dir-PC-Ops.

Afdeling III – Organisatie van de interventiezone

Art. 38. § 1. De interventiezone wordt, overeenkomstig de instructies van de Dir-CP-Ops als volgt ingedeeld:

1° de rode zone, begrensd door de uitsluitingsperimeter, waarin de interventie plaatsvindt, is toegankelijk voor de interventiediensten en voor de deskundigen en de technici, mits akkoord van de Dir-CP-Ops, overeenkomstig de door hem gegeven instructies;

2° de oranje zone, begrensd door de isolatieperimeter, waarin de logistieke steun van de interventiediensten wordt georganiseerd, is bijkomend toegankelijk voor de personen die er wonen of werken, mits akkoord van de Dir-CP-Ops en mits de naleving van de door hem gegeven instructies;

3° de gele zone, begrensd door de ontradingsperimeter, is een zone waarvan de toegang ontraden wordt aan personen die er niet wonen of werken en waarin de nodige maatregelen worden genomen om de toegang voor de interventiediensten en het vlot verloop van de hulpverleningsacties te garanderen.

§2. Als de noodsituatie dit vereist, bepaalt de Dir-CP-Ops, in voorkomend geval, op basis van de bestaande noodplanning ook:

- de toegangs- en uitgangswegen;
- een punt eerste bestemming (PEB).

§3. De Dir-CP-Ops bakent een gerechtelijke zone af in overleg met de Dir-Pol, op vraag van de gerechtelijke overheid. Deze zone mag pas opgeheven worden na toestemming van de gerechtelijke overheid.

Afdeling IV – Evaluatie

Art. 39. Elke noodsituatie wordt geëvalueerd door de bevoegde overheid, met het oog op de aanpassing van de noodplanning.

Section III – Organisation des lieux d'intervention

Art. 38. § 1er. La zone d'intervention est subdivisée comme suit, conformément aux instructions du Dir-PC-Ops :

1° la zone rouge, délimitée par le périmètre d'exclusion, dans laquelle l'intervention a lieu, est accessible aux services d'intervention et aux experts et techniciens, moyennant l'accord du Dir-PC-Ops et conformément aux instructions données par celui-ci ;

2° la zone orange, délimitée par le périmètre d'isolation, dans laquelle l'appui logistique des services d'intervention est organisé, est en outre accessible aux personnes qui y résident ou y travaillent, moyennant l'accord du Dir-PC-Ops et le respect des instructions données par celui-ci ;

3° la zone jaune, délimitée par le périmètre de dissuasion, est une zone dont l'accès est déconseillé aux personnes qui n'y résident ou n'y travaillent pas et dans laquelle les mesures nécessaires sont prises pour garantir l'accès des services d'intervention et le bon déroulement des actions de secours.

§ 2. Si la situation d'urgence le requiert, le Dir-PC-Ops détermine également, le cas échéant sur la base de la planification d'urgence existante :

- les voies d'accès et de sortie ;
- un point de première destination (PPD).

§ 3. Le Dir-PC-Ops délimite une zone judiciaire en concertation avec le Dir-Pol, à la demande de l'autorité judiciaire. Cette zone ne peut être levée qu'après autorisation de l'autorité judiciaire

Section IV – Evaluation

Art. 39. Toute situation d'urgence fait l'objet d'une évaluation par l'autorité compétente en vue d'adapter la planification d'urgence.

HOOFDSTUK VI – Nazorgperiode

Art. 40. §1. Indien de gevolgen van de noodsituatie het vereisen, start een nazorgperiode na het einde van de operationele en/of beleidscoördinatie.

§ 2. De bevoegde overheid die de beleidscoördinatie van de noodsituatie op zich heeft genomen, of de burgemeester indien de noodsituatie enkel het onderwerp was van een operationele coördinatie, waakt over de coherentie van het globale nazorgbeleid op haar grondgebied, om te zorgen voor:

- de bescherming van de bevolking tegen de resterende gevaren;
- de ondersteuning aan de getroffen en;
- het geleidelijke herstel van de getroffen gebieden;
- het herstel van de economische activiteiten en het sociale weefsel;
- de opvolging van gerechtelijke onderzoeken en procedures.

Hiertoe nemen de overheden zoals bedoeld in voorgaande alinea, de beslissingen die onder hun bevoegdheid vallen, in overleg met de andere overheden en diensten. Bovendien zien ze erop toe dat een overdracht en opvolging worden gegarandeerd voor de maatregelen die niet onder hun bevoegdheid vallen, en zetten ze de vereiste samenwerkingsverbanden op.

§ 3. Wanneer de Minister een nazorgbeleid heeft beslist, zien de betrokken gouverneur(s) en burgemeester(s) toe op de uitvoering ervan op hun respectievelijke grondgebied.

Wanneer de gouverneur het nazorgbeleid heeft beslist, ziet/zien de betrokken burgemeester(s) toe op de uitvoering ervan op zijn/hun respectievelijke grondgebied.

HOOFDSTUK VII - Samenwerking

CHAPITRE VI – Période de rétablissement

Art. 40. § 1er. Si les conséquences de la situation d'urgence le nécessitent, une période de rétablissement débute après la fin de la coordination opérationnelle et/ou stratégique.

§ 2. L'autorité compétente qui a pris en charge la coordination stratégique de la situation d'urgence, ou le bourgmestre en ce qui concerne les situations d'urgence ayant fait exclusivement l'objet d'une coordination opérationnelle, veille à la cohérence de la stratégie globale de rétablissement sur son territoire dans le but de poursuivre notamment :

- la protection de la population contre les dangers subsistants ;
- l'appui aux impliqués ;
- la réhabilitation progressive des territoires affectés ;
- la restauration des activités économiques et du tissu social ;
- le suivi des enquêtes et procédures judiciaires.

A cette fin, les autorités visées à l'alinéa précédent, prennent les décisions qui relèvent de leur compétence, en concertation avec les autres autorités et services. En outre, elles veillent à ce qu'un transfert et un suivi soient assurés pour les actions ne relevant pas de leur compétence et mettent en place les collaborations requises.

§ 3. Quand une stratégie de rétablissement est décidée par le Ministre, le(s) gouverneur(s) et le(s) bourgmestre(s) concerné(s) veille(nt) à sa mise en œuvre sur leur territoire respectif.

Quand une stratégie de rétablissement est décidée par le gouverneur, le(s) bourgmestre(s) concernés veille(nt) à sa mise en œuvre sur son/leur territoire respectif.

CHAPITRE VII – Collaboration

Art. 41. § 1. De bevoegde overheden kunnen samenwerken, zowel voor de noodplanning als voor het beheer van noodsituaties.

§ 2. Een noodplanningscoördinator kan één of meerdere burgemeester(s) bijstaan, voor zover dit de uitoefening van de opdrachten die de functie met zich meebrengt op het gebied van de noodplanning, zoals bedoeld in artikel 4, § 4, van dit besluit, en het beheer van noodsituaties, zoals bedoeld in artikel 34 van dit besluit, niet in het gedrang brengt.

§ 3. Wanneer éénzelfde noodplanningscoördinator meerdere burgemeesters bijstaat, dienen deze laatsten vooraf afspraken te maken over de modaliteiten van het beheer van de noodsituaties die hun respectievelijke grondgebieden gelijktijdig zouden kunnen treffen en over de modaliteiten van het vervullen van de opdrachten van de noodplanningscoördinator.

§ 4. De bevoegde overheden kunnen beslissen om hun veiligheidscellen samen te voegen wanneer zij dit passend achten, onder meer wanneer een risico een impact heeft of kan hebben op meerdere grondgebieden of wanneer eenzelfde noodplanningscoördinator meerdere burgemeesters bijstaat.

§ 5. De bevoegde overheden kunnen beslissen om hun coördinatiecomités samen te voegen wanneer ze dit passend achten, onder meer wanneer één of meerdere noodsituaties tegelijkertijd verschillende grondgebieden treffen of wanneer eenzelfde noodplanningscoördinator meerdere burgemeesters bijstaat.

HOOFDSTUK VIII – Wijzigingsbepalingen

Art. 42. In de bijlage bij het koninklijk besluit van 31 januari 2003 tot vaststelling van het noodplan voor de crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Art. 41. §1er. Les autorités compétentes peuvent collaborer tant pour la planification d'urgence que pour la gestion de situations d'urgence.

§ 2. Un coordinateur planification d'urgence peut assister un ou plusieurs bourgmestre(s), pour autant que cela ne mette pas à mal l'exercice des missions qu'implique la fonction au niveau de la planification d'urgence telles que visées à l'article 4, § 4, du présent arrêté, et de la gestion de situations d'urgence telles que visées à l'article 34 du présent arrêté.

§ 3. Lorsqu'un même coordinateur planification d'urgence assiste plusieurs bourgmestres, ces derniers s'accordent au préalable sur les modalités de gestion des situations d'urgence qui affecteraient simultanément leurs territoires respectifs et sur les modalités d'accomplissement des missions du coordinateur planification d'urgence.

§ 4. Les autorités compétentes peuvent décider de réunir conjointement leurs cellules de sécurité lorsqu'elles l'estiment opportun, notamment lorsqu'un risque a ou peut avoir un impact sur plusieurs territoires ou lorsqu'un même coordinateur planification d'urgence assiste plusieurs bourgmestres.

§ 5. Les autorités compétentes peuvent décider de réunir conjointement leurs comités de coordination lorsqu'elles l'estiment opportun, notamment lorsqu'une ou plusieurs situation(s) d'urgence affecte(nt) simultanément plusieurs territoires ou lorsqu'un même coordinateur planification d'urgence assiste plusieurs bourgmestres.

CHAPITRE VIII – Dispositions modificatives

Art. 42. Dans l'annexe de l'arrêté royal du 31 janvier 2003 portant fixation du plan d'urgence pour les événements et situations de crise nécessitant une coordination ou une gestion à l'échelon national, les modifications suivantes sont apportées :

- de woorden “fase 1” worden vervangen door de woorden “operationele coördinatie”;
  - de woorden “fase 2” worden vervangen door de woorden “gemeentelijke fase”;
  - de woorden “fase 3” worden vervangen door de woorden “provinciale fase”;
  - de woorden “fase 4” worden vervangen door de woorden “federale fase”.
- les mots « phase 1 » sont remplacés par les mots « coordination opérationnelle » ;
  - les mots « phase 2 » sont remplacés par les mots « phase communale » ;
  - les mots « phase 3 » sont remplacés par les mots « phase provinciale » ;
  - les mots « phase 4 » sont remplacés par les mots « phase fédérale » .

Art. 43. In artikel 1 van het koninklijk besluit van 10 juni 2014 tot bepaling van de opdrachten en taken van civiele veiligheid uitgevoerd door de hulpverleningszones en de operationele eenheden van de Civiele Bescherming en tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 4° worden de woorden “koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen” vervangen door de woorden “koninklijk besluit van (datum van ondertekening door de Koning) betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau en betreffende de rol van de burgemeesters en de provinciegouverneurs in geval van crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen”;

2° in punt 5° worden de woorden “voorzien in artikel 7 van het koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen” vervangen door de woorden “voorzien in artikel 23 van het koninklijk besluit van (datum van ondertekening door de Koning) betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau en betreffende de rol van de burgemeesters en de provinciegouverneurs in geval van crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen”.

Art. 44. In artikel 2, eerste lid, van hetzelfde koninklijk besluit worden de woorden "koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen" vervangen door de woorden "koninklijk besluit van (datum van ondertekening door de Koning) betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau en betreffende de rol van de burgemeesters en de provinciegouverneurs in geval van

Art. 43. A l'article 1er de l'arrêté royal du 10 juin 2014 déterminant les missions et les tâches de sécurité civile exécutées par les zones de secours et par les unités opérationnelles de la Protection civile et modifiant l'arrêté royal du 16 février 2006 relatif aux plans d'urgence et d'intervention, sont apportées les modifications suivantes :

1° dans le point 4°, les mots « l'arrêté royal du 16 février 2006 relatif aux plans d'urgence et d'intervention » sont remplacés par les mots « l'arrêté royal du (date de sa signature par le Roi) relatif à la planification d'urgence et la gestion de situations d'urgence à l'échelon communal et provincial et au rôle des bourgmestres et des gouverneurs de province en cas d'événement et de situations de crise nécessitant une coordination ou une gestion à l'échelon national » ;

2° dans le point 5°, les mots « conformément à l'article 7 de l'arrêté royal du 16 février 2006 relatif aux plans d'urgence et d'intervention » sont remplacés par les mots « conformément à l'article 23 de l'arrêté royal du (date de sa signature par le Roi) relatif à la planification d'urgence et la gestion de situations d'urgence à l'échelon communal et provincial et au rôle des bourgmestres et des gouverneurs de province en cas d'événement et de situations de crise nécessitant une coordination ou une gestion à l'échelon national » .

Art 44. A l'article 2, alinéa 1, du même arrêté royal, les mots « l'arrêté royal du 16 février 2006 relatif aux plans d'urgence et d'intervention », sont remplacés par les mots « l'arrêté royal du (date de sa signature par le Roi) relatif à la planification d'urgence et la gestion de situations d'urgence à l'échelon communal et provincial et au rôle des bourgmestres et des gouverneurs de province en cas d'événement et de situations de

crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen".

crise nécessitant une coordination ou une gestion à l'échelon national ».

HOOFDSTUK IX - Overgangs- en slotbepalingen

CHAPITRE IX - Dispositions transitoires et finales

Art. 45. De vereiste om in het bezit te zijn van het bekwaamheidsattest zoals bedoeld in artikel 18, § 2 en 3 van dit besluit, treedt in werking op 1 januari 2020.

Art. 45. L'exigence d'être détenteur de l'attestation d'aptitude visée à l'article 18, § 2 et 3 du présent arrêté, entre en vigueur le 1er janvier 2020.

Art. 46. De BNIP, waarvan het opstellen krachtens een specifieke regelgeving verplicht is, worden opgesteld in overeenstemming met dit besluit, onder voorbehoud van de toepassing van die specifieke regelgeving.

Art. 46. Les PPUI dont l'élaboration est obligatoire en vertu d'une réglementation spécifique, sont établis conformément au présent arrêté, sous réserve de l'application de cette réglementation spécifique.

Art. 47. Tot hun eventuele wijziging moeten de verwijzingen naar het koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen in de bepalingen van de federale en gewestelijke wetgeving, regelgeving en ministeriële omzendbrieven begrepen worden als verwijzingen naar dit besluit.

Art. 47. Jusqu'à leur modification éventuelle, les références faites à l'arrêté royal du 16 février 2006 relatif aux plans d'urgence et d'intervention par les dispositions des législations, réglementations et circulaires ministérielles, fédérales et régionales, s'entendent comme faites au présent arrêté.

Art. 48. De Minister tot wiens bevoegdheid Binnenlandse Zaken behoort en de Minister tot wiens bevoegdheid Volksgezondheid behoort zijn belast met de uitvoering van dit besluit, eenieder voor de aspecten die onder hun bevoegdheden vallen.

Art. 48. Le Ministre qui a l'Intérieur dans ses attributions et le Ministre qui a la Santé Publique dans ses attributions sont chargés de l'exécution du présent arrêté, chacun en ce qui concerne les aspects relevant de ses compétences.

Art. 49. § 1. Het koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen wordt opgeheven.

§ 2. Het koninklijk besluit van 23 juni 1971 houdende organisatie van de opdrachten van de Civiele Bescherming en coördinatie van de operaties bij rampspoedige gebeurtenissen, catastrofes en schadegevallen wordt opgeheven.

Gegeven te

Van Koningswege :

De minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken,

Art. 49. § 1. L'arrêté royal du 16 février 2006 relatif aux plans d'urgence et d'intervention est abrogé.

§ 2. L'arrêté royal du 23 juin 1971 organisant les missions de la Protection civile et la coordination des opérations lors d'événements calamiteux, de catastrophes et de sinistres est abrogé.

Donné a

Par le Roi :

Le ministre de la Sécurité et de l'Intérieur,

Pieter DE CREM

De minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, en van Asiel en Migratie

La ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, et de l'Asile et la Migration

Maggie DE BLOCK